

İŞİ VAKTİNDEN ÇOK OLANLAR 1

NUREDDİN YILDIZ

tahlil yayınları

İSTANBUL 1437 / 2016

İŞİ VAKTİNDEN ÇOK OLANLAR - 1

Nureddin Yıldız

TAHLİL
YAYINLARI

Tahlil Yayınları: 1

Nureddin Yıldız Kitaplığı: 1

Yayın Editörü
Sadullah Yıldız

Tashih
Samet Öztürk
Fatih Karadayı

Kapak Tasarım
M. Semih Taneri

İç Tasarım
Şaban Muslu

ISBN
978-605-5271-75-6

İletişim Adresi
Kartaltepe Mah. 60. Sok. No: 50 Bayrampaşa/İSTANBUL
Tel/Faks: (0212) 417 77 75

tahlilyayinlari.com
editor@tahlilyayinlari.com

Her hakkı mahfuzdur.

Bu eserin e-kitap çevrimi **SaveAs Bilişim** tarafından yapılmıştır.
www.saveas.com.tr

Nureddin YILDIZ

1960 yılında Trabzon'un Of ilçesinde doğdu. Hafızlığını ve ilk dinî eğitimini babası Hilmi Yıldız Hocaefendi'nin yanında tamamladı. İstanbul-Gaziosmanpaşa İmam Hatip Lisesi'ne devam ederken değişik gazetelerde haftalık yazılar ve tercümeler kaleme almaya başladı. Aynı zamanda kürsü hatipliğine devam etti. Öğrencilik yıllarında Milli Türk Talebe Birliği ve Akıncılar Teşkilatı'nda aktif görevler üstlendi.

İmam hatip lisesinin ardından Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde bir dönem eğitim gördükten sonra Mekke Ümmü'l-Kura Üniversitesi'ne geçiş yaptı. Burada Usul-u Fıkıh bölümünü bitirdi. Mekke'de bulunduğu süre içerisinde hadis hocalarından özel dersler ve icazetler aldı. Suriyeli muhaddis Abdulfettah Ebu Gudde, Hindistanlı âlim Ebu'l Hasen En-Nedvi ve Osmanlı ulemasının son devir temsilcilerinden Mehmet Emin Saraç Hocaefendi, icazet aldığı hocalarından bazılarıdır.

İstanbul'a döndükten sonra sürekli içinde bulunduğu eğitim ve sivil toplum faaliyetlerine yeni bir ivme kazandırdı. Hafızlık ve din eğitimi alanında değişik kurum ve kuruluşlarda grup eğitimleri verdi.

Teşkilatlanma bilinci ve sivil toplumculuk alanında özel çalışmalarda bulundu. Tercümelerin yanında özgün eserler kaleme almaya başladı. Başta Senabil Hizmet ve Kültür Vakfı olmak üzere birçok sivil toplum örgütünün kuruluşuna katıldı. Hâlen birçoğunun yönetim, denetleme ve istişare kurullarında görevleri bulunmaktadır. Son olarak da Sosyal Doku Derneği'nin kuruluşuna fikrî öncülük yaptı.

Tebliğ ve irşat faaliyetleri kapsamında çocuk ve gençlerin eğitimi, örnek aile modeli, İslam ahlakı, teşkilat eğitimi, ümmet bilinci vb. konularda yüzlerce seminer ve konferans vermiş, hâlen vermeye devam etmektedir. Çeşitli dergilerde düzenli olarak yazıları yayınlanmaktadır.

Senabil Hizmet ve Kültür Vakfı ve Sosyal Doku Derneği'nde çalışmalarını sürdürmektedir. Evli ve dört çocuk babasıdır. Dünya Müslüman Âlimler Birliği ve Türkiye Âlimler Birliği'nin ilk üyelerinden olup sohbetleri **sosyaldoku.com** üzerinden yayınlanmakta, **fetvameclisi.com** adresinden de sorulara cevap vermektedir.

Telif Eserleri:
1) İşi Vaktinden Çok Olanlar (4 Cilt)
2) Rahmetin Kapısında
3) Mü'min Kimliğimiz
4) Edep ve Amel
5) Dinimize Hizmetin İç Sorunları
6) En Sevgiliden Uzanan Dallar (2 Cilt)
7) Ramazan Risalesi
8) Anahtar Cevaplar
9) Hani Din Hepimizindi?
10) Kıblegâh Evler
11) Baldan Tatlı Sözler
12) Medine Raporu
13) Bu Zamanın Sabrı
14) Aile Davamız
15) Geminin Neresindeyiz?
16) Mahrem Cevaplar
17) Namaz Muhasebesi
18) Hâlimizin İzahı
19) Hanımlar İçin İnciler
20) Mektubunuz Var
21) Mü'min Ev
22) Arş'ın Gölgesindeki Genç
23) Doğal Aile
24) Elbette Allahuekber
25) Mücahide Kadın
26) Bir Umut Bir Mektup (3 Cilt)
27) Hür Yürekli Genç
28) Şehzadebaşı Sohbetleri
29) Hacı Bayram Sohbetleri

Tercüme Eserleri
1) Medine Toplumu / *Prof. Dr. Ekrem Ziya Ümeri*
2) Düzeltilmesi Gereken Kavramlar / *Muhammed Kutup*
3) Kur'an'da Resûlullah / *Prof. Dr. M. Ali Haşimi*
4) İslam İnancı / *Muhammed Kutup*

5) İslami Çalışma Metodu / *Mustafa Muhammed Tahhan*

6) Kur'an ve Sünnet'e Göre Müslüman Kadının Şahsiyeti / *Prof. Dr. M. Ali Haşimi (Heyet)*

7) İslam Fıkıh Ansiklopedisi / *Prof. Dr. Vehbe Zuhayli (Heyet)*

8) Sosyal Bilimler Ansiklopedisi *(Heyet)*

9) Et-Tefsirul Münir / *Vehbe Zuhayli (Heyet)*

10) Bulûğu'l Merâm Şerhi / *Nureddin Itr (Heyet)*

Yakın Zamanda Yayınlanacaklar

- Ömer Müslümanlığı
- Tıbba Müslümanca Bakış
- Riyazüssalihin Kapısı
- Kur'an Her Şeyimiz
- Siyasete Nübüvvet Mührü
- Sünnet Neden Garip?

Söze Başlayabilmek İçin

İnsan, İş ve Vakit

Allah'ın, dağlara ağır gelen emanetini yüklenen insanın işinin vaktinden çok olmasıyla, vaktinin işinden çok olması arasında ne büyük uçurumlar vardır.

İşi vaktinden çok olup bu topraklarda yaşayanların bıraktığı izle, vakti işinden çok olduğu için hiçbir iz bırakamadan gidenler arasında ne büyük farklılıklar vardır. Biri ırkını ve coğrafyasını aşarak insanlığa mâl olmuş, gözleri ve gönülleri doldurarak gitmiş; diğeri ise kendi evinde dahi bir elin parmakları kadar yıl geçmeden unutulup gitmiştir.

Vakti belirleyen en büyük saat olan güneş ile yarışanlar, güneşin altında gölgelenenlerle aynı olamazlar. Ömürlerinden bereket görüp, kendilerinden sonrakiler için bereket kaynağı olarak yaşayanlar, hesap ve rakamları anlamsız hâle getirip gitmişlerdir. Haftalara, aylara sığacak işleri gün içinde bitirip gitmişlerdir. Birden çok işi, bir elde başarma muvaffakiyetine ermişler, vakit tüketenlerin yaşadığı bir dünyada iş tüketip gitmişlerdir.

Aynı bahçede dikili iki ayrı meyve ağacının, aynı toprak ve aynı suyla, aynı güneşle büyüdükleri hâlde farklı iki meyve vermeleri gibi, geçmişin birikiminde aynı toprağın ve dinin insanları arasında farklı sonuçlar bırakıp gidenler görüyoruz. Aynı Kur'an ve aynı kaynakları kullandıkları hâlde bir ömre çok şey doldurup gidenler, ömürlerini nerede tükettiklerini belgeleyecek bir şey bırakmadan gidenlere göre, örnek alınmaya ve peşlerinden gidilmeye daha müstahaktırlar. Ömürlerini özür üreterek, sorunlara ve sorumlulara sitemle geçirenler, kendilerinin dahi inanmadığı savunmalarını sonradan gelen nesillere benimsetememişlerdir.

Üzerinde yaşadığımız toprağı bizden önce kullananlar arasında, yürüyen kütüphaneler gibi insanların yanında, bir cilt kitabı zevkle okumaktan yoksun insanlar da gelip geçmiştir. Yetim doyurmaktan haz alan, sayısını Allah'tan başkasının bilmediği yetimleri, garipleri sevindirmeye vakit bulup gidenlerle, yetim gördükçe bunalan, kimsenin elinden bir bardak su içmediği insanlar aynı diyara gittiler. İki yolcu grubunun aynı şartları paylaşmadıkları bir yere gitmiş olmaları ise bizim penceremizden görülmesi gereken manzara olmalıdır. **İnsanlığa adanmış insanlarla, insanların**

kendilerinden biri gibi görmek istemediği insanlar, şüphesiz ayrı renkleri taşımaktadırlar.

Bizim, gelecek nesillere bırakacağımız şeyler, kesinlikle bizden öncekilerden aldıklarımızdan daha fazla ve daha değerli olmalıdır. Onların zamanı değerlendirme azimlerini, himmetlerini aşmak zorundayız. Onlar kendi zamanlarını kendi imkânlarıyla kullandılar. Yapabildikleri ve yapmaları gereken arasındaki dengenin muhasebesi Allah'a kalmıştır. Biz onları güzel görüp güzel anıyoruz. Bizim imkânlarımız onlarınkinden farklıdır. Sorunlarımız da onların sorunlarından farklıdır şüphesiz. Himmet ve gayretimiz ise daha üstün olmayacaksa bari onlar kadar olmalıdır.

Konu, insan ve Müslüman olmanın hakkını vermek ise sadece kendi üzerimizden hesap yapamayız.

Bizim kimliğimiz ve bizden sonraki nesiller, bizim emeklerimiz ve göstereceğimiz gayretin sonuçlarına göre şekillenecektir. Salahaddin sadece kendisi için sonuç almadı. Hâlâ, diktiği izzet ağacından meyveleniyoruz. Halid bin Velid *radıyallahu anh* hâlâ kılıç sallıyor. Ömer bin Hattab *radıyallahu anh* hâlâ adalet dağıtıyor. Hasan Basri'nin gözleri hâlâ yaşlıdır. Ömer bin Abdülaziz'in iki yılda diktiği fidan iki bininci yılına girdi, hâlâ yeşil duruyor. Bir tek yaprağı bile solmadı.

Sınırlı ve sorunlu vaktimizi, bize ve bizden sonrakilere rahmet kaynağına dönüştürmek bir lütuf olarak görülmemeli, borç bilinmelidir. Önümüzde duran örneklerimiz -ki hamdolsun, sayıları azımsanamayacak kadar çoktur- kendilerinden beklenenden fazlasını vermişlerdir. Yarınkilerin önünde izzetli bir duruşla durabilmemiz, iyi tahliller ve dengeli bir çalışmayla mümkün olabilecektir. Bu nedenle, yapılacak çalışmada belki de ilk bitirmemiz gereken işimiz, bizden öncekilerden, önde duranları iyi anlamak olacaktır. Onları anıp, anıldıkları ortama rahmet inmesini sağlamak durumundayız. İyi bir iz bırakıp gitmiş ümmetin büyüklerinde hemen hemen ortak denebilecek temel karakterler şöyle sıralanabilir:

1- Olaylardan ve zamandan büyük oldular:

Olaylar onları sürükleyemedi, zaman darlığından şikâyet etmediler. Fâni bir hayatı yaşadıklarını, zamanın hesabını vereceklerini bilerek yaşadılar.

Onlar arasında ekmek yemeyenler oldu. Neden ekmek yemediği sorulunca, ekmeği çiğnemekle, sulu bir yemeği çiğnemek arasında zaman farkı olduğunu söylediler. Bu, onların günleri, saatleri değil; saniyeleri hesaplayarak yaşadıklarını gösteriyor.

Karşılaştıkları olayların kendiliğinden olmadığını, her şeyin Allah'ın mülkünde ve O'nun tasarrufu ile meydana geldiğini, olayların seyri ve mahiyetinden çok kendilerinin sınandığını bildiler. Günübirlik hesaplarla zaman tüketmediler. Önlerine değil, ilerilere bakmaya çalıştılar.

2- Büyük himmetli idiler:

Allah'ın rızasını kazanmak, en büyük arzuları idi. O rızayı gözlerinde öyle büyüttüler ki dünya ve dünyada ne varsa her şey onlar için basit kaldı. Ellerinden gidene ağlamadılar. Gelenle de şımarmadılar.

3- Dünyanın esiri olmamaya çalıştılar:

Salahaddin Eyyübi, vefat ettiğinde, şimdi üzerinde ondan fazla ülkenin bulunduğu bir toprağa hükmediyordu ama vârislerine bir memur maaşı kadar harçlık bile bırakmadı. Biriktirmedi. Yemedi, yedirtmedi. **Allah için cihat edip nefsini tatmin etme çelişkisine düşmedi.**

Ömer bin Abdülaziz'in üzerindeki kıyafet, dilencilere uygun görülüyordu. Orduları ise Endülüs'e ulaşmıştı. Herkes almak için uğraşırken, onlar vermeye çalıştılar.

Ömer bin Hattab *radıyallahu anh*, yamalı cübbesiyle imparatorluk yıktı. Altın dolu hazinelerin yanında aç açık uyudular.

4- Reklamcı olmadılar, ihlas en önemli düsturları oldu:

'Herkesin amelinin niyetine göre değerlendirileceğine' iman ettiler. Kimin ne dediğine, ne diyebileceğine aldırmadılar. Kimseden çekinmediler ama meleklerden hayâ edip çok şeyi yapmaktan geri durdular. Onlardan pek çoğu, yaptıkları büyük işlerin bilinmesini bile istemediler.

5- Dengeli oldular:

Aynı insanın, her biri farklılık gerektiren birden çok meziyete sahip olduğunu, bu meziyetlerin hakkını verdiğini ama birini diğerine ezdirmediğini çok açık bir şekilde görebildik.

Aynı anda âlim, âbid, mücahit, tacir, hatip, zahit olabildiler.

Dünyalık maişet peşinde olmaları, ahiret için yaptıklarına mâni olmadı. Namazları cemaatle kılmaları evlerini ihmal ettirmedi. Gece teheccüde kalktılar, gündüz maişetle uğraştılar. Yaptıkları ticaret, cemaat faaliyetlerine katılmalarının önünde durmadı. Yeri geldi, yaşlı gözlü oldular. Yeri geldi, bakışlarıyla kâfirleri ürküttüler…

6- İnsan eksenli ve insan yoğunluklu çalıştılar:

‘Bir kişinin hidayetine vesile olmak,’ bir dünya kurmaktan önemliydi onların gözünde. Fetihler, gazalar yaptılar, sonra da bir kişinin bir abdest öğrenmesi için yollara düştüler.

7- İlimsiz kalmaya razı olmadılar:

Kitap, defter, kalem bulamadılar fakat duyduklarını ezberleyip yürüyen kütüphaneler gibi yaşadılar. İlmin zorluklarına katlandılar. Bir defter doldurmaz bilgi için yüzlerce km yolu, yol olarak görmediler. İlme ve âlime derin hürmetlerinin bereketi olarak, bildikleriyle amel ettiler.

İşi vaktinden çok olan bu mübarek insanların tamamı sahabi değildir. Sadece bin yıllık geçmişten de söz etmiyoruz.

Binlerce yıl öncesinden ses bırakanları var.

Kimi on dört asır öncesinden ses veriyor.

Kimi on iki asır öncesinden parıldıyor.

Sekiz asır öncesinden de Salahaddin var.

Daha yakınlardan nefesi gelenler var.

Kulağımızın dibinden sesi duyulanlar var…

Kahire’deki kahvehanelerde dolaşıp, uyuyan bir ümmeti uyandırmaya çalışan ve **‘İşimiz vaktimizden çoktur.’** diyen Hasan el-Benna var.

O hâlâ konuşuyor. Hâlâ, Hilafet’i kaldırılmış, başsız kalmış bir ümmeti ayağa kaldırmaya çalışıyor. Şehadetinden yarım asırdan fazla bir zaman geçti. Onu, ne elinden hayat iksiri içenler unuttu, ne de ona yaşamayı çok görenler… O, hâlâ ‘Peygamber’imiz önderimiz, Kur’an rehberimiz’ diyor.

O hep böyle diyecek ve böyle dirilecektir inşallah.

Çünkü herkes yaşadığı gibi ölmeye,

Öldüğü gibi dirilmeye,

Dirildiği gibi de Rabbinin huzuruna çıkmaya mahkûmdur.

Nureddin Yıldız

Bayrampaşa/2008

En Öndekiler

Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme
ümmet olma şerefine eren
ve ümmetinden olmanın hakkını verenlerden

* * *

Sahabilerden onu, henüz kendileri hayatta iken Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem tarafından cennete girmekle müjdelenmişlerdir. Bunlara 'el aşeretü'l mübeşşeretü' (Cennetle müjdelenen on kişi) adı verilir. Bu sahabiler şunlardır:
Ebu Bekir, Ömer, Osman, Ali,
Talha bin Ubeydullah, Zübeyr bin Avvam,
Sad bin Ebi Vakkas, Abdurrahman bin Avf,
Ebu Ubeyde bin Cerrah, Said bin Zeyd
Allah onlardan razı olsun.

* * *

Farkları Ne?

Ümmetin ilk iman edenleri, çilenin ve imtihanın ilk sabredenleri, ibadetin, sadakatin ve şecaatin ilk ve en mükemmel örnekleri olmaları, onların kıyamete kadar gelecek bütün mü'minlerden farklı olmalarının gereğidir.

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*i görmeleri, elini tutmaları, arkasında namaz kılmaları onların farkıdır. Kalplerindeki berraklık, ilimlerindeki derinlik, dillerindeki sadelik ve sadakat onların farkıdır. Volkan gibi yürekleri, çelik bilekleri, ıslak gözleri onların farkıdır. **Onlar farklıdır, onlar farktır.**

Seçilmiş olmaları, Kur'an âyetleriyle övülmüş olmaları, Peygamber *aleyhisselam*ın beğenisini kazanmış olmaları yeniden erişilmesi mümkün olmayan bir farktır. Bunun için de **'Onları sevmek sünnet, onlara dua etmek yakınlık, onların peşinden gitmek iyi bir vesile, izlerini sürmek' fazilettir.**

Küçük bir gruptular, onların temelleri üzerinde mü'minler milyarlara ulaştı.

Bir avuç sadaka verdiler, o bir avuçlarla bir medeniyet kuruldu.

Kısık seslerle ‘Allahuekber’ dediler, âlem ezanlarla inledi.
Cihat ettiler, cihatları bereket getirdi.
Kendileri açtılar, başkalarını doyurdular.
Çıplak kalmaya razı olup başkalarını giydirdiler.
Mal verdiler, karşılık beklemediler.
Gerektiğinde yalpalamadan can verdiler.
Fetihlerden önce, ufukta ışığın görülmediği zamanlarda çalıştılar.
‘Eşhedü enne Muhammeden’ sözünün hakkını verdiler.
Onlar farklı;
İmandaki samimiyetleri farklı,
İbadetleri farklı,
Canları farklı,
Sadakaları farklı,
Sevdaları farklı,
Fedakârlıkları farklı,
Kardeşlikleri farklı,
Konuşmaları farklı,
İlimleri farklı,
Bereketleri farklı
Amelleri farklı…
Onların farkları bile farklı…
Allah onlardan razı olsun.

Dağarcığımızda Bulunsun!

Peygamber *aleyhisselam* efendimizin hanımları, çocukları ve torunlarıına **Ehli Beyt** adı verilir. Onlar da sahabidirler.

* * *

İlk sahabi, Resûlullah *sallallahu aleyhi ve selleme* ilk iman eden hanımı Hadice *radıyallahu anha*dır.

Son vefat eden sahabi ise, Ebu’t Tufeyl Âmir bin Vesile *radıyallahu anh*tır.

Sahabiler iki gruptur:

Mekke döneminde Müslüman olup Medine’ye hicret edenler ki onlara Muhacirler denmektedir ve Medine’de Müslüman olup Resûlullah

*sallallahu aleyhi ve sellem*i ve Muhacirleri bağırlarına basanlar ki onlara da Ensar denmektedir.

* * *

Sahabilerin sayısı hakkında kesin bir bilgi bulunmamakla beraber yüz yirmi bin civarında olduğuna dair bilgiler vardır.

* * *

Peygamber *aleyhisselam*ın mescidinin hemen arkasında, karınlarını doyurup Kur'an ve hadis öğrenen, kendilerine verilen görevleri, davet ve tebliği ifa eden sahabilere "Ashabısuffa" adı verilir.

Onların Tarihe Düştükleri Notlardan Okunanlar

√ Sevgiyi efsaneye dönüştürdüler. Onların Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*i sevdiği gibi hiçbir insan sevilmedi. İspat edilmiş, bedelleri ödenmiş gerçek sevgilerini meleklere gösterip gittiler.

Hudeybiye sulhu esnasında ashabı izleyen Urve bin Mesud, daha sonra müşrik arkadaşlarına döndüğünde intibalarını şöyle aktarmıştı:

"Vallahi Muhammed tükürür tükürmez tükürüğü onlardan birinin eline düşüyor, o da onu yüzüne derisine sürüyordu. Bir şey emrettiğinde emrini uyguluyorlardı. Abdest alacağı zaman abdestten dökülen suyun üzerine sanki savaşıyorlardı. Konuştuğunda kendi seslerini kısıyorlardı. Saygıdan, gözlerini ona dikip bakamıyorlardı."

Amcası Abbas *radıyallahu anha*, "Sen mi büyüksün Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* mi?" diye sorulunca şu cevabı vermişti: **"O büyüktür. Ben ise ondan önce doğdum."**

Amr bin As *radıyallahu anh*, O'na sevgi ve saygısından söz ederken diyor ki:

"Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*den daha sevgili bir kimsem yoktu. Kimseyi gözümde O'ndan daha çok büyütmedim. Öyle saygım vardı ki O'na; gözümle doyasıya O'na bakamıyordum. Şimdi bana O'nu tarif et deseler tarif edemem; doyasıya O'na bakamadım bile!"

Enes *radıyallahu anh*, ashabın Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*e edeplerinden ötürü kapısına tırnakları ile vurduklarını söylemiştir.

O’nu öyle seviyorlardı ki henüz dünya hayatında yaşarken dahi öldükten sonra nasıl buluşacaklarını merak ediyor, bunun için gözyaşı akıtıyorlardı. Bir gün Ensar’dan biri O’na gelip dedi ki:

“Ya Resûlellah! Sen benim için canımdan, çocuğumdan, ailemden ve malımdan daha sevgilisin. Şöyle gelip seni bir göremesem ölürüm herhâlde!”

Bu zat böyle dedikten sonra ağlamaya başladı. Peygamber *aleyhisselam* neden ağladığını sordu. Dedi ki:

“Ya Resûlellah!

Şimdi sen öleceksin, peygamberlerle beraber cennete gireceksin. Ben cennete girsem bile seni nasıl bulurum ki?”

Peygamber *aleyhisselam* ona bir cevap vermedi. Sonra Nisa suresinin 69. âyeti indi.

“Kim Allah’a ve Resûl’e itaat ederse işte onlar, Allah’ın kendilerine lütuflarda bulunduğu peygamberler, sıddıklar, şehitler ve salihlerle beraberdir. Bunlar ne güzel arkadaştır!”

O’nu sevdikleri kadar, başkalarının ilgisizliğine de tahammülleri yoktu. Sehl bin Sa’d *radıyallahu anh*, akrabaları ile oturduğu bir yerde onlara sevgilisi Peygamber *aleyhisselam*dan söz ediyordu. O esnada onlar da aralarında konuşmaya başladılar. Kızdı. ‘Şunlara baksana! Ben onlara Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*den söz ediyorum, onlar ise aralarında konuşuyorlar. Vallahi, sizi terk edip bir daha aranıza dönmeyeceğim.’ dedi. Nereye gideceksin diye sorulunca da: ‘Gidip Allah yolunda cihat edeceğim.’ dedi.

√ Bir sözünü iki etmediler. İtaat ettiler. Sözlerinin eri oldular.

Elleri ve ayakları, ağızlarından çıkana uydu.

O da onların ‘evet/hayır’ larına itimat etti; onlara şehirler teslim etti. Dinini emanet etti. Onlar da omuzlarındaki emanetin azametini hissettiler. Ciddi oldular, şuurlu davrandılar. Yılmadılar, yorulmadılar.

O, onlara **‘Cennete koşun.’** dediğinde nerede, ne zaman gibi sorular sormadılar. Tam aksine elindeki salkımdan hurma yiyen Umeyr bin Hamam, elindeki salkımı atıp, **‘Bunu bitirinceye kadar bekleyemem.’** dedi. Kılıcını kapıp meydana koştu.

√ Kur’an’ı sindire sindire okudular. Okurken Rableri ile konuşur gibi oldular. Kur’an onlarda âdeta yeşerdi; kıtalara, diyarlara yayıldı. Okudular, amel ettiler. Okudular etkilendiler, etkilediler. Her okudukları âyetin başında sanki ‘Bu âyet senin için inmiştir, ona göre oku!’ uyarısı varmış

gibi dikkatli ve titiz davrandılar. Evirip çevirmediler. ‘Acaba?’ ları olmadı. Anlayamadıklarını sordular ama iki yüzlülük etmediler. Kur’an’ı onların ağızlarından alanlar, hiç bozulmamış, tahrif görmemiş bir Kur’an aldılar. Önceki peygamberlerin sahabilerinin kitaplarına yaptığını yapmadılar. Onların bu samimiyetlerine Allah şahit oldu.

Mus’ab, Yesrib’e gitti. Elinde sadece Kur’an vardı. Tamamı henüz inmemiş olan Kur’an’dan âyetler okudu. Dinleyenlerin kalbini ısındırdı. Yesrib teslim oldu. Kılıç görmeden Kur’an’la fethedildi. Yesrib gibi nice şehirler, Evs/Hazrec gibi nice kabileler onların okuduğu ve dinlettiği Kur’an ile iman etti.

√ Bir şeyler öğrenme uğruna tevazu ve fedakârlığın en güzel örneklerini sergilediler. Hicret ettiler, aç kaldılar, çıplak gezdiler, ailelerinden uzak yaşadılar ama bir hadis öğrenmeye ve onu öğretmeye gayret ettiler. Tam anlamı ile dünyayı ellerinin tersi ile teptiler. Onların **‘Ashabısuffa’**sı ilk mektebin ürünü olarak muazzam bir gayretin sonucunu belgeledi. Üzerlerindeki emekler hiç zayi olmadı.

√ Alın terleri ile biriktirdikleri mallarını din kardeşleri ile paylaşmaktan çekinmediler. Kardeşlerine vermekten, almak gibi haz duydular. Muazzam ve eşsiz bir ‘din kardeşliği’ örneği verdiler. Öz kardeşlerinden daha yakın, din kardeşlerini gördüler. Evlerini, gönüllerini kardeşleri ile paylaştılar.

Şeytanı çıldırttılar. Tam anlamıyla bir kardeşlik okulu oldular.

√ Ölüme ve kana meydan okudular sanki. Önüne, ‘Allah için’ takısı geldikten sonra, ne hayat ne de çoluk çocuk gördüler.

Yaşar gibi öldüler. Ölümü soğuk su gibi içtiler. Ölüme tebessüm ettiler.

Kalpleri etten değil, çeliktenmiş gibi yüreklilik gösterdiler.

Onların hayatının özeti söz, amel, ihlas ve sadakatten ibaretti.

Vazifemiz/Edebimiz

Sahabileri hayırla anmanın en güzel gereklerinden biri, adları anıldıklarında onlar için dua etmektir. Bu dua şu şekilde yapılır:

Erkek bir sahabi için *Radıyallahu anh*,

Kadın bir sahabi için *Radıyallahu anha*,

Topluca anıldıklarında *Radıyallahu anh*um,

Babalarının adı ile anıldıklarında babaları da sahabi ise (Abdullah bin Ömer -Ömer’in oğlu Abdullah- ifadesinde olduğu gibi) *Radıyallahu anhuma* denir.

Radıyallahu anh, Allah ondan razı olsun, demektir.

İbni Teymiye'nin Yorumu:

Bize ulaşan ashabıkiramın ihtilafı ile ilgili bilgiler üç bölümdür:

1- Uydurma bilgiler vardır.

2- İlave görmüş veya tamamı ulaşmamış bilgiler vardır.

3- Bize tamamı doğru bir şekilde ulaşmış bilgiler için de şu geçerlidir: Onlar içtihat edip bir olay hakkında tavır koydularsa, bu içtihatları hatalı bile olsa mazurdurlar.

Onlar Hakkındaki İtikadımız/Tavrımız:

Onların arasında ayrım yapmayız. Tamamını severiz.

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*in arkadaşlarından olmak gibi erişilmesi mümkün olmayan bir şerefe erişmiş olduktan sonra başka bir nedene gerek kalmadan onları sever sayarız.

Onları sevmeyi iman, ihsan; onlara buğzetmeyi de nifak ve tuğyan görürüz. Biz, Allah'ın sevdim dediklerini seviyoruz. Peygamber *aleyhisselam*ın sevdiğini seviyoruz.

Onları sevmenin Peygamber *aleyhisselam*ı sevindirdiğini, onları üzmenin de O'nu üzdüğünü bilir ve ona göre davranırız.

Onlar, ÜmmetiMuhammed'in en hayırlılarıdırlar. Kur' an'ın ve sevgili Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* efendimizin övgüsüne layık olmuşlardır.

Onlarla daha sonra gelenler arasındaki derece yarışı önceden kapanmıştır. Onların seviyesine yükselmek mümkün değildir.

Zamanları, zamanların en değerlisi idi!

Yarışın ilk kazananları onlar oldu. En büyük sabır imtihanından onlar geçti. İlk tebliğciler onlar oldu.

Allah onlardan kesin bir rıza ile razı olmuştur. Onlar da Allah'tan razıdırlar.

Dinin ilk kalıpları, ilk bayrağını taşıyanları onlar olmuştur. Daha sonraki nesiller, onların fedakârlıklarının eseri olarak İslam ile şereflenmişlerdir. Müslüman olmamız, ibadet yapmamız, Rabbimizin kitabını eksiksiz, tartışmasız okuyabiliyor olmamız; onların emekleri, dille ifade edilmesi güç gayret ve sabırlarının sonucudur. Üzerimizde emekleri vardır. Onların gayretlerinin ürünüyüz.

Onlar,

Yakîn derecesinde bir imanın sahibi oldular.

Ruhsatlarla amel etmediler, azimet sahibi oldular.

Allah yolunda şehitlik, en büyük emelleri oldu.

Allah yolunda harcama yapılacağı zaman yarışa girdiler, ölçü tanımadılar.

Onlar, şecaatle yumuşaklığı bir arada tuttular. Yaşlı gözlerle yaşadılar ama sert kararlar verebildiler. Hayat ile ölüm arasında gerçek bir denge kurdular. Ebu Bekir de onlardan Ömer de Osman da onlardan Ali de Halid de onlardan Hasan da…

Onların aralarındaki olaylara taraf olmak, hakem olmak, yorumcu olmak durumuna düşmeyiz. Meleklerden değillerdi. Bizim gibi etten kemikten yaratılmışlardı. Damarlarında kan dolaşıyordu. İnsan gibi yaşadılar. Sevdiler, kızdılar, ağladılar, güldüler. Yediler içtiler. Uyudular gezdiler. Zengin oldular, açlık çektiler. Evlendiler, çocuk büyüttüler. İşçi oldular, patronluk yaptılar. Delikanlı idiler, ihtiyar dedeler oldular. Herhangi bir insan gibiydiler.

Hiç melek olmadılar ama meleklerle yarışıp onları imrendirdiler. İnsan oldukları için de insanın karşılaşabileceği ne varsa onunla karşılaştılar. Günahlarla yüz yüze geldikleri oldu. Günaha düşebildiler. Hemen toparlandılar. Günahı tevbeyle örttüler. Gözyaşlarıyla en ağır günahları yıkadılar. Sinirlenip kaba konuştukları oldu.

Uyarılınca hemen toparlandılar. Allah Teâlâ onlara, peygamberin yanında yüksek sesle konuşmayın dedi, neredeyse dillerini keseceklerdi.

Düştüler ama kalkmasını bildiler. Bu yüzden de düştükleri onları batırmadı.

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*in bıraktığı devleti yönetme şerefi kendilerinde olsun istediler. ‘Dinin hamisi ben olayım. Sancak bende olsun!’ sevdasına tutuldular. Bu arzu her birinde olunca şeytan aralarına fitne soktu. Tartıştılar. Daha iyiyi, en güzelini bulma yarışı, savaşmalarına neden oldu. Savaştılar çünkü kuldular. İmtihandaydılar. Savaş hâline gelmeleri de imtihanlarının bir devamı idi. Tartıştılar, savaştılar. Melekler yazdı, çizdi. Dosyalar tutuldu, hepsi Rablerine gitti.

Geriden gelenler ibret alıp dinleri için çalışırsa kazanırlar. Onların binlerce güzelliği yerine, Allah’ın affı ile kapanmış şu bu işlerinin peşine takılırlarsa, onlar yine kazanır, geriden gelenler kaybeder. Onların imrenilecek nice destanlaşmış güzellikleri var! Bedirleri, Uhudları, Mu’teleri var…

Bu ümmetin selefi, onların aralarındaki tartışmalara girmemeye özen göstermiştir.

Onları, sevgimizde aşırı gidip putlaştırmayız da. Onları hatadan korunmuş masum görmeyiz.

Ebu Bekir *radıyallahu anh* ashabın en büyüğü, en faziletlisidir.

Ondan sonra diğer raşid halifeler, Ömer, Osman, Ali *radıyallahu anh*um gelir.

Onlardan sonra da cennetle müjdelenen diğer altı sahabi gelir.

Allah tamamından razı olsun.

Büyük Muhaddis Ebu Zur'a Diyor ki:

"Bir insanı Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*in ashabını ayıplarken gördün mü bil ki o zındıktır!

Çünkü Resûlullah haktır.

Kur'an da haktır.

Kur'an'ı ve Sünnet'i bize Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*in ashabı taşıdı.

Bu ikisi ile aramızdaki dayanaklarımızı ayıplayarak Kitab'ımızı ve Sünnet'imizi geçersiz hâle getirmek istiyorlar. Asıl onlar ayıplıdırlar, zındıktırlar!"

Ömer bin Abdülaziz'e ashap arasında meydana gelen savaşlar sorulduğunda şu cevabı vermiştir:

"O akan kanlara Allah elimizi bulaştırmadı. Biz neden dilimizi bulaştıralım?"

Kıyamet Ne Zaman?

Enes *radıyallahu anh*ın rivayet ettiğine göre bir adam Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*e kıyamet hakkında sorup:

"Kıyamet ne zamandır?" dedi.

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*:

– *Onun için ne hazırladın*, diye sordu. Adam:

– Hiçbir şey! Ancak ben, Allah'ı ve Peygamber'ini seviyorum, dedi.

Bunun üzerine Peygamber *aleyhisselam* dedi ki:

– *"Sen sevdiğinle berabersin"* buyurdu.

Enes *radıyallahu anh* diyor ki:

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*in "Sen sevdiğinle berabersin." sözüne sevindiğimiz kadar hiçbir şeye sevinmedik.

Ben Peygamber *aleyhisselam*ı, Ebu Bekir ve Ömer'i seviyorum. Onların ameli gibi amelim olmasa da onları sevmem sayesinde onlarla olmayı

umuyorum. *(Buhari, Fedail 6/3688; Müslim, Birr 50/2639)*

* * *

Ensar, Muhacir, Hicret

Büyük Hicretten Önceki Olaylar

13 yıl boyunca:

- Allah'ın dini insanlara birer birer ulaştırıldığı hâlde beklenen bir sonuca varılamadı. Tahammül seviyesini aşan eziyetlere katlanıldı.
- Üç yıl süren bir ekonomik ve sosyal boykota katlanıldı. Dayanma gücü azaldı.
- İman etme şerefine erenler genelde zayıflar ve kimsesizler oldu. Güçlüler ve gücü elinde bulunduranlar direndiler.
- İki defa Habeşistan'a hicret yapıldı. Beklenen sonuç alınamadı. Sadece oraya gidenler için can güvenliği sağlandı.
- Mü'minler, Allah'ın yardımının ne zaman geleceğini sordukça, iman edenlerin geçmiş dönemlerde nelere katlandıklarını anlatan Yusuf suresi ve Kehf suresi gibi sureler, âyetler indi.
- Taif gibi yakın bölgelerden birisinin İslam'a merkez olma ihtimali kalmadı.
- Hadice *radıyallahu anha* ve Ebu Talib gibi destekler kayboldu. Beşeri imkânlar daraldı.
- Küfürde inatlaşan Kureyş'in kini hep artarak devam etti. Yumuşama ve esneme belirtisi görülmedi.
- Yesrib'de beliren umut, kısa zamanda güçlendi. Bir asırdan fazla birbirleri ile savaşan Yesribliler, İslam sayesinde savaşmadan bir arada yaşayabileceklerini hissettiler. Mus'ab bin Umeyr'in başarısı ile Akabe bey'atleri kısa bir dönemde sonuç verdi. Yesribliler, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*i aralarına davet ettiler.

Ve hicret zemini oluşunca emir geldi…

Hicretin Seyri

Gidilecek yer: Yesrib.

Terk edilen yer: Mekke.

Terk nedeni: Allah'a kulluk yapamama.

Terk edenler: Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile ashabı.

Hicrete izin verilmesi ile beraber ashabın büyük bir bölümü Yesrib'e hicret ettiler. Kimisi malını, kimisi varlığını feda ederek gizli veya aleni bir şekilde ama sadece canlarını ve giysilerini alarak gittiler.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de Ebu Bekir *radıyallahu anh* ile beraber hicret etti.

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, Ali *radıyallahu anh*ı Mekke'deki emanetlerini sahiplerine vermek üzere yatağına yatırıp yola çıktı. Medine'ye ters bir istikamete yöneldiler. Sevr dağında bir mağaraya gizlendiler...

Muhacirler/Ensar

Muhacir (Hicret eden): Toprağından, malından yârinden… Mekke'den, İbrahim'in Kâ'be'sinden… Sevilen ve özlenen ne varsa ondan… Akideleri uğruna her şeyden feragat edip gidenler.

Ensar: Allah'a kaçanları, Allah adına bağırlarına basanlar. Kardeşliğin, fedakârlığın Kur'an'la övülen eşsiz örneklerini tarihe yazıp gidenler.

Hicretin Sonuçları:
Tarihe Yazılmış Eşsiz Örnekler

- Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* efendimiz, pazartesi gecesi evini terk edip Hicret yoluna çıktığında, evinde kendisini dedesi İbrahim'in yurdunu terk etmeye zorlayan insanların emanetleri vardı. Onları sahiplerine teslim etmek üzere Ali *radıyallahu anh*ı yatağına bıraktı.
- Muhacirlerle Ensar arasında bir kardeşlik bağı kuruldu. Her bir Medineli mü'min, bir Muhacir'i kendisine kardeş bildi. Malını, ticaretini, evini onunla paylaştı.
- İslam genişleme, büyüme sürecine girdi. Mekkeli müşriklerin baskısı altında yaşayan mü'minler, hür bir ortamda, güven içinde buldular kendilerini.
- Kur'an âyetleri, ahkâm ve muamelata yönelik âyetler şeklinde inmeye başladı. İbadetler ardı ardına emredilmeye başlandı. İslam, devleti olan bir din görüntüsüne büründü.

Bugüne Dersler

Hicret, toprağı terk etmeden önce, batılı ve Allah'ın haramlarını terk etmektir. Düşünceleri, gelenekleri, zevkleri ve dost ortamını terk etmeden önce toprağı terk etmek zordur. Bunun için sevgili Peygamber'imiz *sallallahu aleyhi ve sellem* efendimiz:

"Asıl Muhacir, Allah'ın yasakladıklarını terk edendir." buyurmuşlardır. **Toprak hicreti, gerektiği zaman; şuur hicreti ise her zamandır.**

Muhacirler, her şeyden feragat edip Allah'a hicret ettiklerinde, onlara bağırlarını açan bir Ensar topluluğu bulmuşlardı. Ensar'ın fedakârlıkları olmasa, nereye ve kime gideceklerdi? O gün Yesrib'de Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*i karşılayanlar, sadece beş yüz kişi idiler ama sonraki milyarların özü ve temeli oldular. Muhacirler ve Ensar, ses getiren sağ ve sol el gibi oldular. **Hicrete kucak açan Ensar olmak, Muhacir olmak gibidir.**

Hicret, sadece Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ile ashabının uygulaması değildir. İbrahim, Yakub, Yusuf, Lut ve Musa *aleyhimusselam* da hicret etmişlerdir. **Dünya ve onun üzerindeki hayatın gerçek çehresini kavrayan bütün mü'minler ya hicret etmişler ya da hicrete hazır yaşamışlardır.**

Hicret olayında Allah'a tevekkül, sebepleri kullanma, fedakârlık gibi kavramların en güzel örnekleri vardır. Resûlullah *aleyhisselam* efendimizin hicret olayında uyguladığı plan, oldukça hassas ve başarılı bir plandır. En son hicret eden olması, Ali *radıyallahu anh*ı yatağına bırakması, güzergâh olarak Medine'ye ters bir yönü seçmesi, üç gün mağarada beklemeleri bu planın önemli noktalarındandır. Ali *radıyallahu anh*ın, mızrakların deleceğini bildiği bir yatağa yatması büyük bir fedakârlık örneğidir.

Mağaranın deliğinden müşriklerin at nallarını gözlerken, canından çok yanındaki Peygamber'ini düşünen bir Ebu Bekir unutulur mu hiç? **Davalar ancak fedakâr mensuplarının omuzlarında yükselebilir.**

Hicret olayı, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* efendimizin kişiliğini tanımamıza yardım eden örneklerle doludur. Öldürülmesine karar verilen bir şehre sekiz yıl sonra fethin komutanı olarak girdiğinde, ölümüne karar verenleri bağışlaması, hatta onları koruma altına alması, darda ve bollukta aynı karakteri sergilemesi önemli bir derstir. Mekke'den çıkarken ve oraya girerken aynı itidali göstermiştir. **Hezimeti de zaferi de aynı dengede karşılayabilenler, hicret edebilenler olmuşlardır.**

İman ve sabrın nasıl iç içe iki kavram olduğu da hicret sayesinde bir kere daha anlaşılmıştır. **Mekke'den giden Bilal ile Mekke'ye giren müezzin Bilal aynı Bilal'dir.**

Hicret, "Ben gidiyorum." diyerek başını alıp gitmek şeklinde pek de kolay olmadı. En yakınlarından vazgeçip gidenler, malını verip gidenler, can

boğazda gidenler çoğunlukta idiler. **Canlarını mallarını değil, imanlarını kurtarmak için hicret ettiler.**

Hicret olayında kadınların tavrı, daha sonraki asırlarda zaafiyetlerin gerekçelerini açıklayan önemli bir belgedir. **Kadınları da Muhacir olabilen bir davanın kurabileceği çok Medineler vardır.**

Bir Muhacir'in Hatırası:

Mü'minlerin annesi Ümmü Seleme *radıyallahu anha* diyor ki:

"… Ebu Seleme Medine'ye gitmeye karar verince bana da deveyi getirdi ve beni ona bindirdi. Oğlum Seleme İbni Seleme'yi de kucağıma koydu. Yola çıktık. Beni Muğire' den bazıları onu görünce önüne çıktılar.

"Hadi sen bizden kurtuldun. Bu kızımızı sana neden bırakalım ki?" dediler. Devenin yularını onun elinden çektiler, beni de ondan aldılar. O zaman Ebu Seleme'nin yakınları olan Abdülesed oğulları da çıkıştılar ve:

"Siz bizim adamımızdan hanımını aldınız; biz de çocuğumuzu salmayız." dediler. Nihayet çocuğu çekip aldılar. Onlar da beni götürdüler ve hapsettiler. Kocam Ebu Seleme de Medine'ye gitti. Ben, eşim ve yavrumun arasına girmiş oldular. Her gün avluya çıkar, sabahtan akşama kadar ağlardım. Bu, yaklaşık bir yıl böyle sürdü. Sonunda Beni Muğire'den bir adam beni gördü ve bana acıdı. Onlara:

"Salın bunu gitsin." dedi. Onlar da:

"İstiyorsan eşine gidebilirsin." dediler. Öbürleri de çocuğumu verdi. Yavrumu kucağıma alıp yapayalnız Medine' ye gitmek üzere yola çıktım. Tenim'e geldiğimde Osman bin Talha'yı gördüm. Bana:

"Nereye gidiyorsun." dedi. Medine'ye eşime gidiyorum, dedim. "Beraberinde kimse yok mu?" diye sordu. "Allah ve bu yavrumdan başkası yok." dedim.

"Vallahi olmaz, bırakamam seni!" dedi ve devenin yularını tuttu. Benimle yürümeye başladı. Araplar arasında ondan daha kerim birisini görmedim ben. Konaklayacağımız zaman, devemi oturtuyor, benim yanımdan uzaklaşıyordu.

Ben deveden inince de gelip deveyi bağlıyordu ve deveyi bağladığı ağacın kenarında dinleniyordu. Hareket edeceğimiz zaman deveyi getiriyor, ben bininceye kadar uzaklaşıyor, bindiğimde de gelip hayvanı hareket ettiriyordu. Medine'ye kadar bu böyle sürdü. Beni Amr oğullarının köyüne geldiğimizde, Ebu Seleme'nin yerleşmiş olduğu köyü göstererek: "Eşin burada." dedi ve Mekke'ye geri döndü…"

Leylek göç eder, Mü'min hicret...

Hicret Var, Hicret Var
Hicret'in Kimden Kime?

Kur'an'ı bir raf kitabı hâline getirmek, ona hizmet yolunda bulunmamak…

Hem Allah'a iman etmek hem de kafirlerin gücünü ve hilesini daha büyük görmek…

Mala esir olmak, doymaz bir iştahla yaşamak…

Uykuya esir, midesine bağlı yaşamak…

Randevuları yok saymak, zamanı en ucuz meta gibi kullanmak…

Menfaat etrafında bir sılayırahim gözetmek…

Çocukları ve aileyi çevreye, meçhul yönlere bırakmak…

Ebeveynin hukukunu çiğnemek…

Erteleyici, arkadaş seçmeyen, çevreye özenmeyen bir anlayış sahibi olmak…

Önder ve örnek olarak âlimlerin ve zahitlerin dışında isimlere takılıp kalmak…

İbadet ihmalkârı olmak…

Gözü, kulağı ve eli haramdan korumamak…

Bulduğunu yiyen, haram ve helal ölçülerini işletmeyen bir mideyi doldurmak…

Yalandan, gıybetten, iftiradan pay almak…

Yalnız, cemaatsiz yaşamak…

* * *

Kur'an'a sığınmış, ona yapışmış bir hayat…

Allah'ın gücüne ve hikmetine tam teslimiyet…

Mal ve mülkün yeteri kadarı ile kanaat etmek…

Uyku ve yemekler gibi tabii ihtiyaçlara boğulmadan yaşamak…

Zamanı en değerli nimetlerden birisi olarak kullanmak…

Sılayırahmi Allah'ın emirlerinden biri olarak kollayıp gözetmek…

Aile hukukunu ve çocukları ihmal etmemek, kadınları Allah'ın emanetleri olarak bilmek…

Ebeveyni cennet veya cehennem olarak görmek…

Tembellik ve kötü arkadaştan kaçmak…

Âlimler, zahitler, salihlerle beraber olmaya çalışmak; onları korumak, onların izini sürmek…

Başta namaz olmak üzere ibadetleri ve nafileleri ihmal etmemek…

Harama bakmak ve haramla iç içe olmaktan kaçınmak…

Yiyecek ve içeceklerde haramdan hatta şüphelilerden uzak durmak…

Yalan, gıybet ve iftiradan arınmak…

Sevmeye ve sevmemeye Allah'ın sevdikleri ve sevmedikleri diye kesin bir ölçü getirmek…

Cemaat içinde ve çalışan birisi olarak yaşamak…

* * *

İlk ve Tek

Abdullah bin Osman:
Ebu Bekir: Sıddık

Radıyallahu anh. Allah ondan razı olsun.

Peygamber *aleyhisselam* Hıra'dan indikten sonra kimsenin yanına yanaşmadığı, davetine kulak asmadığı en zor günde "Ben sana inandım." diyen erkeklerin ilki oldu.

Kimsenin olmadığı günlerde vardı. Gelecek garantisi, güçlü bir umut yoktu. İyi bir haber alınmıyordu. Gelen, işini gücünü, evini, huzurunu bırakıp geliyordu. Şöhret ve mal eriyordu. Her şeye rağmen, kimsenin ilgilenmek istemediği ile ilgilendi. Gözüyle görmediği, sadece duyduğu bilginin kaynağına koştu.

Amcalarının yaklaşmadığı Muhammed *aleyhisselam*a yaklaştı. Herkes uzaklaştı, o yaklaştı. Herkes tereddüt etti, o tasdik etti. O, 'Allah'a kul olun.' diye çağıran davetçiye, net bir cevap verdi: Bir kere 'evet' dedi, yirmi beş yıl sonra o dediğiyle öldü. Samimiyetinden ve sadakatinden taviz vermedi. Fırtınalar, darbeler onu sarsmadı; tam aksine güçlendirdi.

İnen her âyet onu biraz daha kuvvetli bir mü'min yaptı. Dinlediği her hadis onu mest etti. Tek kelime bilen bir çocuk gibi dinliyordu. Cevaplar bir kalıptan çıkmış gibiydi: 'Tamam ya Resûlellah, anam, babam sana feda olsun ya Resûlellah.' Acı çekti, acısını gizledi. Ağladığını hissettirmedi. O dosttu, yol arkadaşıydı, vefa abidesiydi.

O İlk ve Tekti

İman ettikten sonra, kurtuldum, cennete gireceğim diye sevinip kenara çekilmedi. Cahiliye bataklığına saplanmış kurtarılmayı bekleyen insanların küfür içinde bocalamalarından endişelenip davete çıktı. Kapı kapı dolaştı. 'Ben kurtuldum, siz de kurtulun.' dedi. Yeri geldi yalvardı, yeri geldi ikna etti. Allah, davetine bereket verdi. Sesine, daha sonra ümmetin büyüklerinden olan niceleri kulak verdi.

Osman İbnu Affan,
Zübeyr İbnu Avvam,
Talha İbnu Ubeydullah,
Sa'd İbnu Ebi Vakkas,

Abdurrahman İbnu Avf gibi Aşereyimübeşşere'nin beşini oluşturan isimler onun daveti ile mü'minler arasına katıldı.

Yine köşesine çekilmedi. İşkence altında kıvranan Bilal'e el uzattı. Onu esaretten kurtardı. Kölelikten Peygamber müezzinliğine yükselen yola girmesine vesile oldu.

O İlk ve Tekti

Sadece sesi ve malıyla çalışmıyordu. Bedeniyle de çalıştı. Müşriklerin karşısına dikildi. Onlara karşı iman ettiği Peygamber'ini savundu. 'Suçu Allah'a davet etmek olan birine nasıl eziyet edersiniz?' dedi. Onların önünde imanını haykırdı ve ölesiye dövüldü. Kendine geldiğinde ilk sorusu "Resûlullah nasıldır acaba?" oldu. Ne can, ne canan! Sevgili Peygamber'i sadece! Sevdi, öyle bir sevdi ki o sevginin önünde kendi canı ve cananı bile eridi gitti.

O İlk ve Tekti

Malını Allah yoluna harcadı ve köleleri azat ettirip, Bilalleri mü'minlerin arasına kattı. Sonra da bir daha onlara bu iyiliğini hatırlatmadı, iyiliğini başa kakmadı. Onun yaptığı iyilikleri sadece Allah bildi. O gezerken iyilik yapan biri gibi gezmedi. Dışarıdan izleyenler onu iyilik gören biri zannettiler. Onun iyilikleri, sadakaları örnek oldu. Peşinden koşulan ama yetişilemeyen, imrenilen ama taklit edilemeyen biri oldu. O nasıl yakalanırdı ki malını Allah yolunda infak eden ilk mü'mindi.

O İlk ve Tekti

Peygamber *aleyhisselam*a hicretinde arkadaş oldu, onunla mağarada yalnızlığını paylaştı. Çıktıkları yolculukta bir güvenceleri, karşılamak için bekleyenleri yoktu. O, bu durumu çok iyi biliyordu. Ölümle kol kola bir yolculuğa çıkmışlardı. Gitmek vardı da dönmek zordu. Terk ettikleri Mekke'de de kiracı değildi. Dedeleri İbrahim *aleyhisselam*a kadar uzanıyordu.

Tam anlamıyla dede toprağını terk etmişti. Gel gör ki geriye bakmıyordu. Bıraktıklarında gözü yoktu. Gittikleri yeri de merak etmiyordu. Onun merakı tekti: Resûlullah! O varsa kem, keder yoktu onun için. O nedenle de beraber hicret edeceklerini öğrenince uçacaktı sevincinden. O sevinçle mağaraya girdi. O sevinçle çöllere açıldı…

Allah Teâlâ onun bu derin yolculuğunu, o yolculuktan bir kesitle Kur'an'da ebedîleştirdi:

"…Hani, kâfirler O'nu, iki kişiden biri olarak çıkarmışlardı.

Hani onlar mağaradaydı.

O, arkadaşına:

'Üzülme çünkü Allah bizimle beraberdir.' diyordu…" *(Tevbe, 40)*

O İlk ve Tekti

Peygamber *aleyhisselam*ın ümmeti arasında en çok sevdiği, kendisinden sonra ümmetinin en değerlisi, peygamberlerden sonra cennete ilk gireni ve ölünce Peygamber *aleyhisselam*ın hemen yanına gömülen ilk yakını o oldu. Sadece bu ümmetin değil, peygamberlerden sonra âdemoğullarının en değerli insanı oldu.

Allah, onu yaşadığı sürece Peygamber'inden ayırmadı. Ölünce de Peygamber'inin yanına koydu. Kıyamet sabahına kadar yan yana olacaklar. Dostlukları Mekke'de başladı, mağarada, çölde, Medine'de, Bedir'de, Uhud'da, Hendek' te, Huneyn'de sürdü; Ravza'da ebedîleşti…

O İlk ve Tekti

Allah için kim ne verecek dendiğinde, elinde avucunda ne varsa tamamını getirdi. "Çoluk çocuğuna ne bıraktın?" sorusuna da "Allah'ı ve Resûl'ünü…" dedi. O böyle iman etmişti. Allah, çocuklarına yeter, diye düşünüyordu. Onun gözünde, Allah için verilecek şeyin miktarı, bütünü idi. Bütünden ve candan aşağısını uygun görmüyordu. Keşke binlerce canı olsa da her gün birini Allah'a ve Resûl'üne verseydi. Belki o zaman biraz rahatlardı.

O İlk ve Tekti

Bir gün Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* miraca çıktı. Orada gördüğünü gördü. Müşriklerin kafaları zaten karışıktı. Yalanlıyor, reddediyorlardı. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Mekke'ye dönünce, müşriklere malzeme çıktı. Eğlencelik bir konu bulmuşlardı. Ebu Bekir'e koştular. Artık onu da şüpheye düşürebileceklerini umuyorlardı. Ebu Bekir için bir şey değişmedi. Gözüyle gördüğü şeylere inandığı gibi, miraç hakkındaki bilgileri de doğruladı. Herkesi şaşırttı. Sıddık oldu.

O İlk ve Tekti

Peygamber *aleyhisselam*ın bütün savaşlarına istisnasız katılıp hep yanında oldu. Onu bir kalkan gibi korumaya çalıştı. Önünde etten bir duvar gibi durdu.

O İlk ve Tekti

"Ey İnsanlar!

En iyiniz olmadığım hâlde başınız oldum.

İyi iş yaparsam bana yardım edin. Hata edersem beni düzeltin. Doğruluk emanettir. Yalan hıyanettir. Sizin aranızdaki zayıf, ben onun hakkını alıncaya kadar güçlüdür. Güçlü de ben ondan hakkı alıncaya kadar zayıftır… Allah'a ve Resûl'üne itaat ettiğim sürece siz de bana itaat edin. Ben, Allah'a ve Resûl'üne asi olursam bana itaat etmeniz gerekmez." *(Abdurrazzak, 20702)*

Peygamber *aleyhisselam*dan sonra Müslümanların başında ilk lider o oldu. Onun ilk lider olmasına bütün Müslümanlar razı oldular. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* onu sevdi diye sevdiler. O da kendisini bir lider gibi görmedi. Başında bulunduğu insanların hizmetçisi olarak kalmaktan hoşlandı. Ümmetin başında iki yıl üç ay kaldı. Bu kısa zamanda asırlar boyunca övülen işler yaptı. Söz birliği ile seçildiği gün, bir lider olarak yaptığı ilk konuşmada Müslüman bir lidere ait görüntüyü çizdi. Tarihe bir örneği tekrar zor yazılacak şeyler yazdırdı.

O İlk ve Tekti

Peygamber *aleyhisselam*ın ölüm haberinden sonra büyük şoku ilk önce o atlattı. Onca büyük sevgisine rağmen, Muhammed'e değil, Muhammed'in Rabbine iman edip kulluk ettiklerini hatırlattı. O gün o meşhur sevgisinin körü körüne bir sevgi olmadığını, neyi neden sevdiğini bilen birisi olduğunu göstermiş oldu. Dağlar başına düşmüş gibi ağır bir haberle karşılaştığı hâlde yıkılmadı.

Sonra da birliğe ve ibadete çağırdı. İnsanın fâniliğini, Allah'ın ebedîliğini öğretti.

O İlk ve Tekti

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*in hazırladığı Üsame bin Zeyd *radıyallahu anh* komutasındaki ordu, hareket hâlindeyken büyük ölüm

haberi gelmişti. Ordu olduğu yerde kaldı. Medine sınırında bekliyorlardı. Bazı sahabiler, durumumuz kritik görünüyor, orduyu dışarı göndermeyelim, içeride ihtiyatta beklesin dediler. Cevabı net ve kesin oldu: 'Resûlullahın başlattığı bir işi bıraktırmam. Yalnız kaldığım için beni kuşlar da parçalasa bu ordu gidecek!'

Peygamber *aleyhisselam*ın vefatından sonra Müslümanların karşılaştığı en büyük bela olan dinden irtidat hareketlerine karşı emsalsiz bir tavır sergiledi. 'Medine'de kurtlar tarafından parçalansam bile' diyerek kararlılığını gösterdi. Allah da onu yalnız bırakmadı. Halid bin Velid *radıyallahu anh* gibi bir mücahidi ona yardımcı gönderdi. Onun kararlılığı ile Halid'in dehası birleşince ortaya İslam'ın gür sesi çıktı. Doğduğu yere gömülmekten kurtarılmasına Allah onu vesile kıldı.

"Allah beni size gönderdi, siz yalanladınız. Ebu Bekir doğruladı. Canıyla, malıyla beni destekledi. Dostumu bana bırakır mısınız? Dostumu bana bırakır mısınız?" *(Buhari, Fedail 5/3661)*

O İlk ve Tekti

Kur'an'ı bir araya getirip koruma altına aldı. Ayrı ayrı parçalara yazılmış olarak bekletilen Kur'an, âyetlerinin bir kitap hâline getirilmesi işine cesaretle karar verdi. Bugün bir arada, tek bir harfi zayi olmamış olarak elimizde bulunan Kur'an, onun gayretlerinin ürünü olarak bize ulaştı. Biz ve kıyamete kadar bütün mü'minler, o ve onunla beraber Allah'a imanda samimiyet gösteren o ilk mü'minlerin hizmet ve himmetlerinin meyvelerini devşiriyoruz.

O İlk ve Tekti

Allah ondan razı olsun. Bizi de o samimiyet ve sadakatle dini için çalışmakla şereflendirsin. Onu ve bizi Peygamber'inin Havz'ı etrafında buluşanlardın kılsın.

Bir gün Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdular ki:

- Bugün sizden kim oruçludur? Ebu Bekir:
- Ben, dedi.
- Sizden kim bugün bir cenaze kaldırdı? Ebu Bekir:
- Ben, dedi.
- Bugün içinizden bir hasta ziyaret eden var mı? Ebu Bekir:
- Ben, dedi.
- İçinizden bugün bir sadaka veren var mı? Ebu Bekir:

- Ben, dedi.

O zaman buyurdu ki:

“Kimde bu özellikler toplanmışsa o cennetliktir.” *(Mu’cemul Kebir, 11137)*

*** * ***

“Ah Ebu Bekir!
Tekrarı Zor Bir Çığır Açtın”

Rebia bin Ka’b el Eslemî *radıyallahu anh* diyor ki:

“Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bana bir arazi vermişti. Yanımdaki araziyi de Ebu Bekir’e verdi. Onunla bir hurma ağacı konusunda ihtilaf ettik. Mal sevgisi bize ağır bastı. Ebu Bekir o ağacın kendi arazisinde olduğunu söyledi. Ben de benim arazimde olduğunu iddia ettim. Tartışırken Ebu Bekir bana ağır bir ithamda bulundu. Sonra o sözü söylediğine pişman oldu.

Ebu Bekir bana dedi ki:

- Rebia, sen de bana aynısını söyle de denkleşelim.

Ben:

- Vallahi sana iyilikten başka bir söz demem.

O ise:

- Muhakkak diyeceksin ki ben rahatlayayım, yoksa seni Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*e götürürüm.

Ben de:

- Yemin ederim, iyilikten başka bir şey demem, dedim.

Ebu Bekir araziyi bıraktı ve Peygamber *aleyhisselam*a gitti. Ben de peşinden gittim. Yolda akrabalarım:

- Allah Ebu Bekir’e rahmet etsin; haksız olduğu hâlde seni şikâyet ediyor dediler. Bense onları şöyle ikaz ettim:

- Onun kim olduğunu biliyor musunuz? O Ebu Bekir’dir. İkinin ikincisidir. Müslümanların en yaşlısıdır. Aman dikkat edin, geri dönüp sizi, beni kışkırtırken görüp de kızarsa Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*e gider. Onun kızdığına o da kızar, ikisinin kızdığına da Allah kızar ve Rebia helak olur.

Beni bırakıp gittiler. Ben tekrar Ebu Bekir’in peşi sıra gittim. Peygamber *aleyhisselam*a vardık. Olanları o anlattı. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bana döndü ve:

Resûlullah: Rebia, Sıddık ile ne derdin var?

Ben de onun anlattığı gibi anlattım.

-Resûlullah: Sen de aynısını ona de!

Onun söylediği sözü söylemeyi kabul etmedim. Bunun üzerine Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

“Güzel. Sen, onun sana dediğini söyleme. Ama Ebu Bekir! Allah seni mağfiret etsin, de.” deyince Ebu Bekir ağlayarak orayı terk etti.” *(Ahmed, 16695)*

Rebia bin Ka’b radıyallahu anh

Genç bir çobandı.

Medine’ye hicret eden Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*i duydu.

Merak edip görmeye gitti. Etkilendi, oracıkta iman etti.

Medine’ye yerleşti. Evsiz barksızdı.

Suffa ashabına katıldı. Mescid’in arkasında yatıp kalkmaya başladı.

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve selleme* sevgisi her gün artıyor, onu görmeden edemiyordu.

Gözünü yükseklere dikti. ‘Beni kapında hizmetçi olarak alır mısın ya Resûlellah?’ diye ricada bulundu. Ricası kabul edildi. Genç yaşta Peygamber *aleyhisselam*a hizmet etme şerefine erdi. Çobandı, nur inen kapıya bekçi oldu. Saadete erdi. Ayağı yerden kesildi. Uçtu uçacaktı. Gece gündüz demeyip o kapıya sadık kaldı. Sadakati beğenildi. Kapısını beklediği Nebi’sinin gönlünü hoş etti.

Bir gün Peygamber *aleyhisselam* Rebia’ya dedi ki:

‘Benden bir şey iste, vereyim sana.’

Durdu, düşündü. Ne istese idi?

‘Bana müsaade et ya Resûlellah, isteğimi sana bildiririm.’ dedi. Diyor ki:

’Kendi kendime dedim ki dünyalık bir şey istesem gelip geçici olacak. Zaten bana yetecek kadar rızkım var, gerisi de gelecek. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*den ahiretimle ilgili isteyeyim. Onun Allah katındaki değeri yücedir.’

Bir zaman sonra Peygamber *aleyhisselam* onu gördü ve ne karar verdiğini sordu. ‘Rabbin katında bana şefaatçi olmanı istiyorum.’ dedi. Peygamber *aleyhisselam* ‘Sana bu aklı kim verdi?’ diye sordu. ‘Seni Hak ile gönderene yemin olsun ki kimse bana akıl vermedi.’ dedi. Peygamber *aleyhisselam* bir an sustu ve sonra buyurdu ki:

‘Tamam, ama sen de secdeni çoğaltarak bu konuda bana yardımcı ol.’

Hizmetinde bulunduğu Peygamber *aleyhisselam*ın bütün cihat hareketlerine katıldı. Hatta cihattan geri bırakır endişesi ile evlenmek istemedi. Evlenmek istemeyişi, Peygamber *aleyhisselam*ın dikkatini çekti. Ahmed bin Hanbel’in rivayetine göre Rebia evlilikle ilgili olayı şöyle anlatmaktadır:

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*in hizmetinde bulunuyordum. Bir gün bana 'Evlenmeyecek misin?' dedi. Ben de dedim ki: 'Evlenmek istemiyorum. Benim kadını geçindirecek bir şeyim yok. Hem beni senden uzaklaştırabilecek bir şeyi de istemem.' Bir zaman daha hizmete devam ettim. Tekrar aynı soruyu sordu, ben de aynı cevabı verdim. Sonra da kendi kendime dedim ki Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* benim dünyalığım ve ahiretim için en iyi olanını bilir.

Bir daha sorarsa 'Evet, emret dediğini yapayım.' diyeceğim. Yine bir gün aynı soruyu sordu. 'Evet, istiyorum. Dilediğini emret.' dedim. Dedi ki: 'Ensar'dan filan mahallenin adamlarına git, beni Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* size gönderdi, sizden filan kadınla beni evlendirmenizi emretti, de.' Gittim, emrini söyledim.

'Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* de O'nun adamı da baş üstüne. O'nun adamı, işi görülmeden dönmez.' dediler. Benden bir şey de istemediler. Ben ise, Peygamber *aleyhisselam*a buruk döndüm. Ne olduğunu sordu.

Ben de dedim ki: 'Cömert adamlara gittim. Beni evlendirdiler. İlgilendiler. Bir şey de istemediler ancak benim kadına verecek mehrim yok.' Birilerine benim için mehir olacak bir miktar toplamalarını emretti. Toplayıp bana verdiler. Peygamber *aleyhisselam* onu götürüp mehir olarak vermemi emretti.

Götürdüm verdim. Kabul ettiler. 'Çoktur, hoştur.' dediler ama bu sefer de buruk döndüm. Ne olduğunu sordu. Düğün yemeği verme imkânım olmadığını söyledim. Benim için bir koç ayarlamalarını emretti. Büyük bir koç buldular.

Evindeki arpayı aldırttı. Arpayı ve koçu hısımlarıma götürdüm. Onlar ekmeği pişirdi, biz de koçu. Düğün yemeği verdim. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*i de yemeğe çağırdım.'

Peygamber *aleyhisselam* vefat ettikten sonra Medine'de durmak zor geldi ona. Mescide girdiğinde ağlamaktan kendini alamıyordu. Kendi köyüne döndü. Hicri altmış üçüncü yılda orada vefat etti.

Büyük Adamlardan Büyük Dersler

1- İnsan insandır. Sahabi de olsa, caddede yürüyen bir insan da olsa yanılmaya ve yanlışa karşı masum değildir. Hata edebilir. Kendisinden beklenmeyen bir yanlışı yapabilir. Yaptığı yanlış, onu kimliğinden

çıkarmaz. **Hatasını anlayıp dönüş yollarını kullanabiliyorsa zararda değildir.**

Nice büyük olarak adını saygıyla andığımız insanların geçmişlerinde 'ayıp' veya 'günah' olarak bilinen işler vardır. **Onlar işledikleri o suçlarla değil, daha sonraki istikametleri ve sebatları ile anılmaktadırlar.** Doğru olan da budur. Bu prensip, insanın Rabbi ile olan muamelesinde böyle olduğu gibi diğer insanlarla olan muamelesinde de böyledir.

Söz konusu olan, -günah veya ayıp olsun- hatadan sonrasının nasıl yürüdüğüdür. İnsan olmak bunu gerektirmektedir. Başka bir ifade ile insanla melek arasındaki en belirgin fark budur. Melekler hiçbir hata yapmayacak tarzda yaratıldılar.

Çok sathi bir ifade ile şöyle de denebilir: Melekler isteseler bile günah işleyemezler. Onlar böyle bir imtihan için yaratılmamışlardır. Düşüp kalkmak, kalkınca geçmişin affını dilemek gibi imtihanlar insan içindir.

Şöyle bir gerçek de dillendirilebilir: Dağ büyüdükçe karı da büyür. Himmeti ve aşkı büyük mü'minlerin imtihanları da o aşkla orantılı olur. Elbette tevbeleri de...

Bilhassa haklarında âyet/hadis bulunan mü'minleri bu tarz münferit olaylardan ötürü ayıplamak yersiz ve gereksizdir. Herkesin hesabı Allah'a kalmıştır.

2- Mal sevgisi bütün çağların en temel sorunlarındandır. Dünyalık edinme ve edinileni muhafaza arzusu damarlardan çıkarılıp atılamayacağına göre, bu arzu kulluğumuzu ve insanlığımızı etkilemeyecek bir dairenin içinde tutulmalıdır.

Bir tek hurma ağacı dahi olsa mal maldır ve en iyi mü'mini bile Rabbinin huzurunda hesabını vermekte zorlanabileceği sıkıntılara düşürebilir. Ağzının bozulmasına neden olabilir. Ashabıkiramın mal etrafındaki en belirgin sınavlarından biri olan Bedir Savaşından sonraki ganimet tartışmasında bu hakikati açık bir şekilde müşahede edebiliriz.

3- Bütün mü'minler kardeştirler. Bu kardeşliğin en mükemmel örneğini sahabiler vermişlerdir. Birbirlerine mal ve can dâhil her şeyin fedakârlığını yaptılar. Medine' deki Ensar-Muhacir kardeşliği ve gösterilen fedakârlıklar, Kur'an ile tescil edilmiş uygulamalardır. Buradaki olayda birbirlerinden nasıl özür dilediklerine dair örneklerden birini de görmüş oluyoruz.

4- Peygamber *aleyhisselam* efendimiz, ashabın her şeyiydi: Peygamberleri, hakemleri, ağabeyleri, dert ortakları, yol arkadaşları… Her şeyleriydi.

5- Rebia, Ebu Bekir'in arkasından yürürken (Allah ikisinden de razı olsun), akrabaları Rebia'yı yanlış yönlendirmeye kalkıştılar. **Rebia *radıyallahu anh* bir kere daha büyük oldu, büyük düşündü.** Başkalarının sözüyle hareket etmedi. Neticede ise Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*in gönlünü kazandı.

6- Bu Ümmet'te geçmişi takdir etme vardır. Rebia *radıyallahu anh* haklı olduğu besbelli olan bir sorunda bile, ümmetin büyüklerindendir diye Ebu Bekir *radıyallahu anh*ı dava etmekten, onu azarlamaktan çekinmiştir. Geçmişi ezip geçmek, bize ait bir tutum değildir.

7- Asırlar sonra bile hangi sahabinin tavrı daha olgun bir tavırdı, sorusunun cevabını bulmak zordur. **İki sahabi arasında âdeta muazzam bir fazilet yarışı yapılmıştır.** Özür dilemedeki içtenlik, özre gerek görmeme… Her ikisi de kimliklerine yaraşan bir fazilet sergilemiştir. Olayı olmuş bitmiş görüp izini karıştırmamışlar ve imtihanı ecre dönüştürmüşlerdir.

*** * ***

İkinci

İkinci raşid halife, Emirulmü'minin,
Cennetle müjdelenen Farûk
Ömer bin el Hattab radıyallahu anh

Müşrik, putperest bir ailenin çocuğu olarak doğdu. O ailenin yapısına uygun düşük bir hayat yaşıyordu. Çok kadınlı, alkollü, cinayetli bir hayatı vardı. Kılıcı kesiyor, sözü dinleniyordu. **Sertti, haşindi.**

Allah'ın son Nebi'sine karşı Kureyş'in tutunduğu düşmanca tavırda ön sıralarda yer aldı. Bağırdı, çağırdı, tehdit etti. Sonunda O'nu öldürmeye karar verdi. Peygamber'i öldürmek üzere kılıcını kuşanıp çıktı. Bütününe karşı çıktığı Kur'an'ın sadece bir suresinin bir iki âyetini -Tâhâ sûresinin ilk âyetlerini- kapı aralığından dinledi.

Savaşmaya kararlı olduğu şey onu etkisi altına aldı. Çok değil, saatler bile geçmeden benliği değişti. Hızla Peygamber *aleyhisselam*ın yanına koştu. Darülerkam'a girmek istediğinde oradakiler endişelendi. İlk vahyin gelmesinden altı yıl geçmişti. O günden beri tehditler savuran Ömer, elinde kılıçla kapıda bekliyordu.

Önce Hamza *radıyallahu anh* onu karşılamak istedi. Bizzat Peygamber *aleyhisselam* kalkıp onu karşıladı ama Ömer bir saat önceki Ömer değildi. Daha sonra İslam'ın iki numaralı ismi olacak Ömer gelmişti. **Öldürmek amacı ile gittiği Peygamber'in önünde şehadet getirip iman etti.** O da sevindi, oradakiler de, melekler de… Yeni bir dönem başladı. Gizlenmek zorunda olan Müslümanlar Ömer'in varlığı ile heyecanlandı. **Onun katılımı bireysel oldu ama kitlesel sonuç getirdi.**

Müslüman olduktan sonra yine sert ve keskin kararlı Ömer olarak bilindi ama bu sefer Müslümanlara güç katan, yüreklendiren biri oldu. O Müslüman oluncaya kadar Kâ' be'de aleni ibadet yapılamıyordu. Müslümanlar, Ömer'in başkanlığında müşriklerin karşısına alenen çıkıp tekbir getirdiler. **Ömer, Ebu Cehil ve adamlarını şoka soktu.**

Yeni Müslüman nesle canlılık geldi. Peygamber *aleyhisselam*ın yüzü güldü. Onu çok sevdi. O kadar sevdi ki onu hayatta iken cennetle müjdeledi. Onu Ebu Bekir *radıyallahu anh*tan sonra ikinci adamı yaptı. Küfür ile iman arasındaki net tavrı nedeni ile ona Faruk unvanını verdi. **Kızı ile evlenip onunla aile bağı kurdu.**

Peygamber *aleyhisselam*ın ebedî âleme irtihalinden sonra Ebu Bekir *radıyallahu anh* ümmetin başı oldu. Onun irtihalinden sonra da Ömer *radıyallahu anh* ümmetin lideri oldu. **On yıl altı ay mü'minlerin halifesi olarak yaşadı.**

Onun liderliğinde geçen günlerde ÜmmetiMuhammed tarih yazdı. Asırlarca bitmeyen bir gurur buldu. O yaptı, ümmet mutlu oldu. Tarihin seyri değişti. Zayıflar güç buldu. Güç anlayışı değişti. **İnsanlık, seçime değil ahirete yatırım için hamallık eden ve elinden imparatorluklar çöktüğü hâlde yamalı giyinen bir lider tanıdı.**

Görevlendirdiği komutanları zaferden zafere koştu. İslam'ın sesi en gür şekliyle kıtalar arasında yayıldı. Eline Pers imparatorluğunun hazineleri kondu, Kudüs'ün anahtarları kondu, yönetimi Hazar'a kadar ulaştı… O ise Medine'de mütevazı hayatına devam etti. Hiç değişmedi ama gitgide olgunlaştı. Yamalı gömlekler giydi. Ziyafetlere oturmadı. Allah korkusundan eridi, aktı…

Zaferler onu Allah'a daha yakın yaptı. Ne karnı tıka basa doydu ne de gülerken dişlerini görebilen oldu. Onu görenler hep yaşlı gözlerle gördüler. İnsanların dertlerinden kendi derdini bilmez oldu. Övgülere aldırış etmedi. Tenkitlere dikkat etti. Tarihin akışında sürüklenmedi, bilakis tarih yazdı. Şehit edilişini bile suistimal etmedi. **Ashabın büyükleri bile onun şehadetine gıpta ederken o, yaşlı gözlerle Rabbinin rahmetini umut etti.**

Ülkeler fethetti. Şehirler kurdurdu. İslam'ın ilk devleti onun ellerinde şekillendi ama hiç despotluk yapmadı. İstişareyi esas aldı. Adalet onun adı ile anılır oldu. Dulların, yetimlerin, gariplerin kimsesi oldu.

Gün geldi çuval taşıdı. Gün geldi süt sağdı. Sabahlara kadar sokak sokak dolaşıp dertlileri aradı. Ateşi yanmayanın ateşini yaktı. İnsanları ihya etti. Ardından sürülmesi zor izler bıraktı. **Medine'de otururken Irak'ta bir deve yavrusunun kayalıklarda yuvarlanmasından sorumlu tuttu kendisini.**

İslami ilimlerin temelini oluşturacak uygulamalara imza attı. Yazdığı mektupları, yaptığı konuşmaları, emirleri örnek belgeler olarak kaldı. Nesiller boyu sürecek güzel örnekler sergiledi. Cesaretini ve yürekliliğini kullanmaktan çekinmedi. Kerametleri dilden dile dolaştı. Kur'an'a bağlılığı, Sünnet'e gösterdiği titizliği, bir benzeri gösterilmesi zor sadakatin ürünü idi. Sevenleri de sevmeyenleri de ona hayrandı.

O, zamanı için seçilmiş, gelecek kuşaklar için ideal bir örnekti.

O, zahitti. Âlimdi. Âbiddi. Gözü yaşlıydı. Cesurdu. Tavizsizdi.

Allah ondan ebediyen razı olsun.

O'na Ait Bir Belge

Komutanlarından Sa'd bin Ebi Vakkas ve beraberindeki mücahitlere şu vasiyeti yapmıştır:

"Sana ve beraberindekilere her durumda Allah'tan korkmanızı emrediyorum. Takva, düşmana karşı en üstün hazırlıktır. Savaşta en güçlü malzemedir. Sana ve beraberindekilere şunu emrediyorum:

Sizden çıkacak günahlardan, düşmanlarınızdan sakındığınızdan daha fazla sakının.

Bir grubun günahları onlara, düşmanlarından daha tehlikelidir.

Müslümanlar, düşmanlarının Allah'a isyanları nedeni ile Allah'tan yardım görüyorlar. Böyle olmasa idi biz onlara güç yetiremezdik. ***Ne onlar kadar sayımız var ne de gücümüz onların gücü kadardır.***

Eğer günahta onlarla aynı noktada olursak, güçleri ile bizden üstün olmuş olurlar.

Bizdeki farklılıktan ötürü Allah'ın yardımını alamazsak, kuvvetimizle onları yenemeyiz.

İyi biliniz ki:

Bu yolculuğunuzda sizin beraberinizde, yaptıklarınızı bilen Allah tarafından görevlendirilmiş melekler vardır. Onlardan hayâ ediniz!

Sakın, Allah yolunda iken Allah'a isyan olan günah işlemeyin!

Şöyle bir vehme kapılmayasınız: Düşmanımız bizden beterdir. Biz günah işlesek bile, onlar üstümüze salınmaz.

Nice kavimlere onlardan daha beterleri musallat edilmiştir!

Allah'tan düşmanınıza karşı yardım dilediğiniz gibi nefsinize karşı da yardım dileyin."

Peygamber aleyhisselamın Dilinde Ömer radıyallahu anh

"Peygamber *aleyhisselam*dan umre yapmak için izin istedim. Bana izin verdikten sonra: **'Kardeşim, beni de duadan unutma!'** dedi. Bu benim için öyle bir sözdü ki bütün dünyaya değişmezdim onu." *(Ebu Davud, Vitr 23/1498)*

"Allah, hakkı, Ömer'in dili ve kalbi üzere kıldı." *(Ebu Davud, Harac 17/2962)*

* * *

Enes radıyallahu anh diyor ki:
Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin "Sen sevdiğinle berabersin." sözüne sevindiğimiz kadar hiçbir şeye sevinmedik.
Ben, Peygamber aleyhisselamı,
Ebu Bekir ve Ömer'i seviyorum.
Onların ameli gibi amelim olmasa da onların sevgisi sayesinde onlarla olmayı umuyorum.
(Buhari, Fedail 6/3688; Müslim, Birr 50/2639)

* * *

Ömer radıyallahu anh'tan Bir Ders

İbni Avn'ın Hasan'dan naklettiğine göre, bir grup insan Mısır'da Abdullah bin Amr ile karşılaştılar. Ona:

"Kur'an'da uygulanması emredildiği hâlde uygulanmayan hususlar görüyoruz, bu meseleyi görüşmek üzere Mü'minlerin Emiri Ömer ile buluşmak isterdik." dediler.

Beraberce Medine'ye geldiler. Abdullah b. Amr, Ömer *radıyallahu anh*ı gördü.

"Ne zaman geldin?" diye sordu. Filan günden beri, diye cevap verdi. **"İzinli olarak mı geldin?"** diye sordu. (Ravi, Abdullah'ın ne cevap verdiğini bilemiyorum, demiştir.) Abdullah dedi ki:

"Ya Emirelmü'minin! Mısır'da bir grup insan bana gelip Kur'an'da uygulanması emredildiği hâlde uygulanmayan hususlar görüyoruz, seninle görüşmek istediler." Ömer *radıyallahu anh*:

"Onları topla bana" dedi. Ben de topladım. Onların en yakın duranına dedi ki:

"Allah için ve üzerindeki İslam hakkı için söyle:,

Kur'an'ın hepsini okudun mu?" Adam: **"Evet."** dedi. **"Kendinde uyguladın mı onu?"** dedi. Adam: **"Vallahi, hayır."** diye cevap verdi. (İbni Avn diyor ki Evet deseydi onunla tartışırdı.)

"Gözünde uyguladın mı? Sözünde uyguladın mı? İşlerinde uyguladın mı?"

Sonuncu kişiye kadar böyle sordu. Ve dedi ki:

“Ömer’i anası kaybetsin. Onu, insanlara Kur’an’ı tam uygulatmaya mı zorluyorsunuz! Rabbimiz, bizim günahlarımızın olacağını biliyordu. Bunun için de buyurdu ki:

“Eğer siz, yasaklandığınız büyük günahlardan sakınırsanız, diğer kusurlarınızı örter, sizi güzel bir makama koyarız.” *(Nisa, 31)*

Sonra onlara:

“Sizin neden geldiğinizi kimse biliyor mu?” diye sordu. “Hayır.” dediler. Bunun üzerine dedi ki:

“Eğer bilmiş olsalardı size bir ders verirdim!” *(Durru’l-Mensür, 2-145)*

* * *

İslam’ın Medine’si
Medine’nin Mus’ab bin Umeyr’i radıyallahu anh

Nereden Nereye? Zengindi, Meşhurdu

Ashabıkiramın ileri gelenlerinden olan Mus’ab’ın Künyesi Ebâ Muhammed’dir. Mekke’nin zengin ailelerinden olup, yakışıklı ve güzel giyinen bir gençti. Anne ve babası onun üzerine titrerdi. Özellikle, Mekke’nin en zenginlerinden sayılan annesi, oğluna güzel elbiseler giydirir ve güzel kokular sürerdi. Mekkeliler de onu hayranlıkla seyrederlerdi. Bir defasında Peygamber *aleyhisselam* da onun hakkında şöyle buyurmuştu:

“Mekke’de Mus’ab b. Umeyr’den daha güzel giyinen, daha yakışıklı ve nimetler içinde yüzen başka bir genç görmedim.”

Nuru Keşfetti, Müşriklerin Hedefi Oldu

Mus’ab, Mekke’de o günün şartlarına göre zenginlik ve ihtişam içinde yaşarken, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*in insanları İslam’a davet ettiğini öğrendi. Fazla vakit kaybetmeden Peygamber Efendimize giderek iman edip Müslüman oldu. O sırada Mekkeliler, Müslümanlara yoğun bir baskı uyguladığından, Mus’ab *radıyallahu anh* Müslüman olduğunu ailesinden gizlemek zorunda kalmıştı ama o, Peygamber’imizi gizlice ziyaret etmeyi de ihmal etmezdi. Ne var ki Osman b. Talha, Mus’ab’ın namaz kıldığını görüp durumu annesi ile akrabalarına bildirmişti. Bunun üzerine akrabaları onu yakalayıp hapsettiler. Mekke’nin bu nazlı ve zengin genci için artık çile dolu, zor günler başlamıştı.

Allah Yolunda, Genç Yaşında Her Şeyi Terk Etti, Gerektiğinde Hicret Etti

Habeşistan’a hicret eden ilk kafileye katılıncaya kadar hapiste tutulan Hazreti Mus’ab, hicret imkânı çıkınca, dinini daha rahat bir şekilde yaşayabilmek için Habeşistan’a hicret etti. Habeşistan dönüşünde Hazreti Mus’ab’ın durumu tamamen değişmiş ve bu nazlı delikanlının yerini, kalbi İslam ve iman ile dopdolu, iradesi güçlü kuvvetli, metin bir genç almıştı. Annesi ondaki bu kararlılık ve metaneti görünce, üzerindeki baskıyı biraz hafifletmek zorunda kaldı.

İlk Öğretmen, İlk Elçi Oldu

Bu sırada Birinci Akabe bey'ati olmuş ve Medinelilerden bir grup, İslam'ı kabullenmişti. Kendilerine İslam'ı anlatmak ve diğerlerine de tebliğ yapmak için Resûlullah'tan bir öğretici istediler. Hazreti Peygamber de bu önemli görev için Mus'ab b. Umeyr'i görevlendirdi. Mus'ab *radıyallahu anh*, onlara hem namaz kıldıracak, hem Kur'an öğretecek, hem de İslam'ı anlatacaktı ve yeni kimseleri İslam'a davet edecekti.

Böylece Medine'ye ilk hicret eden sahabi Mus'ab b. Umeyr oluyordu.

Medine'de ilk cuma namazını da Mus'ab b. Umeyr'in kıldırdığı kaynaklarda ifade edilir.

Sadece Bir Yılda

Tek başına sadece bir yılda İslam'ı yaydı, gönülleri fethetti, Medine'yi Peygamber *aleyhisselam*a hazırladı.

Bir yıl sonra Mekke'ye, hac mevsiminde yanında yetmiş kişi ile gelen Mus'ab b. Umeyr, Peygamber *sallallahu aleyhi ve selleme* İslam'ın Medine'deki hızlı yayılışının müjdesini verirken şöyle demişti:

"İslam'ın girmediği ve konuşulmadığı ev kalmadı."

Başta Peygamber *aleyhisselam* olmak üzere bütün Müslümanlar bu habere çok sevindiler.

Oğlunun Mekke'ye döndüğünü haber alan annesi onu tekrar hapsetmek istedi ancak Mus'ab bütün bunlara karşı olgun bir Müslüman tavrı takınarak imanında direndi ve annesini bundan vazgeçirdi. Onun annesini İslam'a daveti bir sonuç vermediği gibi annesi de Mus'ab'ı yolundan döndürememişti.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*in yanında iki ay kadar kalan Mus'ab b. Umeyr, Hicretten on iki gün önce Medine'ye vardı. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, onu Sa'd b. Ebi Vakkas *radıyallahu anh* ve Ebu Eyyûb el Ensâri *radıyallahu anh* ile kardeş ilan etti.

* * *

Cihat Günü Mücahit İdi Bedir'e Katıldı Uhud'da Rabbine Kavuştu

Bedir Savaşında Muhacirlerin sancağı onun elindeydi. **"Resûlullah'ın bayraktarı"** olarak ün yapmıştı. Uhud Savaşında da sancak yine onun

elindeydi. Savaş esnasında Müslümanların gerilediğini gören Mus'ab atını sağa sola doğru sürüyor ve yüksek sesle şu âyeti okuyordu:

"Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan önce birçok peygamber gelip geçmiştir" *(Ali İmran, 3/144)*. Bu âyetin Uhud gününe kadar nazil olmadığı ve o gün gönderildiği rivayeti, Mus'ab *radıyallahu anh*ın Allah katındaki değerini ifade eder.

Hem Davetçi Hem Sancaktar Her İşin İnsanı Oldu

Uhud Gazvesinde İslam ordusunun sancağını taşıyan Mus'ab'ın önce sağ kolu kesildi. Hemen sancağı sol eline alarak savaşa devam etti. Ardından sol eli de kesildi. Bu defa vücuduyla sancağa sımsıkı sarıldı ve yukarıdaki âyeti okumaya devam etti. Sonunda müşriklerin bir mızrak darbesiyle şehit oldu. Sancağı hemen Suveybit b. Sa'd ve Ebûr-Rûm b. Umeyr adlı sahabiler aldılar.

Mus'ab *radıyallahu anh* şehit olarak yatarken, günün sonlarına doğru, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Mus'ab'ı elinde sancakla gördü ve "İleri git ey Mus'ab!" diye emretti fakat o kişi geri dönerek "Ben Mus'ab değilim." deyince Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onun
Mus'ab kılığında savaşan Allah'ın meleklerinden biri olduğunu anladı.

Uhud Savaşında ashabıkiramın ileri gelenlerinden birçok kimse şehit oldu. Mus'ab *radıyallahu anh* da şehitler arasındaydı. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ne kadar üzüntülü olduğu yüzünden okunuyordu. Mus'ab'ın mübarek naaşının başucunda oturarak Uhud şehitleri hakkında nazil olduğu bildirilen şu âyeti okudu:

"Mü'minlerden öyle er kişiler vardır ki Allah'a verdikleri sözde sadakat ettiler. Kimi adağını ödedi şehit oldu, kimi de (şehit olmayı) bekliyor. Onlar verdikleri sözü asla değiştirmediler." *(el-Ahzab, 23)*

Sonra Peygamber *aleyhisselam*, diğer sahabilere, şehitlere yaklaşıp selam vermelerini söyledi ve verilen selamların şehitler tarafından alınacağını ifade etti.

Nereden Nereye...
Kimleri Kaybetti Kimleri Kazandı…

Mus'ab *radıyallahu anh* şehit edildiğinde kırk yaşlarında idi. Bir zamanlar zenginlik ve refah içinde yaşayan bu değerli insanı kefenleyecek bir örtü dahi bulunamamıştı. Peygamber, yanına geldiğinde Mus'ab eski bir

hırkanın içinde saçları dağılmış, vücudu ise kılıç ve mızrak darbeleriyle parçalanmış bir durumda yatıyordu. Peygamber Efendimize üzüntülü bir hâlde şunları söyledi:

"Seni Mekke'de gördüğümde, senden daha güzel giyinen, senden daha yakışıklı kimse yoktu. Şimdi ise başın, kefen olarak sarılmış hırkadan dışarıda kalıyor."

Allah yolunda canını feda eden bu aziz şehit sahabi için ashabıkiramdan Habbâb *radıyallahu anh* şunları anlatıyor.

"Biz Peygamber'le birlikte Medine'ye yalnız Allah rızası için hicret ettik. Artık mükâfatını Allah'tan bekleriz. Arkadaşlarımız arasında bu nimetlerden tatmadan ahirete gidenler vardır ki Mus'ab b. Umeyr bunlardan biridir. O, Uhud günü şehit olmuştu da kendisini saracak bir kefen dahi bulamamıştık. Yalnız, şehidin bir kaftanını bulmuş ve bu aziz şehidi ona sarmaya çalışmıştık ancak başını örterken ayakları açılıyor, ayaklarını kapatırken de başı açığa çıkıyordu. Bu yoksulluk karşısında Peygamber bize şehidin başını örtmemizi ve ayaklarının üstüne de izhir denilen kokulu ottan koymamızı emretti."

* * *

Ümmetin Hasreti:
‘Bir Oda Dolusu Adam’

Zeyd bin Eslem’in babasından naklettiğine göre Ömer bin Hattab *radıyallahu anh*, bir gün dostları ile otururken aralarında şöyle bir konuşma geçmiş:

Ömer *radıyallahu anh*:

‘Haydi, herkes bir şey dilesin.’ demiş. Oradakilerden biri:

‘Ben, şu oda dolusu gümüşüm olsun da onu Allah yolunda harcayayım isterim.’ demiş. Bir başkası:

‘Şu oda dolusu altınım olsun da Allah yolunda harcayayım isterim.’ demiş. Bir diğeri:

‘Bu oda dolusu mücevherim olsa da Allah yolunda harcayayım isterim.’ demiş. Ömer *radıyallahu anh*, ‘Başka?’ deyince,

‘Başka bir şey istemeyiz.’ demişler. Bunun üzerine Ömer *radıyallahu anh*, kendi arzusunu şöyle dile getirmiş:

“Ben,

Ebu Ubeyde bin el Cerrah,

Muaz bin Cebel ve Huzeyfe bin el Yeman gibilerden şu oda dolusu insan isterim ki onları, Allah yolunda görevlendireyim.” *(Buhari, et-Tarihu’l-Avsat, 54)*

Dün de Bugün de Aranan Adam Aynı

Yer işgal eden değil, yer dolduran, harcadığından çok üreten, liyakatli, ahlâklı, vefalı, sabırlı, zor zamanın adamı: Arandı, aranıyor.

Kendisinden çok ümmetini düşünen, insan olmanın insan dışındaki mahluklardan farklılığını idrak eden, Allah’tan korktuğu her hâlinden belli olan, şehvetler önünde erimeyen, sözüyle eylemi aynı olan, dik ve cesur, yalpalamayan adam: Arandı, aranıyor.

Kınamalara aldırmayan, dünya ile ahiret arasında denge kurabilen, gece âbid gündüz mücahit, eliyle, diliyle, malıyla cihat eden adam: Arandı, aranıyor.

Zenginleşince fakirlik günlerini unutmayan, omuzlarına yük konunca nazlanmayan, mazeretler üretmeyen, ‘ama ve fakat’ demeyi bilmeyen, dininden taviz vermeye razı olmayan adam: Arandı, aranıyor.

O hep arandı; gün oldu o Habil olarak çıktı. İsmail olarak çıktı.

Gün oldu grup oldular, mağaraya sığındılar, ‘Ashabıkehf’ oldular.

Yesrib’de Mus’ab olup, Medine kurdular.

Erkam ehli oldular. Suffa ehli oldular. Bedir ehli oldular.

Mağarada Ebu Bekir oldular.

Haçlıların önünde Salahaddin, Fatih, Seyit Çavuş oldular.

Onlar, hak ve batılın iki zıt kutup olarak yeryüzüne indiğinden beri arandı, aranıyor; Allah’ın dini için ‘fedakâr, gecesi gündüzüne katılmış adam’ arandıkça aranacaktır.

Ömer’in aradığı, kerpiç duvarlı odasını dolduracak adamlar o adamlardı. Kendisi gibi adamlar arıyordu. Bedenleri odaları, heybetleri gözleri dolduran, meleklerin imrendiği adamlar arıyordu. Âbid, zahit, muttaki fethettiği topraklarda elinin ve emrinin altındaki servet denizinin ortasında aç gezecek ama davasından geçinmeyecek adam arıyordu. Kendisine kefenlik olarak hazırlanan bezi görünce:

‘Üç gün sonra çürüyecek bir vücut için bu kadar bezi zayi etmeyin, iki kat kefen bana yeter.’ diyecek temiz elli ve dilli adamlardı Ömer’in aradığı adamlar.

O adamlar fethedip şirkten temizledikleri topraklardaki düşüncelerden, yaşam tarzlarından etkilenmedikleri gibi bütün dil ve coğrafya engellerine rağmen kendi akidelerini o yerlerdeki insanların gönüllerine yerleştirdiler. Etkilenmeyip etkilediler. Almadılar, verdiler. Temsilcisi oldukları Peygamberlerinin yüz akı oldular. Onu hiçbir yerde mahcup etmediler. Gözleri ve elleri güven verdi.

Dillerinden bal aktı. Dostlarını da düşmanlarını da hayran bıraktılar. Ne ibadetten taviz verdiler ne de cihattan... Dünyadan da nasiplerini unutmadılar. Adım başı bir keramet sergiledikleri hâlde keramet kampanyaları açmadılar. Ayaklarını kaydırmadan sadık Müslüman olarak yaşamayı en büyük keramet ve nihai hedef olarak gördüler.

Ömer, onlarla ve onların başında yaşadı. Sonra bir bir adamlarını kaybedince, gelecek nesillere fetih erlerinin temel karakterlerini, vasıflarını anlatmak istedi. Ümmetin hasretini dillendirdi: Ebu Ubeyde, Muaz ve Huzeyfeler…

Ömer’in Odasını Dolduranlardan
Ebu Ubeyde radıyallahu anh

İslam’ın ilk günlerinde Ebu Bekir *radıyallahu anh*ın elinde Müslüman olup cennetle müjdelenen ilk On’a girdi. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve*

*sellem*le beraber bütün cihat hareketlerine katıldı. Bedir Savaşı esnasında, Müslümanlara kılıç kaldıran ve Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*i öldürmek isteyen müşrik babasını öldürdü. Cennetle müjdelenmiş on kişiden biridir.

Dünyanın en zengin topraklarını fetheden komutan iken karnı zor doyacak bir hâlde idi. Ömer bin Hattab *radıyallahu anh*, evinde onu ziyaret etmiş ve evin bütün eşyasının bir keçe, bir kırba ve birkaç lokma yiyecekten ibaret olduğunu görünce ağlamış ve şöyle demişti: "Dünya herkesi değiştirdi, yalnız seni değiştiremedi. Allah'a hamdolsun ki Müslümanların içinde böyleleri vardır."

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ona o kadar güveniyordu ki onu "eminü'l-ümme" lakabıyla andı. Peygamber *aleyhisselam*ın vefatı gününde, bazı sahabiler onu ilk halife olarak tayin etmek istediklerinde o Ebu Bekir *radıyallahu anh*ı işaret etti. Kur'an'ın tamamını ezberleyen sahabilerden biridir.

Ömer'in Odasını Dolduranlardan
Muaz bin Cebel radıyallahu anh

İkinci Akabe bey'atinde Müslüman oldu. On sekiz yaşındaydı. Kısa zamanda 'Ümmetin, helal ve haramı en iyi bileni' oldu. Ömer bin Hattab *radıyallahu anh* zamanında otuz beş yaşlarında öldü.

Yaşadığı kısa hayata rağmen başta Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* olmak üzere büyük sahabilerin ve çevresindeki insanların sevgisini kazanmış, ismini gönüllere nakşetmişti.

Ahlâkıyla ve mala tenezzülsüzlüğü ile bilindi. O kadar veriyordu ki almaya muhtaç hâle gelmişti ama vermekten vazgeçmedi. Abdullah bin Mesud *radıyallahu anh* onun hakkında şöyle diyor: "Muaz tek başına bir ümmetti. Allah için yaşardı. Biz onu İbrahim *aleyhisselam*a benzetirdik." Yakalandığı taun hastalığından öleceğini anlayınca şöyle dua etti:

"Allah'ım! Ben senden korkuyordum. Şimdi ise senden umuyorum. Allah'ım! Biliyorsun ki ben, nehirleri akan, ağaçları dikili bir dünya için yaşamadım. Bütün hayatım, susuz ve çetin zamanlar için, daha çok ilim, iman ve taat içindi." Onun dik duruşuna Ömer *radıyallahu anh* da hayrandı. Onun için "Muaz olmasaydı Ömer helak olurdu." demişti.

Kur'an'ı ezber bilenlerden ve güzel okuyanlardandı. İlmine güvenileceğini bizzat Peygamber *aleyhisselam* söylemişti. Onu bu nedenle,

din öğretmek için görevlendirdi. Şehirlerin, ülkelerin Müslüman olması onun omuzlarına yüklenmişti.

Ömer'in Odasını Dolduranlardan
Huzeyfe bin Yeman radıyallahu anh

Bedir Gazvesinden önce Müslüman oldu. Ondan sonra da Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*den hiç ayrılmadı. Bütün cihat hareketlerine katıldı. Fetihler yaptı. İlim yaydı. Şehirler yönetti. Tarafsız hiç olmadı. Hep Hakk'ın tarafında ve tavizsiz bir tavır sergiledi. Zahitti. Şöhrete ve mala tenezzül etmedi.

Medain şehrine vali olarak tayin edildiğinde kendisine ne kadar maaş istediği sorulunca, karnını doyuracak yiyecekle merkebine ot istemişti. Kendisine giydirilecek kefenin bile değerli bir bezden olmamasını istemiş ve şu açıklamayı yapmıştı:

"Nasıl olsa mezarda ya daha iyisi ile ya da daha beteri ile değiştireceğim o kıyafetimi!" Münafıklığın düşmanı, mertliğin dostu olarak yaşadı. Hep dik durdu. Eğilip bükülmedi. Acizlik, zafiyet ve imkânsızlık onun sözlüğüne girmedi. Hendek Savaşında Peygamber *aleyhisselam* onu düşman birliklerinin içine girip bilgi toplamak için görevlendirmişti.

Ölümle iç içe bir görev olduğu hâlde yok demedi. Gitti. Öğrendi, geldi. Müjde yüklü haberleri ile Peygamber *aleyhisselam*ı sevindirdi. Dengeli bir mü'mindi. Herkese yaptığı nasihatlerin başında şu sözü gelirdi:

"Sizin en iyileriniz, ahiret için dünyayı terk edenleriniz veya dünya için ahireti terk edenleriniz değildir. İyileriniz her ikisini de yürütenlerdir."

* * *

Adamlığın Hakkını Verenler;
Ebu Ubeydeler, Muazlar, Huzeyfeler

1- Şirkten tamamen arınıp imanın hakkını verdiler. Allah'ı Mevlaları bildiler. O'nun dostunu dost, düşmanını düşman bildiler. O'nun gözetlemesini her an hissettiler; ateşten kaçar gibi haramlardan kaçtılar. O'nu zikretmeyi, havayı solumak gibi hayati gördüler.

Kur'an'ını doya doya okuyup tatbik ettiler. O'na güvendiler. Tevbeye ve istiğfara yapıştılar. Farzları, vacipleri harf harf eda ettiler. Asla dinden

tavize yanaşmadılar. Canlarını verdiler de dinden bir nefes taviz vermediler. Allah'ın mübarektir dediği yerleri mübarek bildiler.

2- O'nunla buluşma günü için titrediler, ürperdiler. Cennete girecek bir tek insan varsa o da benim, cehenneme girecek tek insan varsa o da ben olabilirim diye inandılar. Toprağın üstünde iken altındaki heyecanı ve endişeyi hissettiler. Gözyaşları kurumadı. Gece yarılarında, seherlerde deli divane olup yalvarıp yakardılar. Onları bilmeyen biri izlese, bütün cinayetlerin ve kötülüklerin faili zannederdi. Sanki o büyük fetihler, o ihlaslı hizmetler onların eseri değildi.

3- Cennetin bedelsiz olmadığını, dünya hayatının ona varmak için bir köprü olduğunu idrak ettiler. Şehadet, gazilik, fedakârlık, sabır, sebat, vefakârlık, şecaat… Damarlarında dolaşan kan oldu. Yiğittiler.

4- Allah'ın Peygamber'ini herkesten, hatta kendi canlarından çok sevdiler. Bedenlerini O'nun yoluna ve hizmetine feda ettiler, dillerini de O'na salavatla şenlendirdiler. Sünnet'ine sarıldılar; onu can simidi bildiler, hayatlarını O'na göre ayarlayıp düzenlediler. Vaat ettiklerini, olacak dediklerini olmuş bitmiş saydılar. O'nun gönüllü tebliğcileri oldular. Sahabilerini sevdiler, bağırlarına bastılar. Ehlibeytine muhabbet ve takdir beslediler.

5- Mescitlere kilitlendiler. Ezanı mescitlerde dinlemeye gayret ettiler. Oraları fâni dünyanın cenneti bildiler. Eğer üzerine dövüşecekleri bir toprak parçası olsaydı o da mescitlerin birinci safı olurdu. Sakat, hasta, yorgun, her hâlükârda mescit randevularını bozmadılar.

6- Fitneden uzak durmaya gayret ettiler. Sabredip akıbetin hayrolmasını beklediler. Günah ve şehvetlerin baskısına; fitnelerin, musibetlerin şiddetine; fakirliğin ve yokluğun ağırlığına sabrettiler. Zillete düşmediler, zilletin sebeplerinden kaçtılar. Açız, açığız demediler; onları uzaktan izleyen tok zannetti.

7- Yaptıklarını yeterli görmediler. Cihadın en büyüğünü yaptıkları hâlde elleri duada karıncalandı. Nefislerini yetersiz kalmakla kınadılar; nefislerinin şerrinden Allah'a sığındılar. Kendilerinden daha iyi olanları örnek aldılar. Hayırda ve infakta yarıştılar. Geceyi gündüze ilave ettiler; gündüzü de geceye…

8- Allah'tan hiç ümit kesmediler. Bunaldıkça zikre ve Kur'an'a sarıldılar. 'Olmaz' demediler.

9- İnsanlardan kopmadılar. Sıkıntılarına katlanıp toplum içinde olmayı ve bir kişiye bile olsa faydalı olmayı, bir canı cehennemden kurtarmayı dert

edindiler. Yeri geldi bir selam vermek, bir gönül almak için güneşin altında yol kat ettiler. Mütevazı, güler yüzlü, dosdoğru oldular. Kendileri için istediklerini din kardeşleri için de istediler. Hediyeleştiler, ziyaretleştiler. Sevdiler, sevildiler. Gönüllerin sultanları oldular. Kimse onların ahlâksızlığından söz etmedi. Yürüyen Kur'an, yaşayan Sünnet gibiydiler.

10- Mala tenezzül etmediler, cazibesine kanmadılar. Yolcunun harçlık tutması gibi mal biriktirdiler. Artanı hemen infak ettiler. İnfak ettikleri için törenler yapmadılar. Sağ elleri ile verdiklerini sol ellerinden gizledikleri oldu. Değil harama, şüpheliye tutulmak, kendi alın terlerinin eseri olan mallarını dahi ellerinden çıkarmaya baktılar. Alır gibi verdiler. Vermekten zevk aldılar. Sarayların sahiplerini esir aldılar ama saray sahibi olmadılar. Araziler, çiftlikler edinmediler. Tam anlamıyla bir ağacın altında dinlenen yolcu gibi yaşayıp gittiler.

11- Büyük düşündüler, büyük işler yaptılar. Üç kişi ile bir millet olduklarına inandılar. Kalpleri bir avuç kadar, yürekleri ise dağlar kadardı. Tek başına bir ordunun içine dalmakta tereddüt etmediler. 'Yapabilirim' dediklerini yaptılar. 'Allah benimle beraberse gerisi önemli değil' düşüncesi ile yollara düştüler. Hayal edilmesi zor işleri gerçekleştirdiler. Kilometreleri adım kadar bile görmediler.

12- Odaları ve makamları doldurup hakkını veren o şahsiyetler, gelişen olaylara ve iklimlere göre şekillenmediler. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* vefat ettiğinde hangi hâlde idiyseler, yirmi yıl sonra da o hâli sürdürdüler. Etkilenmediler, etkilediler. Kör taklide girmediler. Aşağılık hissine kapılmadılar. Kisra'nın önünde, İslam'ın izzetini koruyarak durup konuştular. Öldürülme tehdidine güldükleri gibi maddi imkânlara da kendilerini satmadılar. Geri gitmediler, yerlerinde de saymadılar.

* * *

Cennet Gençlerinin Efendisi

Peygamber aleyhisselam efendimizin iki sevgili torunundan biri,
***Hüseyin bin Ali** radıyallahu anhumanın*
şehadeti ve onu şehadete götüren fitnenin akışı

Takvimin Yaprakları
Fitnenin Kuluçka Günleri

Hicretin ikinci yılı son ayı:

Peygamber *aleyhisselam* efendimizin sevgili kızı Fatıma, Efendimiz'in amcası Ebu Talib'in oğlu Ali *radıyallahu anh* ile evlendi. O güne kadar Efendimiz'in yanında kalan Ali *radıyallahu anh* için yeni bir ev kuruldu.

Hicretin üçüncü yılı Ramazan ayı:

Ali ve Fatıma *radıyallahu anh*umanın evliliklerinden Hasan *radıyallahu anh* doğdu. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* çok sevindi. Torununun adını kendisi koydu. Kulağına ezanını okudu, akikasını kesti.

Hicretin dördüncü yılı Şaban ayı:

Peygamber *aleyhisselam* efendimizin ikinci torunu Hüseyin *radıyallahu anh* doğdu. Onun da adını koydu. Akikasını kesti. Torunları Efendimiz'e neşe getirdi. Onları öptü okşadı. Namazda bile yanında gezdirdi. Evde, mescitte çiçek gibi açıp durdular.

Hicretin onuncu yılı:

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, refiki âlâya yükseldi.

Ashabıkiram, defin işinden önce, ümmetin başında kimin bulunacağını tespit etmek için toplandı. Ebu Bekir *radıyallahu anh*, Peygamber *aleyhisselam*dan sonra ümmetin başı olarak belirlendi. Mescidinebi'de durum ilan edildi. Ümmetin ileri gelenleri Ebu Bekir *radıyallahu anha* **Bey'at** ettiler.

Ali *radıyallahu anh* bey'at etmedi.

Altı ay sonra Peygamber *aleyhisselam* efendimizin sevgili kızı Fatıma vefat etti. Bu vefattan sonra Ali *radıyallahu anh*, Ebu Bekir'e bey'at etti.

Hicretin yirmi üçüncü yılı:

İkinci halife Ömer bin Hattab *radıyallahu anh* şehit edildi.

Şehit edilmeden önce yeni halifeyi seçecek bir şura meclisi tayin etmişti. O mecliste Ali bin Ebu Talib *radıyallahu anh* da vardı. Meclis, Ömer *radıyallahu anh*ın koyduğu prensiplerle çalıştı ve Osman bin Affan *radıyallahu anh* üçüncü halife seçildi.

Hicretin yirmi üç ve otuz beş yılları arası:

Üçüncü halife, büyüyen İslam topraklarını ve yeni Müslüman olan kitlelerin bulunduğu bir ümmeti yönetti. Sürekli yeni sorunlar ve yeni insanlar gündeme geldi. Ümmetin ileri gelenlerinden biri, ilmin kapısı olarak Ali *radıyallahu anh*, hatalı gördüğü uygulamalara itiraz etti. Daha güzelini önerdi. Aşereyimübeşşereden Talha ve Zübeyr *radıyallahu anh*uma da bu konularda Ali *radıyallahu anha* destek verdiler.

Kalplerinde hastalık bulunanlardan bir grup, Osman *radıyallahu anh*ın şehit edilmesine varacak bir isyan hareketi başlattılar. Bu hareketi Ali *radıyallahu anha* dayandırmak istedilerse de o şiddetle karşı çıktı. Dinî ve ilmî maksatlarla gösterdiği tavrın ayak oyunlarına alet edilmesini istemedi.

Nihayetinde otuz beşinci yılın sonunda üçüncü halife Kur'an okuduğu bir esnada hunharca şehit edildi.

Hicretin otuz beşinci yılı sonunda:

Ali bin Ebu Talib, dördüncü halife oldu. Mevcut karmaşık sorunlara ilave olarak, üçüncü halifenin öldürülmesine karışanların cezalandırılması sorununu karşısında buldu. Üçüncü halifenin katilleri organizeli bir şekilde cinayeti üstleniyorlar, bin kişiye kadar bir insan kitlesi 'Biz öldürdük!' dedikleri için, katili belirlemek zorlaşıyordu. Katil bilinse bile yapabilecek çok şey yoktu. Medine'de üçüncü halifenin şehit naaşını toprağa defnedecek bir elli kişi dahi bulunamamıştı. Tam anlamı ile terör hâkimiyeti vardı.

Osman bin Affan *radıyallahu anh*ın yakınları olan Ümeyye oğulları ısrarla cinayetin üzerine gidilmesini istediler. Halife ise eli kolu bağlı durumda idi. Şam valisi olan Muaviye bin Süfyan, bu durumu, halifenin katilleri koruması şeklinde yorumlayarak tepki gösterdi. Bu nedenle yeni halifeye bey'at etmedi.

Hicretin otuz altıncı yılı:

İşler daha da karıştı. Talha ve Zübeyr *radıyallahu anh*uma halifeye karşı tepkili oldular. Bir başka tepki de mü' minlerin annesi Aişe *radıyallahu anha*dan geldi. Görüşmeler sonuç vermedi. Aişe *radıyallahu anha*nın önderliğinde kalabalık bir toplulukla Ali *radıyallahu anh*ın ordusu Basra yakınlarında çarpıştı. Cennetle müjdelenmiş iki sahabi Talha ve Zübeyr, halifenin askerleri tarafından şehit edildi. Efendimiz'in hanımı Aişe ölümden döndü. Bu olaya **Cemel** olayı dendi.

Muaviye *radıyallahu anh*ın önderliğinde ve içinde sahabilerin de bulunduğu bir ordu, Ali *radıyallahu anh*ın ordusuna karşı savaştı. Sıffin denen yerde yetmiş bin kişinin öldüğü bir savaş oldu. Sonunda iki tarafın razı olacağı bir hakem heyeti kurulmasına karar verildi. Ali *radıyallahu anh*ın ordusunda bu karara itiraz edenler oldu. Başkaldırdılar. Hariciler olarak bilinen yeni bir grup oluştu. Halifenin gücü iyice zayıfladı. Iraklılar, mü'minlerin emiri Ali'yi ortada bıraktılar.

Hakem heyetinin kararları gerçek bir adalet getiremedi. İki başlı bir toplum çıktı ortaya: Irak bölgesinde Ali *radıyallahu anh*, Şam bölgesinde de Muaviye *radıyallahu anh*.

Hicretin kırkıncı yılı:

Haricilerden biri Ali *radıyallahu anh*ı öldürdü. Ümmetin dördüncü halifesi de şehit olarak Rabbine gitti.

Oğlu Hasan *radıyallahu anh*'a Kûfe'de halife olarak bey'at edildi.

Şam'da Muaviye *radıyallahu anh* tepki gösterdi. Görüşmeler oldu. Ordular oluşturuldu.

Hicretin kırk birinci yılı:

Peygamber *aleyhisselam* efendimizin torunu Hasan, halifeliği Muaviye'ye devretti. Onun hakkından feragat etmesine küçük kardeşi Hüseyin *radıyallahu anh* karşı çıktı. Hasan *radıyallahu anh* kararını değiştirmedi.

Tam bir birlik sağlandı. Tek başlılığa yeniden kavuşulmuş oldu. İslam devletinin merkezi Şam oldu.

Hicretin kırk dokuzuncu yılı:

Hasan *radıyallahu anh* Medine'de vefat etti.

Hicretin elli altıncı yılı:

Halife Muaviye, kendisinden sonra halife olarak oğlu Yezit'in tanınmasını istedi. Birazı rica birazı emir bir üslup kullandı. Huzursuzluk depreşti.

Sükûnet bozulmaya yüz tuttu.

Hicretin altmışıncı yılı:

Muaviye *radıyallahu anh* öldü.

Yezit, Şam'da mü'minlerin halifesi olarak ilan edildi.

Ashabıkiramdan yaşayanların ileri gelenleri bundan hoşlanmadılar. Cemel ve Sıffin olayları da henüz hafızalarda olduğu için fitnenin ayağa kalkmasından çekindiler.

Medine'ye gönderilen talimatlarda, ileri gelenlerin bey' at etmeleri emredildi.

Recep ayının beşinde Hüseyin *radıyallahu anh*, bey' at etmemek için Medine'yi terk etti. Aile efradı ile beraber Mekke'ye geçti.

Hicretin altmışıncı yılı:

Irak'ta Kûfeliler, gergin bir ortamda bulunan Hüseyin *radıyallahu anh* ile yazıştılar. Onu Kûfe'ye davet ettiler. Kûfe'ye gelmesini ve orada babasının bıraktığı yerden hilafeti sürdürmesini teklif ettiler. Bey'at etmeye hazır olduklarını duyurdular.

Hüseyin *radıyallahu anh* teklifleri ciddiye aldı. Amcasının oğlunu durum tespiti için Kûfe'ye gönderdi. O da durumu organize etti. Yaklaşık otuz bin kişi bey'at edip desteğe söz verdiler.

Bu arada Yezit, askerî tedbirler aldı. Kûfelileri tehdit etti. Kûfeliler korktu, dağıldı. Hüseyin *radıyallahu anh*ın amcasının oğlu son gelişmeleri haber verme fırsatı bulamadan öldürüldü.

Hüseyin *radıyallahu anh* Kûfe'ye gitmeye karar verdi. Ashabıkiramdan Abdullah bin Abbas ve Abdullah bin Ömer gibi ileri gelenler, daha önce babasına da söz verdikleri hâlde Iraklıların döndüklerini, onlara güvenip yola çıkmamasını tavsiye ettiler. Kararını bozmadı. Hiç olmazsa çoluk çocuğunu götürmemesini söylediler. Onu da kabul etmedi.

Hicretin altmış birinci yılı Muharrem ayı:

Hüseyin *radıyallahu anh*, aile efradını da yanına alarak yola çıktı. Kûfe'ye gidecek, orada kendisine bey'at edeceklerin desteği ile halifeliğini ilan edecekti. Kûfeliler ise, o gelmeden dağılmışlardı. Fırat Nehri kenarında Kerbela denen yere geldi. Çadır kurdu fakat Yezit'in adamları güçlü bir ordu ile gelmişlerdi. Yezit'e bey'at etmesini istediler. Bey'at etmedi ancak

serbest bırakmaları hâlinde geri dönebileceğini söyledi. Serbest de bırakmadılar.

Hüseyin *radıyallahu anh*ın beraberinde beş yüz kişi bile yoktu.

10 Muharrem 61'de başı koparılarak şehit edildi.

Yezit, olayı öğrenince üzüldüğünü söyledi ama kimseyi de cezalandırmadı.

Bizim Hissemiz

1- Hüseyin bin Ali *radıyallahu anh*uma olayı, 10 Muharrem günü Kerbela'da şehit edilmesinden ibaret değildir. Ebu Bekir *radıyallahu anh*ın halife olmasından itibaren başlatılabilecek bir süreç, onun şehadeti ile sonuçlanmıştır. Değerlendirme yaparken, geleceğe bıraktığı izler kadar nereden geldiğini de tahlil etmek zorundayız. Harita üzerinde izlenemeyecek kadar küçük bir çizginin yirmi yıl sonra nelere mal olacağı bilinemez. Asırlar sonra neler getireceği meçhuldür.

2- Bu vahim olayın mü'minler nezdindeki ağırlığını münakaşa bile etmeye gerek yoktur ancak, babası Ali *radıyallahu anh*ın şehadeti, oğlu Hüseyin'in şehadetinden daha hafif görülebilecek türde değildir. İslam, iki cinayetle, üç tehditle kilitlenecek bir din değildir. Nitekim Ömer, Osman, Talha, Zübeyr, Ali ve Hüseyin gibi önemli isimlerin hunharca cinayetlere kurban gitmelerinin hemen hemen tamamına şahit olan sahabiler vardı.

Abdullah bin Abbas, Abdullah bin Ömer bunlardandı. Gördükleri bu cinayetler onları ne dinlerinden soğuttu ne de geleceği karamsar gördüler. Tam aksine, büyük bir imtihanın içinde olduklarını, fitneye bulaşmamanın daha evla olacağını, fitne zamanında ayakta kalabilmenin asıl maksat olduğunu bildiler. Olayların bir kadere doğru yürüdüğünü gözleri ile müşahede ettiler, kendilerine dersler çıkardılar. Bugün yaşayan mü'minler olarak, dün içinde bulunmaktan korunmuş olduğumuz olayların hakemliğine yeltenirsek, elimizin bulaşmadığına dilimizi ve imanımızı bulaştırmış oluruz.

Olayın bütün tarafları Rablerinin huzuruna varmıştır. Peygamber *aleyhisselam*ın biricik torununun katili olarak Rablerinin huzuruna çıkacak olanlar, kıyamete kadar hâllerine esef edilecek bir sefalete sürüklenmişlerdir. Biz kendimizi hakem rolünde değil, ders alan öğrenci rolünde görmeliyiz.

3- Makam ve mal ihtirasının bir insanı -mü'min bile olsa- nelere sevk edebileceğini anlayabilmemiz için güneş kadar açık ve net bir örnekle karşı

karşıya bulunuyoruz. Peygamber *aleyhisselam*ın torununa kıyanlar, namazlı ve Kur'anlı kimselerdiler. Peygamber *aleyhisselam*ın, torunlarını ne kadar sevdiğini hatta onlar hakkındaki sözlerini, onların cennetlik olduklarını söylediğini çok iyi biliyorlardı.

Siyasi hırs, eldekilerin kaybolma endişesi gözlerini kapladı, kimi doğradıklarına bile bakamadılar. Düşünme yetenekleri, basiretleri sıfırlandı. Siyaset veya başka bir imkânla, insanların üzerinde otorite kuran bir makamda bulunanlar, ateşten bir gömleği giydiklerini idrak etmelidirler.

4- Tarih boyunca defalarca izlenmiş bir gerçektir: Kar, dağına göre yağıyor. Peygamber *aleyhisselam* efendimizden sonra yaşanan olaylar, o dönemi görmüş insanlar üzerinde değerlendirildiğinde daha vahim, acısı daha ağır olmaktadır. Belki de başka bir dönemde, başkaları yapsa bu kadar elim görülmezdi denebilir ancak şunu unutmamak gerekiyor: Bütün olup bitenler Allah'ın kaderi ile olmaktadır. Yaşananlar, yaşayanların fitneleridir. Onlar imanlarına ve bulundukları mevkilere uygun bir imtihana tabi tutuldular. Kazanırken ya da kaybederken imtihanın hacmine ve şekline uyumlu bir kazanmaları veya kaybetmeleri oldu ama asla kimsenin yaptığı zayi olmadı. Her nefes izlendi. Her söz yazıldı. Kimilerinin dünyalık mevkileri, ellerindeki nimetleri kıyamet gününde nedamete ve yürek acısına dönüşecek, kimileri de fâni dünyada kaybettiklerinin, çektikleri acıların karşılığı olarak cenneti ve Allah'ın rızasını kazanmış olacaktır.

5- Bu olaylara ait bilgiler Kur'an âyetleri ve hadislerden alıntı değildir. Mütevatir derecesinde bilgiler de değildir. Olayların bize intikali, klasik tarih bilgisi ile olmuştur. Olayları bize aktaranların, gördüklerinden etkilenip taraf tutan, müşahede ettiklerinde bazı detayları gözden kaçıran veya olayı yanlış anlayan birilerinin olması gayet tabiidir.

Bir tarih kitabını, Kur'an okur gibi kati nas şeklinde okuyup anlamak yanlıştır. Allah'a havale edilmiş, üzerinden asırlar geçmiş bir olayı ve o olayın faillerini sadece ibret nazarı ile incelemek en uygun olanıdır. Mahzun olur esef ederiz. Hüznümüz gözyaşına da dönüşebilir. Bu, bizim o olaydan etkilenmiş olduğumuza delalet edebilir. Önemli olan olaylardan etkilenmek değil, benzerlerini yaşamamaya yetecek kadar ders almış olmaktır.

Bugün o olaylardan asırlar sonra yaşayan Müslümanlar olarak yine aynı sahne ile karşılaşsak, Kerbela olmayacak yerlerde mi yaşıyoruz, sorusunun cevabına hazır olmak zorundayız.

6- İşte toplum psikolojisi! Binlerce insan, Peygamber *aleyhisselam*ın torununa söz verip onu topraklarına davet ettiler. Onlardan böyle bir talepte

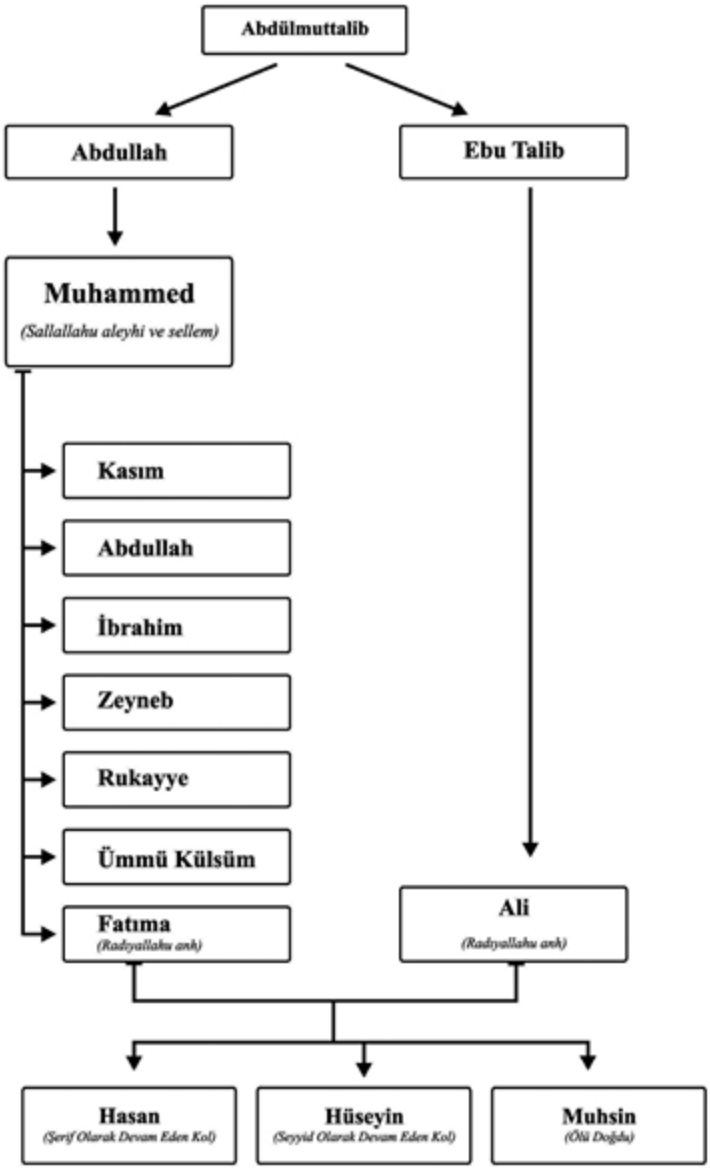
bulunan da olmadı. Kendileri çağırdılar ama yaptıkları davetin pahalıya mal olabileceğini sezince, gelmemesi için ikinci bir uyarı bile yapmadan evlerine kapandılar. Canlarını kurtarmak için, en değerli canlardan birini yaktılar. Tarihi zifiri karanlığa boğdular. Üstelik de bu onların on yıl içinde ikinci terk edişi idi. Daha önce de mü'minlerin emiri Ali *radıyallahu anh*ı ulu orta bırakmışlardı. Kalabalıkların ne desteği ne de kösteği süreklilik ve güvenlik açısından doyurucudur. Alkışlara ve kalkan ellere dayalı destekler, uzun yollarda güvensizdir.

7- Bu olayın tepedeki faillerinden en alttaki figüranlarına kadar hemen hemen hepsi için geçerli bir hakikatten söz edebiliriz: Böyle bir son beklemiyorlardı. Hatta böylesini istemiyorlardı bile. En azından İslam toplumunda kaybedecekleri kimliklerini düşündüklerinde bile sonucun kısa ve uzun vadede menfaatlerine olmayacağını biliyorlardı.

Neticede Emeviler'in kurduğu devlet yüz yıl dayanamadan çöktü ancak bir kere fitnenin ucu salındı mı, artık olaylara hâkim olan fitnenin kendisidir. Fitne yönlendirilemez; yönlendirir, sürükler…

8- Bu hadisenin oldukça pahalı ve bedeli ağır bir ders olduğu tartışılamayacak kadar kesindir ama kaderin hükümranlığını ve olup bitenlerde her şeye rağmen bir hikmete inanma düşüncemiz bizi şöyle bir sonuca sevk ediyor:

Evet, bedel ağır olmuştur fakat bu bedeli ödemesi istenen ümmet, kıyamete kadar yeryüzü gerçeğinde insanlığı Allah'a davet edip O'nun dinini uygulayacak, Allah adına ikame edilecek devleti sevk ve idare edecek ümmettir. Geçirilen badirenin bu zaviyeden bakıldığında ders olma değeri oldukça yüksektir.

Tarihte Pek Çok Cana Mal Olan Bey'at

Sözlük anlamı alışverişte el tutuşup karar vermek, satış akdi yapmak, anlaşmaktır. İslami ıstılahta "siyasi veya askerî şartların gerektirdiği vasıflardan biriyle ehliyeti olan lidere, her türlü şartlarda itaat etmek üzere, ehli hall ve'l-akd sınıfına girenlerin ahitleşmesi"dir. Gündemdeki konuya göre bey'atin de mahiyeti değişebilir. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* döneminde yapılan bey'atleri beş bölümde incelemek mümkündür:

1- İslam'a yapılan bey'atler (Ancak, bu tür bey'atler Peygamber'imizden sonra gerçekleşmemiştir. İslam'a girecek olanlar bey'atsiz girmişlerdir.)

O’nun döneminde de bey’atla Müslüman olmanın herkes için söz konusu olduğu sabit değildir.

2- Yardım ve koruma amaçlı yapılan bey’atler.

3- Cihada yapılan bey’atler.

4- Hicrete yapılan bey’atler.

5- İtaat ve bağlılık bey’atleri.

Bey’at mutlak olarak işlendiğinde son şıkkı kastedilmektedir. Tam anlamıyla ilk bey’at, Akabe bey’atidir. Akabe bey’ati Medine İslam Devleti’ne zemin oluşturması, devletin kurulmasında ilk isimler olacak davetçilerin belirlenmesi bakımından siyerde önemli konular arasındadır.

Bir bey’atin Şerîlik vasfı alabilmesi için şu şartlara haiz olması gerekir:

1- Bey’at edilen şahısta İmamet’te aranan şartlar bulunmalıdır; (Darbe ve galebe yoluyla İmamet makamını işgal edenlerle ilgili özel fıkhi hükümler bu kayıttan istisna edilmiştir)

2- İmama bey’at eden kişiler -bey’atin resmiyet alabilmesi noktasında- ehli hall ve’l-akd’den olmalıdır. İmam Buhari’nin Ömer *radıyallahu anh*tan rivayet ettiği şu sözü bu şarta ışık tutmaktadır: “Müslümanların meşvereti olmadan bey’at eden, -o ve bey’at eden kimse- kendini aldatıp ölüme itmiştir.” *(Fethu’l- Bari, 12/149)*;

3- Bey’at edilen bey’ati kabul etmelidir. Farzıayn olmadıkça kimseye bey’at edilmeye zorlanamaz.

4- Bey’atin bir kişiye olması gerekir. Yeryüzünde aynı anda iki kişiye, “mü’minlerin imamı” vasfıyla bey’at edilemez.

5- Bey’atin söz ve eylem olarak, Allah’ın kitabı ve Resûl’ünün Sünnet’i üzere olması şarttır. Bu kayıtla, bey’at edilen kişinin uygulamalarında daha sonra Kur’an ve Sünnet’i aşan eylemler görülmesi hâlinde, azlin şer’i bir sorumluluk olarak gündeme gelmesi garanti edilmiş olmaktadır.

6- Bey’at edenin tam bir hürriyete sahip olması gerekir. Zorlama yolu ile insanlardan bey’at alınamaz.

7- Bey’at şahitlerle kuvvetlendirilmelidir. Ancak bey’atin kalabalık bir kitle tarafından yapılacağı göz önüne alınmış ve bu şart, ulemanın çoğunluğunca şartlar listesine dâhil edilmemiştir.

Kur’an’da ahde vefayı emreden âyetlerin yekûnundan bey’ati bozmanın caiz olmadığı kanaati hasıl olmaktadır. *(bkz. İsra, 34; Maide,1; Nahl, 91)* Şer’i bir gerekçe olmadan itaat, vefa ve yardım üzere bey’at eden bir Müslüman’ın bey’atini geri alması büyük günahlardan sayılmıştır. Buhari ve Müslim’in rivayet ettiği bir hadiste şöyle denmiştir: “Emirinde

hoşlanmadığı bir şeyi gören sabretsin çünkü cemaati bir karış terk edip ölen, cahiliye ölümü ile ölür.”

Bey’ati imamın kendisi alabildiği gibi tayin ettiği temsilciler de alabilir. Bey’at genelde üç türlü gerçekleşmiştir.

1- Elle musafaha-tokalaşma ve sözleşme. Bey’atırıdvan böyle gerçekleşmiştir. *(Fetih 19)*

2- Yalnızca konuşma: Kadınların bey’ati böyle olmuştur.

3- Yalnızca yazı ile bey’at.

Şer’i bir bey’at normalde iki merhalede sonuçlanır: Birinci merhalede ehl-i hall ve’l-akd bey’at eder. Asıl olan da bu bey’attir. İkinci merhalede de diğer insanların bey’atine geçilir. İslam tarihinde günümüze örnek teşkil edip uygulanabilirliği açısından en güzel bey’at örneği, Ebu Bekir *radıyallahu anha* yapılan bey’attir.

* * *

Uyumayan ve Uyutmayan Adam

*İslam tarihinin en büyük mücahitlerinden, Peygamber aleyhisselamın **'Allah'ın Kılıcı'** olarak vasıflandırdığı sahabi **Halid bin Velid** radıyallahu anhın bıraktığı derin izler*

Şerefli Geçmiş, Altın Halka

Soyu, Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ve Ebu Bekir *radıyallahu anh*ın yedinci dedesinde altın halka ile birleşmektedir.

Düşman Bir Kabilenin Düşman Delikanlısı

Kureyş'in ileri gelen kabilelerinden Beni Mahzume, diğer kabilelere göre İslam'a düşmanlıkta daha aşırı idi. Vahyin akışını engellemeye çalışıyor, âdeta zulümde birbirleriyle yarışıyorlardı. Beni Mahzume'den olan Halid de kabilesinden geri kalmıyor, Nuru söndürmeye uğraşıyordu. Müşrikler nerede bir çukur kazıyorsa o da onlarla beraber kazma vuruyordu. Uhud faciasını hazırlayanlardan biri o oldu. Müşriklerin hezimeti ile bitmek üzere olan bir savaşı mü'minlerin aleyhine sonuçlandırdı. Çok nazik bir fırsatı iyi değerlendirmişti.

Hendek'te de farklıydı. Hendeği aşmaya çalıştı, aşamadı. Müşrikler hezimete uğradı, kaçtılar. O, dağılan ordunun en gerisinden gitti.

Hudeybiye'de de başrolde idi. Müşriklerin Peygamber *aleyhisselam*ın karşısına çıkardıkları askerî birliğin başında o vardı. Hudeybiye'de sulh yapıldı. O ise sulhu içine sindiremedi. Daha sonra, sulh gereği Mekke'ye umre maksadı ile gelen mü'minleri görmemek için Mekke'yi terk etti.

Mü'minleri görmeye bile tahammülü yoktu.

Vakti Gelince…

O amansız İslam düşmanı, vakti gelince kanatlarını indirdi, ayağını yere bastı. Medine'nin yolunu tutup Müslüman olmak üzere Peygamber *aleyhisselam*ın huzuruna çıktı. Mü'minler onu görünce pek sevindiler. Güçlüydü. Varlığı İslam için destek olacaktı.

Huzura çıktı. Müslüman olmak istediğini söyledi ama şartı vardı. Allah Teâlâ'nın eski günahlarını, İslam'ın önünde set olduğu günleri bağışlamasını istiyordu. Uhud'daki yaranın kapanıp kapanmayacağını merak ediyordu. Peygamber *aleyhisselam*, kendisine İslam'ın önceki her

şeyi sildiğini söyledi fakat o, direniyordu. ‘Yine de ben şart koşuyorum.’ dedi. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*:

‘Allah’ım! Halid’in senin yoluna engel koymak için yaptığı ne varsa onları bağışla.’ diye dua etti.

Vakit tamam oldu.

Ufku açıldı.

Halid Müslüman oldu.

Peygamber *aleyhisselam* onun Müslüman olmasından sonra Allah’a hamdetti:

“Sana hidayeti nasip eden Allah’a hamdolsun. Senin aklının seni muhakkak hayra götüreceğini anlamıştım.”

Mekke’nin fethinden altı ay öncesiydi.

Mute destanından da iki ay önce…

Şimdi O Seyfullah

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Medine’ye hicretinin sekizinci yılında, gönderdiği elçilerden birinin öldürülmesi üzerine üç bin kişilik bir orduyu Mu’te’ye gönderdi. Ordunun başına da Zeyd bin Harise’yi koydu. O şehit olursa Cafer bin Ebi Talib, o da şehit olursa Abdullah bin Revahe komuta etsin, dedi. Halid bin Velid de Müslüman olduktan iki ay sonrasında ilk defa Allah için vuruşacağı bir orduda bir mücahit olarak görev aldı. Allah hepsinden razı olsun.

Mu’te’de büyük bir orduyu karşılarında buldular. Üç bin kişilik ordunun karşısında yetmiş bini aşkın bir kalabalık vardı. Çetin bir savaş başladı. Üç komutanın üçü de art arda şehit düştü. İslam ordusu dağılacak gibi oldu. Aralarında kararlaştırıp, henüz iki aylık Müslüman olan Halid bin Velid’i komutan seçtiler. *Radıyallahu anh*üm.

Yeni komutan, orduyu yeni bir düzene soktu. Dev bir ordunun önünde yaralı, bitkin mücahitleri ile gün boyu direndiler. Büyük bir cihat gayreti sergilediler.

O gün Halid *radıyallahu anh*ın elinde dokuz kılıç parçalandı.

Karşılarındaki Rum ordusu, azimli ve istikrarlı çıkışları yüzünden onları olduklarından büyük ve güçlü zannetti. Savaşmaktan vazgeçtiler. Müslümanlar da kırılıp yok olmadan Medine’ye geri döndüler. Savaş zaferle sonuçlanmasa bile, binlerce Müslüman’ın helak olması ile de neticelenmedi.

Bu, onun Müslüman olarak girdiği ilk savaşı idi.

Umudun tükenmek üzere olduğu bir anda, mumlar sönerken devreye girdi. Yürek oldu. Destek oldu. Sevilmeyi, ebedîleşip Halidî olmayı hak etti. Cihadın simgesi hâline geldi.

Mu'te'de başladığı cihadı Mekke'nin fethinde devam etti. Özel görevlerle görevlendirildi. Altı aylık Müslüman olduğu hâlde, Mekke'nin fethedilmesi gibi tarihî bir dönüm noktasını oluşturan bir fetih hareketinde ordunun önemli bir bölümüne komutan tayin edildi. Fetih gerçekleştikten sonra, Uzza isimli putun yıkılması görevi de ona verildi.

Huneyn Gazvesine katıldı. Büyük bir gayretle cihat etti. Dağılıp gidenler yüzünden tehlikelerle yüzleşti. Bir kabile ile beraber çıktığı yolda, onlar kaçınca tek kaldı ama o, görevini terk etmedi. Cihada devam etti. Ağır yara aldı. Cepheden kaçmadı.

Huneyn'deki savaş esnasında aldığı ağır yaralara rağmen hemen ardından Taif Gazvesine katıldı. İstirahata veya tedaviye çekilmedi. İzin hakkını kullanmadı.

Bir yıl sonra Devmetülcendel'e gönderildi. Orada cihat etti.

O gerçekten Allah'ın kınından çıkmış bir kılıcı idi. Ebu Bekir *radıyallahu anh* onun için şu sözü dillendirirken ne kadar da isabetli konuşmuştu:

'Allah'a yemin ederim, Rumlara şeytanın verdiği vesveseleri Halid ile unutturacağım.'

Şeytan Riddet Fitnesi Çıkardı, Ebu Bekir radıyallahu anh da Halid'i

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* vefat edince büyük bir fitne ateşi parladı. Şeytan, İslam'ı Medine'ye gömmeye uğraştı. Kimileri peygamberlik iddiasında bulundu, kimileri zekât vermemek gibi isyanlar başlattı, kimileri de temelden irtidat edip İslam'dan çıktı. Her gün bir acı haber Medine'yi kastı kavurdu. İlk halife Ebu Bekir *radıyallahu anh*, ileri görüşü ve istikrarlı tavrı ile çalkalanmanın üzerine gitti. Ashabın bile tereddüt ettiği kararlarda asilerin ve mürtetlerin üzerine yürüdü.

Halid bin Velid *radıyallahu anh*, Ebu Bekir *radıyallahu anh* tarafından başkomutan olarak görevlendirildi. İki yıl dolmadan bütün isyanlar ve irtidat hareketleri kökten kurutuldu.

İç isyanlar söndürüldükten sonra, Ebu Bekir *radıyallahu anh*, İslam'ın Arap yarımadası dışındaki yayılma sürecini başlattı. Bunun için de Halid'i görevlendirdi. Önce Irak topraklarında fetihler yaptı. Ardından Suriye topraklarında Rum varlığına karşı fetih çalışmasına girişildi.

Yermük vadisinde Rumlarla büyük bir karşılaşma oldu. Çetin bir savaştı. Çoğu sahabi olan üç bin kadar mü'min şehit düşmüştü. Halid'in zekası ve şecaati ile Yermük'te büyük bir zafer elde edildi.

Kıvrak zekâsıyla her savaşta yeni bir uygulama çıkarıyordu. Yermük'te de böyle bir yenilik çıkarmıştı. Savaşın şiddetinden ötürü yeni Müslüman olanların kaçıp gitmesinden çekinince, ordu içindeki Müslüman kadınları ordunun en gerisine nöbetçi olarak yerleştirdi. Böylece kaçmak isteyenler, kadınların bile bırakıp gitmediği bir savaştan kaçmış olacaklardı. Planı da tuttu ve kaçan olmadı.

Halid'den Mektup

Fetih için gittiği topraklara girmeden önce muhataplarına şu mesajı yazıp gönderiyordu:

"Bismillahirrahmanirrahim.

Halid bin Velid'den valiye.

Selam hidayet üzere olanlara olsun.

Allah'a hamdolsun. Düzeninizi bozdu. Mülkünüzü dağıttı. Hilenizi çözdü.

Kim bizim namazımızı kılar, kıblemize yönelir ve kestiğimizi yerse o Müslüman'dır; bizim haklarımız onun da hakkıdır, görevlerimiz onun da görevidir.

Bu yazım size gelince bana bir güvence gönderin ve benden teminat alın.

Eğer böyle olmazsa, kendisinden başka hiçbir ilah olmayan Allah'a yemin ederim, sizin üzerinize öyle adamlar göndereceğim ki onlar sizin yaşamayı sevdiğiniz kadar ölmeyi severler."

Düşmanını da Yendi Nefsini de

Yermük vadisinde cihadın en yoğun günlerinde, Müslümanların ilk halifesi Ebu Bekir *radıyallahu anh* vefat etmiş, onun yerine ikinci halife Ömer bin Hattab *radıyallahu anh* gelmişti. Ömer *radıyallahu anh*, destanlaşan Halid'e bir başka açıdan bakıyordu.

Girdiği her savaşı kazanan Halid, put hâline getirilebilirdi. Müslümanlar, ardı ardına gelen zaferlerin Allah'ın yardımı ile gerçekleştiği gerçeğini unutup her şeyi Halid'den bilebilirlerdi. Erken davranıp Halid'i komutanlık görevinden azletti. Yermük'te çetin savaş sürerken, görevden azil yazısını Halid'e ulaştırdı.

Halid *radıyallahu anh*, elçinin getirdiği yazıyı okuyunca, görevine son verildiğini ve yeni görevin Ebu Ubeyde *radıyallahu anha* verildiğini gördü.

Ordu çetin bir savaşın ortasında olduğundan görev değişikliği haberini gizledi. Komutan değişikliği cephede zafiyet getirebilirdi.

Savaş bitince, herkesin huzurunda halifenin yazısını okudu. Komutanlığının sona erdiğini ve yeni komutanın Ebu Ubeyde olduğunu bildirdi.

Ordunun ondan sonraki yürüyüşünde, dün başkomutan olan Halid, Ebu Ubeyde'nin emrinde bir er olarak görev yaptı. Safın en önünde durduğu gibi ortasında da durabildi. Sorun çıkarmadı. Hak aramadı, görev seçmedi. Emreden bir liderken kuyudan su çeken bir nefer oldu. Etrafına sevenlerini toplayıp yeni bir hareket oluşturmak gibi bir yol denemedi. Gür bir sesi vardı ama o sesi hiç çıkmadı.

Ömer'e de kızmadı, zira ölürken elinde kalan malını ona vasiyet etti. Allah ondan razı olsun.

O da Fâni İdi, Ecel Onu da Buldu:

En büyük emeli ve hasreti cihat etmek ve şehit olmaktı. Diyor ki: "Sevdiğim bir kadınla gerdeğe girmek veya bir erkek çocukla müjdelenmekten daha çok hoşlandığım şey, soğuk bir gecede mücahitlerle beraber düşmana saldırmak üzere beklemektir."

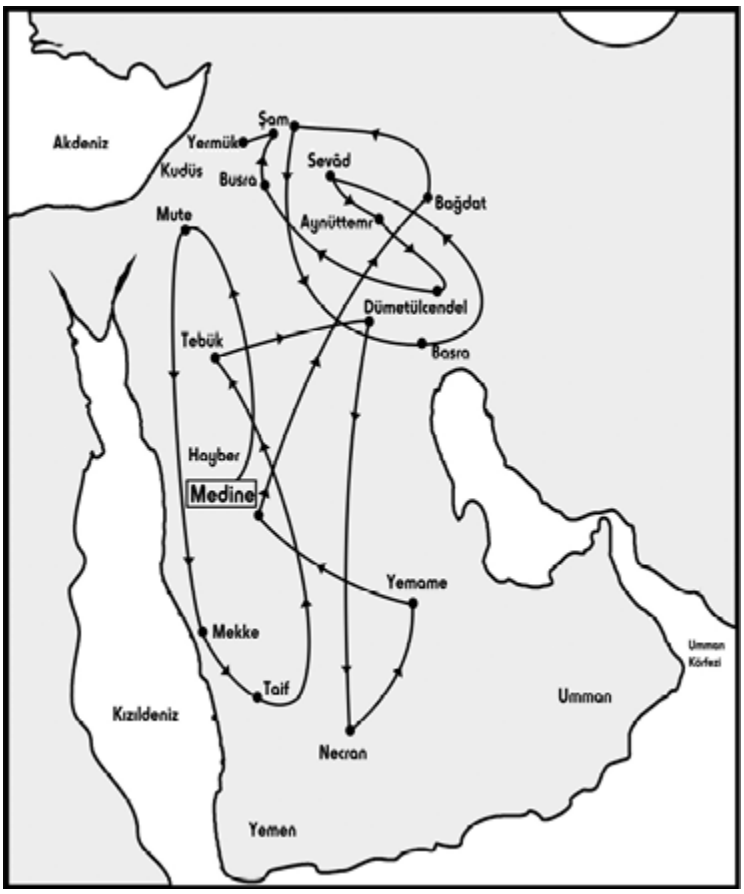
Ardı ardına katıldığı cihat hareketleri yüzünden istediği kadar Kur'an bile ezberleyemedi. Bir defasında cemaatin önüne geçip namaz kıldırdı. Namazda bir sureden öbürüne geçmek zorunda kaldı. Selamdan sonra geriye döndü ve: 'Cihat, Kur'an öğrenmemden alıkoydu beni.' dedi.

Ecel onu da yakaladı. Hicretin 21. yılında 18 Ramazan'da vefat etti. Öleceğini anlayınca ağlamaya başladı. Ağlaması ise ölümden korktuğuna değildi. Yüreğini parçalayan hasretini şöyle dillendirdi:

'Ben ölümü nerelerde aradım, o ise beni yatakta buldu. Vücudumda kılıçla, mızrakla yaralanmamış bir karış yer yoktur. Ben ise develer gibi yatakta ölüyorum. Ödleklerin korkusu gitmesin. Benim, Allah'a imandan sonra en çok umut bağladığım amelim, yağmurun yağdığı bir gecede, sabah olunca kâfirlere baskın yapmak üzere, zırhımın altında gece boyu nöbet beklememdir.'

Öldü ama herkes gibi ölmedi. Fethettiği topraklarda asırlardır ezan okunuyor, namaz kılınıyor. Bir kıta kadar toprağa iman sancağını dikip gitti. Mal bırakmadı, izzet ve şeref bıraktı. Öldü ama yok olmadı.

O ölünce Medine'de herkes ağladı. Halife Ömer *radıyallahu anh*: 'Kadınlar bir Halid daha doğurabilir mi ki?' diyerek hüznünü dillendirdi.

Halid bin Velid radıyallahu anhın
beş yıla yakın bir zamanda,
at sırtında, elinde kılıçla gezdiği yerlerin harita üzerinden görünümü.
Toplam uzunluğu 12.000 km den fazladır.

Halidî İzler

1- Halid *radıyallahu anh*, Mekke'nin fethinden altı ay önce Müslüman oldu. Bu da İslam'ın 21. yılına rastlamaktadır. **Peygamber *aleyhisselam* efendimizle sadece iki buçuk yıl beraber kalabildi.**

Komutanlık görevinden azledildiği zaman ise Ömer *radıyallahu anh*ın halife olmasıyladır. Bu da Peygamber *aleyhisselam* efendimizden sonra sadece iki buçuk yıldır. Müslüman olması ve görevlendirilmesiyle, görevinin bitmesi arasındaki süre takriben beş yıldır.

Müslüman Halid bin Velid olarak yaptığı cihat, kazandığı zaferler, o meşhur şöhret sadece beş yıl gibi bir zamana sığdırılmış bir gayretin ürünüdür. Az zamanda çok iş yapmıştır. Böylece çok zamanda bile az iş

yapamayanların, ellerindeki imkânları kullanamayanların ileri sürebilecekleri herhangi bir mazeretin yolunu da tıkamıştır.

Bir asra sığdırılması zor olduğu açık olan o büyük sonuçları beş yıl gibi bir zamanda, o zamanın bütün kıt imkânları ile başarabilmek Halid *radıyallahu anh*ı ölümsüzleştirmiştir. Yemen'den Irak ve Şam'a kadar olan büyük bir coğrafyayı at üzerinde ve ordu önünde yürümek, kimi yerde savaşarak, kimi yerde görüşerek, kimi yerde teyakkuzda bekleyerek geçirildiğinde yılları zorlayacak bir mesafenin kat edildiği anlaşılmaktadır. Tek başına bir ordu gibi idi. Bazı durumlarda azmi ve cesareti ile bir ordudan da güçlü oldu.

O ne uyudu ne de başkasının uyumasına izin verdi. Uyumadı, uyutmadı. Peşinden gitmek, hayallerine, planlarına erişmek müşkül bir durumdu.

Ders alınması gereken sonuç şudur:

Halid *radıyallahu anh*, ihlası ve gayreti sayesinde yaşadığı zamanın bereketini görmüştür. Bir ömür için bile çok görülebilecek sonuçlara aylarla ifade edilebilecek zaman dilimlerinde ulaşmıştır. Bir ordudan beklenenler, ondan tek başına beklendiğinde, kendisinden beklentisi olanları hayal kırıklığına uğratmamıştır. Halife Ebu Bekir *radıyallahu anh*ın kendisine bağladığı emellerini tahakkuk ettirmiştir.

Özellikle, Peygamber *aleyhisselam*ın vefatından sonra ortaya çıkan irtidat hareketleri, o günkü İslam toprağının büyük bölümünü kuşatmış durumdaydı. Ürkmemek mümkün değildi ama o, 'kâfirlerin yaşamayı sevdiği kadar Allah yolunda ölmeyi seven' mü'min mücahitleriyle çıktığı yolda, gerçekten Allah yolunda şehadeti, Allah'ın dinini yüceltmek için cihadı en güzel örnekleriyle sergileyerek gitmiştir.

Bir başka önemli ders de Halid *radıyallahu anh*ın şöhretinin tam anlamıyla alnının teriyle, bileğinin gücüyle ortaya çıkmış olmasıdır. Şöhretini masa başında ve medyanın şişirmesiyle elde edenlere benzer hiçbir yönü yoktur.

2- Elbette ne Halid bin Velid *radıyallahu anh*, ne de başka bir sahabi tek başına bir put olmayı gerektirecek amelin sahibi değildir. Böyle bir meseleyi tahlil ederken iki şeyi asla ihmal edemeyiz.

Birincisi: Allah'ın kaderi ve seçmiş olduğu o kuluna yardımıdır. Bütün sebepler kulun ayağına serildikten sonra hiçbir zorun 'zor' olmadığı muhakkaktır.

İkincisi: Halid *radıyallahu anh* bir cemaatin parçasıdır. Kenetlenmiş ve itaat eden, liderine itaati, Allah'a itaat olarak gören bir cemaatin parçasıdır.

Öyle bir cemaatin başında komutan olmanın avantajları elbette farklıdır. Halid bin Velid *radıyallahu anh*, önüne konan fırsatları, zamanının ve çevresinin verdiği imkânları hakkıyla değerlendirmiştir. Belki de onun farkı, fıtrattan gelen yetenekleri ve fırsatları iyi değerlendirmesinin yanında, ihlası ve üstün azmi ile önüne konan nimetlerin hakkını vererek şükreden bir kul olma vasfını yakalamış olmasıdır.

3- Büyük bir nefis imtihanından geçmiş ve imtihanı, beşeri şartlarla izlendiği kadarı ile başarıyla geçmiştir. Girdiği ülkeleri fetheden, efsaneleşmiş bir komutanı, gerçekleştirilmesi hayal sanılan yeni bir fethi gerçekleştirdiği esnada, hezimetten sorumlu bir komutan gibi alaşağı etmek, tarifi ve anlaşılması zor bir olaydır.

Halid *radıyallahu anh*, Yermük'te önündeki orduyu silip süpürürken eline bir mektup tutuşturuldu. Mektupta görevi kime teslim edeceği yazılıyordu. Bu bir şaka bile olamaz. Üstelik de kendisine izafe edilebilecek yegâne suç, girdiği her savaşı kazanıyor olmasıdır.

En zirveden sadece bir 'in' sözü ile inebilmek, nefsin hak arayışlarına kulak tıkamak, Allah'tan gelecek olana razı olmak, konuşurken kolay konuşulan ama yapılırken yapılamayan işlerdendir.

Nice ülkeler, böyle bir azilden dolayı bölünüp parçalanmıştır. Nice zaferler kazanılacakken, pastası bölüşülemediği için hezimete dönüşmüştür. Nice nefis savaşları, 'Allah rızası ve haklının hakkını vermek' adı ile sürdürülmüştür. Nice erler meydanlarda kazandıklarını, yıllarca biriktirdiklerini, ömürlerini ihtiraslarına kurban etmişlerdir.

Halid *radıyallahu anh*ın yaptığı, yapılması çetin bir iştir fakat Halid yaptı.

Komutandı, er oldu. İtiraz etmedi. Hak aramadı. 'Adamlarına' kulis yaptırmadı.

4- Halid *radıyallahu anh*, diğer sahabilerde de görülebildiği gibi, **Rabbine itimat ediyordu**. Zaferin O'nun elinde olduğunu, O'nun açtığı yolu kimsenin kapatamayacağını biliyordu. O bilgisine de ciddi bir şekilde iman etmişti.

Bir defasında kendisine gizlice zehir içirilmek istendi. Etrafındakiler, düşmanların su ikramı adı ile zehir vermek gibi bir hileleri olabileceğini, o suyu içmemesini tembih etmek istediler. O ise suyu istedi. Eline tası aldı ve 'Bismillah' diyerek içti.

Güvendiği Rabbi, onu mahcup etmedi. Ne öldü ne de mahcup oldu. Yaşadı. Hâlâ yaşıyor. Fethettiği topraklarda ezanlar okundukça da yaşayacak.

* * *

Üç Büyük Nebi

Eyyüb aleyhisselam

Allah kendisine peygamberlik verdi. Mal ve evlat zengini oldu. Yedi erkek yedi kız çocuğu oldu. Yetimlere ve kimsesizlere pek düşkün, iyiliksever birisi olarak bilindi.

Her şey yolunda giderken birdenbire Eyyüb *aleyhisselam*ın imtihan süreci başladı. Evi çöktü, çocukları öldü. Ardı ardına afetlerle malını kaybetti. Yıllarca süren bir hastalığa yakalandı. Etrafında hürmetle dolaşanlar dağıldı. Bir hanımı ile yapayalnız kaldı. Hanımı ev hizmetleri yaparak elde ettikleri ile onu geçindirdi.

Zor ve dayanılamaz bir imtihan sürecine sabretti.

Sabrı dillere destan oldu. 'Eyyüb sabrı' diye darbımesel oldu ama o, Rabbinden şikâyetçi olmadı.

Direndi… Direndi…

Rivayetlere göre hastalığı on sekiz yıl sürdü. Bağırıp çağırmadı. 'Ben hastayım, beni iyi et.' bile demeye dili varmadı. Sadece inledi. İniltisi Arş'a ulaştı. Kur'an'a yansıdı. Kıyamete kadar, ibret alacaklar için iyi bir ibret ve ders olarak kaldı… Sabrın ve edebin zirvesinde bir örnek olarak kaldı. Kur'an onu övdü.

Yunus aleyhisselam

Musul taraflarına peygamber olarak gönderildi. Bütün peygamberler gibi inatçı bir inkârla karşılaştı. Yalanladılar, inanmadılar. Otuz üç yıl uğraştı onlarla. Sadece iki kişi iman etti kendisine. Nihayet onların inadına karşılık Allah'ın azap vakti geldi. Üç gün sonra size azap inecek, diyerek onları uyardı. Buna rağmen inatlarından vazgeçmediler. Bu tavırlarına çok içlendi. Üzülüp onların yaşadığı şehri terk etti. Peygamberlerinin şehirlerini terk etmesinden sonra kavmi, düşünüp taşındılar sonunda tövbe edip iman ettiler. *(Yunus suresi, 98)*

Onların bu dönüşünden haberdar olmayan Yunus *aleyhisselam*, sahildeki bir gemiye binip gitti. Denizde fırtınaya tutuldular. Gemi kaptanı yüklerinin çok olduğunu, yolculardan birinin denize atlaması hâlinde kurtulabileceklerini söyledi. Kim atlasın, denirken kura çekildi. Kura, Yunus *aleyhisselam*a çıktı. Yolcular, onun bir nebi olduğunu bildiklerinden

kabul etmeyip kurayı yenilediler. Yine ona çıktı. Tekrar yenilediler, yine ona çıktı. *(Saffat suresi, 141)*

Yunus *aleyhisselam* kalktı, elbiselerini çıkarıp kendisini suya attı. O, suya atlayınca Allah'ın emri ile bir balık onu yuttu. Böylece bir gece yarısında üç karanlığın içinde kaldı: Gecenin karanlığı, denizin karanlığı ve balığın karnındaki karanlık...

Allah'a iman etmediler diye kavmine içlenmiş ve onları terk etmişti ancak Allah'ın emrini beklemesi daha uygun bir tavırdı. Evet, Rabbine küsmemişti. Küstüğü onun kulları idi ama sabrın hakkını vermemişti. Bu nedenle yaptığının çok da iyi bir hareket olmadığını anladı. Arşa ulaşan bir yalvarışla Rabbine yalvardı.

Ama edebi ile...

Kendisinden sonraki insanlığa ölümsüz bir örnek bırakarak... Bunalanların, yanılıp hata edenlerin ne yapmaları gerektiğini göstererek… Dua ve yalvarma nasıl olur, kul nasıl hatasını itiraf eder, onu göstererek…

Balık onu çıkarıp sahilde bir yere bıraktı. *(Saffat suresi, 145)*

Zekeriyya aleyhisselam

İsrailoğullarının peygamberlerindendi. Hanımı da Hz. Meryem'in teyzesidir. Hem kendisi hem de hanımı yaşlandıkları hâlde çocukları olmamıştı. O ise bir mirasçı bırakmak istiyordu. Kendisi **yüz** yaşında hanımı ise **doksan dokuz** yaşında idi. Umudunu kaybetmedi o; yalvardı, yakardı:

"Rabbim!

Gerçekten kemiklerim zayıfladı, saçlarım ağardı.

Rabbim! Sana yalvarmakla şimdiye kadar bedbaht olup bir şeyden mahrum kalmadım. Doğrusu ben, arkamdan iş başına geçecek olan yakınlarımdan endişe ediyorum. Karım da kısırdır. Tarafından bana bir oğul ver." *(Meryem, 4-5)*

Allah, duasını kabul buyurdu. Olmaz şartlar olduruldu ve bir erkek çocuk müjdesi aldı:

"Ey Zekeriyya! Biz sana bir oğul müjdeleriz ki onun adı Yahya'dır. Daha önce ona kimseyi adaş yapmadık." *(Meryem, 7)*

Hayret etti. Onca yaşlarına rağmen kısır bir kadından nasıl oğlu olacaktı?

"Rabbim! dedi, karım kısır olduğu, ben de ihtiyarlığın son sınırına vardığım hâlde, benim nasıl oğlum olabilir?" *(Meryem, 8)*

“Allah: Öyledir, dedi; Rabbin: O bana kolaydır. Daha önce, sen hiçbir şey değilken seni de yaratmıştım, buyurdu.” *(Meryem, 9)*

Vâris

Zekeriyya da: ‘Rabbim! Beni tek başıma bırakma, Sen vârislerin en hayırlısısın.’ diye nida etmişti.

Biz de duasını kabul ederek kendisine Yahya’yı armağan etmiş, eşini geçimli ve doğurgan yapmıştık.

Bütün bu peygamberler iyi işler yapmaya koşarlar, umut ve korku içinde bize dua ederler, bize gönülden saygı beslerlerdi. *(Enbiya, 89-90)*

* * *

Kadınlığın Yüz Akları

Onlar da Kadındı

Havva'nın, sayısını ancak Allah Teâlâ'nın bilebileceği kadar çok olan kızları arasında adı ebedîleşmiş olanlar.

Kadınlığın hakkını vermiş ve kendi adını bile doğurmuş olanlar.

Kâh erkek doğurup kâh erkeklerin önüne geçenler.

Zamanı aşıp bütün çağları, bütün nesilleri kuşatanlar. Coğrafyayı ve rengi silenler.

Başkaları gibi yiyip içtikleri, giyinip kuşandıkları hâlde dünyanın kendilerini esir edemediği, mobilyaya ve züccaciyeye tenezzülsüzler.

Kulakları kimin ne diyeceğine tıkanmış, gözleri önlerindeki cennetin dışındakilere körelmişler.

İffet ve vakarın abideleri… Ziynetlerini ibadetlerle çoğaltmışlar.

Kula kulluğu, fânide yokluğu bilmemişler. Aşkı ve sevgiyi yoğurup kendi şekillerine sokarak yollarına devam edenler.

Büyük hesap yeri endişesinden küçük hesaplarla uğraşmayan, büyük düşünüp büyük hayal edenler.

'Vefa'ya anlam verip, ona eşsiz örnekler bırakarak gidenler. Kadir kıymet bilenler.

Sabrın muhteşem örneklerini çöllere, taşlara Safa ile Merve'ye yazanlar. 'Eğer Allah ise emreden, O bizi zayi etmez.' diyenler.

Karşılaştıkları zulümler önünde erimeyen, geri çekilip meydanı boş bırakmayan, tam aksine imanı ve sabrı güçlenip şeytanı çıldırtanlar.

Âsiyeler, Meryemler… Sâreler, Hacerler… Hadiceler, Aişeler… Hafsalar, Sevdeler… Ümmü Gülsümler, Rukayyalar, Zeynebler… Fatımalar…

Daha nice berrak isimler. Yüzleri aklar. Yüz akları.

Onları; eşleri, çocukları, ebeveynleri sevdi. Sevdiler, sevildiler. Herkes sevdi.

Ve Rableri sevdi.

Şimdiki zamanın nesilleri, üzerlerindeki kıyafete, ağızlarındaki tatlı sözlere, cüzdanlarındaki paraya bakıp sevdikleri, örnek görüp imrendikleri, etkisi altında kaldıkları kadınlarla aynı çağı yaşamakla ne kadar zavallı duruma düşmüşlerdir. Hatalıya baka baka hatayı taklit eder hâle gelenler için Âsiyeler, Sâreler, Esmalar ne güzel kurtarıcı örnek isimlerdir.

İyiyi, güzeli özleyenler için ufku aydınlatan nurlu isimler bunlardır.

Kadının adı anılınca hemen şerri ve derdi hatırlayanlar, böylece de kadın cinsine haksızlık edenler,

Kadını sadece şeytanın meydanlarda teşhir ettiklerinden ibaret zannedenler,

Tesettürden, cihattan, itaatten koptuğu için kadına karşı genel bir kırıklığı olanlar,

Kadını bilmek isteyenler…

Kadın:

Cihattır. İffettir. Hayâdır. Saygıdır. İtaattir. Çocuktur. Erkektir.

Kadın:

Âsiye'dir. Meryem'dir. Hadice'dir. Aişe'dir. Hafsa'dır. Esma'dır. Fatıma'dır.

Hadice radıyallahu anha

Peygamber *aleyhisselam* efendimize ilk vahyin indiği gün 'Korkma! Allah seni mahcup etmez.' diyerek, sıradan bir kadın olmadığını ortaya koydu. İlk iman eden olma şerefi ona nasip oldu. Çetin bir günde gösterdiği dirayet tarih oldu. Âlemlere rahmet Peygamber *aleyhisselam*a kol kanat gerdi.

Ona malını verdi. Aklıyla, ağzıyla, bakışlarıyla destek oldu. En muhtaç olduğu şeyi, morali hiç eksik etmedi.

O da onu hiç unutmadı. Sade bir 'eş' olmaktan öte, onu bir dava arkadaşı gibi sevdi, hafızasına yazdı. Onu ölümünden sonra bile diri gibi hatırladı, diğer hanımlarına ondan bahsetti. Onu cennetin dört üstün kadınından biri olarak takdim etti. O ölünceye kadar başka bir kadınla evlenmedi.

Onu gökler de sevmişti. Cebrail *aleyhisselam* bile ona selam ve cennet müjdesi gönderdi. O öyle bir destek olmuştu ki öldüğü yıl Peygamber *aleyhisselam* için 'hüzün yılı' olmuştu. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*in yedi çocuğundan altısını o doğurdu.

Mükemmel bir eş, mükemmel bir anne, mükemmel bir dava arkadaşı, mükemmel bir moral kaynağıydı. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve selleme* bedenini verdi, malını verdi, ne gerekiyorsa verdi. Yirmi beş yıl peygamber eşi olarak yaşadı. Hicretten üç yıl önce öldü. Sabır ve mücadele kadını olarak anıldı.

Âişe radıyalluhu anha

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*in en çok sevdiği kadın. Şerefi ve temizliği Kur'an'la sabit kadın.

Erkek ve kadın bütün ümmetin hocası. Eşi Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*le beraber açlığa ve cihada ait en güzel örnekleri veren sabır taşı kadın. Zahide ve onurlu kadın.

Henüz on yaşını doldurmadan peygamber eşi oldu. Cebrail *aleyhisselam* onun için Peygamber *aleyhisselam* efendimize: **'Bu senin dünyada ve ahirette eşindir.'** demişti. Peygamber *aleyhisselam*ın bakire olarak evlendiği tek hanımı o idi.

Peygamber *aleyhisselam*ın sağlığında Kur'an'ı ezberledi. Cebrail *aleyhisselam*ı gördü. Peygamber *aleyhisselam*, mübarek başı onun kucağında iken ruhunu teslim etti. Onun evine gömüldü. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*in en çok sevdiği insanın, Müslümanların ilk halifesinin kızı. İnsanlığın efendisinin hanımı. Mü'minlerin annesi. Peygamber *aleyhisselam* vefat ettiğinde, on sekiz yaşındaydı. Ondan sonra elli yıl kadar yaşadı. Dine ait pek çok meselede Müslümanları aydınlattı. İlmin kaynağı oldu. Abdestten namaza, oruçtan cihada kadar binlerce meseleyi aydınlattı.

Zeynep Binti Cahş radıyallahu anha

Peygamber *aleyhisselam*ın halasının kızı idi. Şehitlerin efendisi Hamza *radıyallahu anh* dayısıdır. Bu şerefli soyuna rağmen Peygamber *aleyhisselam* efendimiz onu azatlı kölesi Zeyd bin Harise ile evlendirmek istedi. Razı olmadı.

Bunun üzerine **"Allah ve Peygamber'i bir şeye hükmettiği zaman, mü'min erkek ve kadına artık işlerinde başka yolu seçmek yaraşmaz."** *(Ahzab, 36)* âyeti indi. Emre uyup evliliğe razı oldu. Bir yıl kadar evli kaldılar. İkisi de evliliği kaldıramadıkları için Zeyd onu boşadı. Çok geçmeden Peygamber *aleyhisselam* efendimiz, Allah'ın emri ile onu kendisine eş edindi. Allah'ın emri, Cebrail'in şahitliği ile peygamber hanımı oldu.

Sadaka vermeye düşkündü. Onun sadaka düşkünlüğüne Peygamber *aleyhisselam*ın diğer hanımları da hayrandı. Miskinlerin anası olarak biliniyordu. Gece gündüz ibadetle meşgul olurdu. Ölüm döşeğinde son vasiyeti şöyle olmuştu: **'Ben kefeni hazırlamıştım. Halife Ömer benim için bir kefen gönderirse, benim hazırladığım kefeni, henüz beni yıkama işini bitirmeden sadaka olarak verin.'**

Peygamber *aleyhisselam*ın hanımları içinde Hicret'ten sonra ilk ölen, o oldu.

* * *

Kebşe Binti Rafi radıyallahu anha

Medine'ye İslam girdikten sonra ilk iman edenlerden olma şerefine erdi. İlk bey'at eden üç kadından biri oldu. Evini İslam'ın gelişip büyüdüğü merkezlerden biri yaptı. Yedi çocuğundan biri Uhud'da şehit düştü. Diğer oğlu Sa'd bin Muaz ise Hendek'te aldığı yaranın tesiri ile şehit oldu.

Oğlu Sa'd öldüğünde Peygamber *aleyhisselam* efendimiz, 'Ölümüne Arş'ın titrediğini' bildirdi. Kendisini İslam'a hizmete adadığı için ölene ağlamadı, kalana üzülmedi. Tek endişesi Resûlullah'a bir kötülüğün gelip gelmediğiydi. Öyle yaşadı, öyle öldü. Kendisi İslam'a hizmet için yaşadı. Evini de İslam'a adadı. Sa'd bin Muaz gibi bir sahabinin annesi olarak bilindi.

Hansa radıyallahu anha

Arap kadınlarından bir kadındı. Dile gelir şöhreti yoktu ama İslam için fedakârlık yapmanın erkeğe mahsus işlerden olmadığına inanmıştı. Müslümanların hizmete ihtiyacı olduğu zamanlar hizmete koştu. Din için can verilmesi gerektiği zamanda canlar verdi. Kadisiye Savaşı öncesinde dört oğlunu önüne oturttu ve onlara şunları söyledi:

'Siz kendi arzunuzla Müslüman oldunuz. İsteyerek İslam toprağına geçtiniz. Tek bir babanın çocuklarısınız. Ne babalarınız ne de dayılarınız şerefsiz işler yaptı. Ona göre cihada katılın ve savaşın.' Dört oğlunun da şehadet haberi kendisine ulaşınca dedi ki: 'Elhamdülillah. Çocuklarımın şehadeti ile şereflendim. Rabbimden cennetinde beni onlarla buluşturmasını diliyorum.'

Nesibe Binti Kâ'b radıyallahu anha

Nesibe binti Ka'b *radıyallahu anha*. Medineli bir kadındı. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile beraber cihada çıkan ilk kadındır. İki evlilik yaptı. Dört çocuk doğurdu. Çocuklarının hepsini iyi bir mücahit olarak yetiştirdi. Akabe gecesine, Uhud'a, Hudeybiye'ye, Huneyn'e ve

Yemame'ye katıldı. Cihat meydanlarında erkekler gibi cihat etti. Son cihadında kolu koptu. On iki yerinden ağır yara aldı.

Peygamber *aleyhisselam*dan hadisler rivayet edip âlimler arasına katıldı. Küçük oğluyla beraber Uhud'a katılmıştı. Oradaki dağınıklık esnasında Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*in yanına yaklaşıp O'nu korumaya çalıştı. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki:

"Sağa sola nere dönsem, Nesibe'yi önümde beni savunurken görüyordum." Anne oğulun gösterdikleri gayret, Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*i memnun etti. Onlara dua etti. Nesibe:

'Dua et de cennette senin yanında olayım.' diye rica etti. Efendimiz de: 'Allah'ım! Onları cennette arkadaşım kıl.' diyerek dua etti. Nesibe bu duaya çok sevindi. Dünya umurumda değil, diyerek sevincini ifade etti.

Uhud Günü Hatıralarından Söz Ederken Diyor ki:

"Uhud'da bir ara Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*in etrafında on kişiden az kimse kalmıştı. Hemen, Mus'ab ve oğlumla O'nu korumaya koştuk. Birisi: 'Bana Muhammed'i gösterin. O yaşıyorsa ben yokum.' diyordu. Önüne çıktım. Elimde sadece kılıcım vardı. Zırhım ve kalkanım yoktu. Adam enseme öyle bir vurdu ki hâlâ o ağrıyı hissediyorum. O ise iki zırh giydiği için benim vurduklarım tesir etmiyordu. Oğlum da yaralandı. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, oğluma:

'Yaranı sar.' diye emretti. Kendim de yaralı olduğum hâlde oğlumun yarasını sardım. 'Yavrum! Bunlar Allah yolunda olan işlerdir. Üzülme!' dedim. Efendimiz bana: 'Senin dayandığına kim dayanabilir?' dedi. Erkeklerden biri, elindeki kalkanla kaçıyordu. Resûlullah ona: 'Bari kalkanı bırak.' dedi. O da kalkanı bıraktı. Ben onu alıp savaşmaya devam ettim."

Nesibe *radıyallahu anha*, Peygamber *aleyhisselam*dan sonra da cihada devam etti. Yalancı peygamber Müseyleme, oğlunun kollarını kesip vücudunu ateşte yaktı. Nesibe de diğer oğluyla beraber Yemame Savaşına katılıp oğlunun intikamını almak istedi. O savaşta diğer oğlu, Müseyleme'yi öldürdü.

Bu savaşta Nesibe'nin kolları koptu. Kolsuz hâliyle Medine'ye geri döndü. Geçmiş olsun diyenlere hep şunu söyledi: 'Ben cennette Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* ile beraber olayım da dünyadan bir şey istemem."

Ebu Bekir ve Ömer *radıyallahu anh*uma onu saygıyla anar ve sık sık ziyaret ederlerdi. Ömer bin Hattab'a iyi bir kumaş hediye edilmişti. 'Buna

Nesibe'den başkası layık değildir.' diyerek onu Nesibe'ye gönderdi. Nesibe, kolsuz ama yürekli hâliyle Medine'de öldü. Ardından erişilmesi zor bir kişilik bırakıp Bakî' mezarlığına gömüldü.

Hani kadınlar sabırsızdı? Hani kadınlar dayanıksızdı? Hani kadınlar sadece konuşurdu?

Ey Nesibe! Bey'at kadını, Uhud kadını, Yemame kadını! Ey mücahide! O zirveye çıkarken kadınları da ezdin binlerce erkeği de! Allah senden razı olsun. Kanından, damarından bize de nasip etsin.

Esma Binti Yezid radıyallahu anha

Mus'ab bin Umeyr *radıyallahu anh*ın elinde Müslüman olan ilklerdendir. Büyük sahabi Muaz bin Cebel'in amca kızıdır. Peygamber *aleyhisselam*ın huzuruna çıkıp açık seçik sorular sormasıyla meşhurdu.

Bir defasında evinin etrafında iken Peygamber *aleyhisselam* evlerinin önünden geçmiş ve orada bulunan kadınlara şöyle buyurmuş: **"Nimete nankörlüge dikkat edin.**" Bunun üzerine Esma, oradakilerin hepsinden önce:

'Nasıl nimete nankörlük olabilir?' diye sormuş. Peygamber *aleyhisselam* efendimiz de şöyle cevap vermişler: "Sizden biriniz uzun zaman babasının evinde kalır. Sonra Allah ona bir eş nasip eder. O eşten çocuğu olur. Kızdığı bir zamanda eşine: 'Ben senden hayır görmedim!' der.

Yine bir defa Efendimizin huzuruna çıkıp şu konuşmayı yapmış: 'Ya Resûlellah! Ben arkamda benim gibi düşünüp, söylediğimi söylemek isteyen kadınların temsilcisiyim. Allah seni erkeklere ve kadınlara gönderdi. İman edip peşinden gittik. Biz kadınlar, örtümüzle ihmal edilmiş olarak evlerde mahsur kaldık.

Erkeklerin şehvetini gideriyor, çocuklarını karnımızda taşıyoruz. Erkekler ise cemaate çıkmaları, cenazeye ve cihada katılmaları ile bizden üstün görülüyorlar. Onlar cihada çıktığında biz mallarını koruyor, çocuklarını yetiştiriyoruz. Onların kazandığı sevaba ortak değil miyiz?' Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, yüzünü ashabına çevirdi ve şöyle buyurdu: 'Dini hakkında şu kadından daha güzel soru soran birini gördünüz mü?'

Oradakiler, 'Evet ya Resûlellah! Öyle.' diyerek bu sözü doğruladılar. Sonra şöyle buyurdu: 'Esma! Git ve gerideki kadınlara şunu bildir: Sizden birinin eşine güzel davranması, gönlünü kazanması, arzusunu yapmaya çalışması; erkekler için saydığın bu işlere denktir.' Esma bu söz üzerine, tekbir ve tehlil getirerek oradan uzaklaşır.

İman, ilim ve sabırda bir örnekti. Fiili cihada da katıldı. Yermük savaşına katılıp, mücahitlerin su ihtiyacını karşıladı, yaralılara yardım etti. Bir ara kaldığı çadırın direğini çıkarıp onunla düşman saflarına katıldı ve dokuz Rum askerini öldürdü.

Ümmü Süleym radıyallahu anha

Cennet kadınlarından bir kadın, Enes bin Malik'in annesi… Kendisine mehir olarak eşinin Müslüman olmasını isteyen ilk kadın.

On çocuğunun onunu da Kur'an hafızı yaptı. Akıllı, basiretli ve takva sahibi bir kadındı. Eşinin evde olmadığı bir zamanda hasta olan çocuğu öldü. Eşi dönünce çocuğu sordu. 'Şimdi daha iyidir.' dedi. Eşine akşam yemeği verdi. Onunla cinsel ilişkide bulundu. Eşi iyice rahatlayınca, ona çocuğun öldüğünü haber verdi.

Sabah olunca eşi Ebu Talha, durumu Peygamber *aleyhisselam*a söyledi. Efendimiz, gece ilişkide bulunup bulunmadıklarını sordu. Evet, cevabını alınca, gecelerinin bereketli olması için onlara dua etti. Daha sonra çocuğu oldu. Onu doğurduğunda, elinde bir iki hurma ile çocuğu Peygamber *aleyhisselam*a gönderdi. Peygamber *aleyhisselam*, hurmaları ağzında eritip çocuğun ağzına koydu. Çocuğa Abdullah adını verdi.

Âsiye radıyallahu anha

Küfür tufanının önünde
tek başına bir kadın **Âsiye**:
"Ben sizin en büyük ilahınız değil miyim?" diyen,
Doğan her erkek çocuğu öldürten,
İnsanları gruplara ayıran,
Zalim, asi, tağut Firavun ve karısı Âsiye…
Zamanının en muhteşem sarayında kraliçe olarak yaşıyordu.
Bir kadının hayallerini süsleyen ne varsa elinin altında idi.
Bir gün Allah, bir sandığın içinde nehirde yüzen bir bebek çıkardı karşısına.
Ona acıdı. Aldı bebeği, sarayında büyüttü.
O bebek büyüdü Peygamber oldu. Musa *aleyhisselam* oldu.
Musa ile Firavun karşı karşıya geldi.
Âsiye, Musa'dan yana tavır koydu.
Tehdit edildi, işkence gördü.
Sadece imanı arttı.

Kraliçe olduğu sarayın avlusunda kral tarafından yere yatırılıp elleri ve ayaklarından dört kazığa bağlandı.

Kızgın güneşin altında bekletildi.

Üzerine ağır kaya parçaları kondu.

İmanından dönmesi için süre verildi.

O, son söyleyeceğini Kur'an'ın şahitliği ile dedi ve gitti:

"Rabbim! Bana katında, cennette bir ev yap; beni Firavun'dan ve onun işinden koru ve beni zalimler topluluğundan kurtar!"

*** * ***

Meşakkat Abidesi

Sabır, Gayret ve Meşakkat İnsanı
Musa aleyhisselam

Allah'ın en seçkin kulları olan peygamberleri arasında ilk beşten (Ulü'l-Azm Peygamberlerden) biri olan Musa *aleyhisselam*, henüz doğmadan öldürülmesi kararlaştırılmış bir kaderle dünya sahnesine geldi. Onu öldürmüş olabilmek için nice çocuklar doğar doğmaz öldürüldü ama o, Allah'ın kudretini ve planındaki azameti gösteren âyetlerle doğdu. Onu öldürmek isteyenlerin elinde büyüdü. Binbir çile ve sıkıntılarla kat ettiği yolların sonunda peygamberlikle şereflendirildi.

Büyük bir tağutla uğraştıktan sonra ondan kurtuldu. Onun ardından kendi ümmeti ile yıllarca uğraştı. Belki de Firavun'dan çekmediğini kendisine iman ettiğini söyleyenlerden çekti. Çileli ve çetin bir hayat yaşadı. Mucize üstüne mucizeler çıktı elinden. Önünde dağlar yerinden oynadı. Deniz kurudu. Odun, canlı yılan oldu. Asasının vurduğu bir yerde su kurudu, öbür yerde ise su çıktı. Neredeyse insanlığın bütün birikimi kadar yoğun bir hayat yaşadı. İhanet ve isyanlarla iç içe yaşamak zorunda kaldı. Çok nimetler gören ama hiç görmemiş gibi yaşayan bir milletin içinde kaldı.

Tarihin dönüm noktası o oldu. Onu Peygamber olarak gönderen Rabbinin rızasına erdi. Beğenildi. Gayreti ve heyecanı Kur'an'a konu oldu. Onlarca âyet ondan söz etti. Davası kendisinden sonraki peygamberlerin davası olarak sürdü. Mazlumlar firavunizme karşı onu kendilerine sembol edindiler. Firavunun başını uzattığı her yerde bir Musa arandı.

Yusuf *aleyhisselam* ile beraber tevhitle şereflenen Mısır'da firavunlar zulüm estiriyordu. Mısır'da yaşayan iki halktan biri olan İsrailoğullarını, yerliler olan Kıptilere hizmet ettiriyordu. Biri çalışıyor, diğeri eziliyordu. Biri yiyor, öbürü bakıyordu. Zulüm arttıkça arttı.

Firavun kabardıkça kabardı. Öyle oldu ki büyüyüp saltanatına zarar verir endişesi ile doğan her erkek çocuğun öldürülmesini emretti. Öldürdü durdu. Sonunda, gelecek yıllarda çalıştıracak işçi kalmayacak endişesi ile katliama değişik bir şekil verildi. Bir yıl doğan her erkek çocuk öldürülüyor, öbür yıl doğanlar yaşatılıyordu.

İbrahim *aleyhisselam*ın vefatından iki yüz kırk yedi yıl sonra Harun *aleyhisselam* doğdu. O, çocukların öldürülmediği sene doğmuştu. Ondan üç

yıl kadar sonra da Musa *aleyhisselam* doğdu ama onun doğduğu günler, erkek çocukların yaşamasının yasak olduğu günlerdi.

Firavun onu arıyordu. O doğdu.

Askerleri ev ev emzikli kadın ararken Musa, Firavun'un sarayına yerleştirildi. Bir mucizeler dizisi başladı.

1- Devlet yasağına ve sıkı aramalara rağmen Musa, Allah'ın emri ile doğdu. Annesi, yavrusunun öldürülmesinden endişe ediyordu. Korkarak onu emzirdi. Allah kalbine, bebeği kundağına sarıp bir sandık içinde Nil nehrine atmasını ilham etti. O da öyle yaptı. Yeni bebeği bir sandığa koydu. Sandığı da Nil'e bıraktı. Sonra da Musa'nın ablasına, sandığı nehir boyu izlemesini tembihledi.

İçinde bebek bulunan sandık, gide gide Firavun'un sarayının önünde durdu. Hizmetçiler sandığı alıp saraya götürdüler. Firavun'un karısı Âsiye, sandık içindeki bebeğe âdeta vuruldu. Zaten yıllardır çocuğu olmuyordu. Firavun önce bebeği öldürmek istedi ama Âsiye sarayda bakılması için rica edince kabul etti. **Dedesi İbrahim'e ateşi serinlik, selamet kılan Allah, Musa'yı nehrin suları arasında selamete kavuşturmuştu.**

Firavun'un dışarıda aradığı çocuk sarayına girmişti; korktuğu, sarayına geldi.

Musa acıkınca ağlamaya başladı. Emzikli kadınların memelerini kabul etmedi. Artık saray çocuğuydu ve ağlamaması gerekiyordu. Musa'nın ablası, yabancı biriymiş gibi, saray görevlilerine tanıdığı bir kadının bu çocuğu emzirebileceğini söyledi. Denemek için çocuğu, onu doğuran annesine götürdüler. Memeyi kabul etti. Bunun üzerine emzirip büyütmesi için çocuk ona teslim edildi.

O, doğurduğu çocuğu emzirirken, kapısında koruma amaçlı askerler bekliyordu. Yan komşuda ise yeni doğan çocuk var mı diye arama yapılıyordu.

Musa büyüdü gelişti. Olgunluk yaşına erdi.

Bir öğle vakti Musa saraydan çıkmıştı. Dövüşen iki kişi gördü. Biri kendi kabilesinden diğeri ise Kıptilerdendi. İsrailoğullarından olan, Musa'dan yardım istedi. Musa da diğerini kenara itmek istedi. Eli ağır geldi ve adam öldü.

Ertesi gün yine bir kavgaya şahit oldu. Dünkü adam bugün başka bir Kıpti ile dövüşüyordu. Ona yaptığının yanlış olduğunu söyledi. Bu sefer kendi kabilesinden olan adam, onu ortaya çıkardı. Dünkü adamı öldürdüğünü

söyledi. Böylece dünkü cinayeti işleyenin Musa olduğu anlaşıldı artık Musa'nın saraya dönmesi hatta şehirde kalması mümkün değildi.

Musa *aleyhisselam* bir hazırlık yapmaya fırsat bulamadan şehirden kaçtı. Medyen'e doğru yola çıktı. İlk defa bir çöl yolculuğu yapıyordu ve nereye gideceğini de aslında bilmiyordu.

2- Zor bir yolculuktan sonra Medyen'e ulaştı. Yorgun ve bitkindi. Bir kenarda dinlenirken hayvanlarını sulamakta zorlanan iki genç kıza yardım etti. Kızların babası, bu insani yardıma karşılık ona, kızlarından biriyle evlendirmeyi teklif etti ancak teklifi bir garipti. Sekiz veya on yıl, yanında çobanlık yapmaya söz vermesini istiyordu. Şartı kabul etti.

Yaşlı Medyenlinin kızıyla evlendi. Medyen'de on yıl bu şartlarla kaldı. On yıl sonunda Mısır'a geri dönmeye karar verdi. Hamile olan hanımıyla yola çıktı.

3- Mısır'a dönüş yolunda gece karanlığında ve yağmurlu bir ortamda yolunu şaşırdı. İleride gördüğü bir ateşin etrafında birilerini bulabileceğini zannederek oraya yöneldi. Ateşin yanına vardığında şok geçirdi. Allah Teâlâ, ona hitap etti.

Onu peygamber olarak vazifelendirdiğini bildirdi. Allah elindeki asayı yere atmasını emretti. Asa yılana dönüştü. Korktu. Korkmamasını emretti. Yılanı tutunca tekrar asa oldu. Sağ elini koltuğunun altına sokmasını emretti. Eli bembeyaz olarak çıktı. Bu iki mucizeden sonra Firavun'u imana davet etmek üzere Mısır'a gitmesini emretti. Musa, Allah'tan kardeşi Harun'u kendisine yardımcı olarak vermesini diledi. Allah Teâlâ, onu da görevlendirdi.

Mısır'a gider gitmez Firavun'un sarayına çıktı. Onu Allah'a imana davet etti. Firavun ve adamları, bütün müstekbirler gibi karşı durdular. Tehdit ettiler. Musa *aleyhisselam*dan kendisini doğrulayacak bir belge getirmesini istediler. O da asasını yere attı. Asa büyük bir yılana dönüştü. Saraydakiler dehşete düştüler. Firavun, sihirbazlarından Musa *aleyhisselam*ı mağlup edecek bir yol bulmalarını istedi.

Sihirbazlar, Musa *aleyhisselam*la anlaştılar. Halkın önünde büyük bir gösteri hazırlandı. Sihirbazlar, sihir olarak yere attıkları halatların ejderhaya dönüştüğünü insanlara gösterdiler. Musa *aleyhisselam* da asasını yere attı. Asa, o ejderhaları yuttu. Bu olay sihirbazların hakikati görmesine vesile oldu. Orada iman ettiler. Onların imanı, Firavun'u çileden çıkardı. Vahşi bir şekilde onların öldürülmelerini emretti.

4- Sihirbazların iman etmesinden sonra Firavun şiddeti artırdı. Erkekler öldürülüyor, kadınlar kısırlaştırılıyordu. İşkencenin biri bitiyor, diğeri başlıyordu. Firavun ve adamları ise Allah'ın azabının yaklaştığını gösteren belalarla yüzleşiyorlardı. Kuraklık oldu. Kıtlık baş gösterdi. Uyanmadılar. İsrailoğullarına eziyete devam ettiler. Tufan, çekirge, haşerat, kurbağa, kan gibi azaplar geldi. Sadece inatları arttı. Bunları Musa *aleyhisselam*ın uğursuzluğuna yordular.

Firavun ailesinden bir mü'minin özel gayretleri de azgınları dize getirmedi. İşkenceler arttı. Kibir büyüdü. Firavun ilah olduğunu ilan etti. Musa *aleyhisselam*ı fakir biri olarak takdim etti.

Allah Teâlâ, Musa *aleyhisselam*a İsrailoğullarını alıp Mısır'ı terk etmesini emretti. Bir gece topluca Kızıldeniz'e doğru hareket edildi. Firavun büyük bir orduyla peşlerine düştü. Musa *aleyhisselam* ve yanındakiler sahile vardıklarında Firavun da gelmiş oldu. Önlerinde deniz, arkalarında ordu… İsrailoğulları korktular.

Musa *aleyhisselam*, onları teselli etti. Rabbinin kendisine bir yol göstereceğini bildirdi. Allah Teâlâ, Musa *aleyhisselam*a asasını denize vurmasını emretti. Kızıldeniz, on iki yol hâline geldi. Musa *aleyhisselam* ve İsrailoğulları karşı yakaya geçtiler. Firavun ve ordusu bu büyük mucizeyi gözleriyle müşahede ettiler.

Musa *aleyhisselam*a iman etmek, akıllarını başlarına almak gibi bir tutum içinde olmadılar. Karşı yakaya geçen Musa *aleyhisselam*ın peşine düştüler. Firavun ve adamları denizin ortasına gelince deniz eski hâlini aldı. Hepsi boğulup helak oldular. Firavun öleceğini anlayınca iman etmek istedi. Edemedi. Böylece insanlığın en azgın tağutlarından biri ve ordusu yok olup gitti. Sadece Firavun'un cesedini Allah bugüne kadar gelecek şekilde bıraktı. O kaybolmadı.

Musa *aleyhisselam* ve beraberindekiler, hem denizin onlara yol olma mucizesini gördüler hem de kendilerine yıllarca zulmeden Firavun ve ordusunun sulara gömülüşünü izlediler.

5- Musa *aleyhisselam* ve beraberindekilerin karşı yakaya geçmesi ve Firavun'un boğulup gitmesiyle bir dönem bitti. Musa *aleyhisselam*ın hayatında yeni bir dönem başladı. Bu dönem onun için huzurlu bir dönem olmadı. Firavun'un düzeninden çektiklerini, Medyen'de karşılaştıklarını aratmayacak meşakkatleri kendisine iman eden İsrailoğullarından çekti. Farklı mucizelere şahit olan, Allah'ın müstesna nimetlerini gören kimseler oldukları hâlde peygamberlerine eziyet üstüne eziyet ettiler. Çeşitli azapları

dünya hayatında iken tattılar. Lanete uğradılar. Sıkıntılar içinde kaldılar ama hiçbir şey değişmedi.

Bir arkadaşa söylenmeyecek sözleri büyük bir peygambere söylemekten hayâ etmediler. Musa *aleyhisselam*ı, kendilerini Firavun'un dillere destan işkencelerinden kurtaran biri değil de sanki başlarını belaya sokan biriymiş gibi gördüler. Onların kaba sözlerini ve çirkin tavırlarını, ahlâksız tepkilerini Kur'an'ı Kerim, bütün insanlığa öğüt olsun diye ebedîleştirerek bize aktarmıştır.

İsrailoğulları, Filistin tarafına geçtikten sonra putlara tapınan bir grup gördü. Musa *aleyhisselam*dan onlara bir put belirlemesini istediler. Kızıldeniz'in kendilerine nasıl yol oluverdiğini görmüş insanlar olarak, bu mucizenin üzerinden iki gün geçmeden puta tapınmayı düşünebildiler.

Firavun'dan kurtulmuş bu insanların, artık Allah'ın dinini yeryüzüne hâkim kılma mücadelesine girmeleri gerekiyordu.

6- Allah Teâlâ, Musa *aleyhisselam*ı Tûr dağına çağırdı. O da kardeşi Harun *aleyhisselam*ı kavminin başında bırakıp gitti. Musa *aleyhisselam* kırk gün hazırlanarak Rabbinin vahyini almaya gitmişti. Kendisine Tevrat'ın âyetleri verildi. Dağdan indiğinde kavminde akılları zorlayacak gelişmeler olmuştu.

Harun *aleyhisselam*a rağmen Samiri isimli biri, çamurdan bir buzağı yapmış ve İsrailoğullarını o buzağının Rableri olduğuna inandırmıştı. Ciddi ciddi buzağıya tapınıyorlardı. Müthiş mucizelere şahit olmuş, Allah'ın nimetlerini görmüş insanlar gitmiş, yerine insan görmemiş yabaniler gelmişti âdeta. Musa *aleyhisselam* kırk gün kavminden uzak kaldı, kırk yıllık emekleri boşa gitti.

Musa *aleyhisselam,* Samiri'nin putunu kırıp attı. Kardeşini azarladı. İsrailoğulları artık söz dinleyecek diye beklenirken, Tevrat'ın âyetlerini tatbik etmeye yanaşmadılar. Sudan bahaneler icat ettiler. Allah Teâlâ, Tûr dağını üzerlerine kaldırdı. Bir bulut gibi üzerlerine gelen dağı görüp tevbe ettiler.

Musa *aleyhisselam*, kavminden en iyi yetmiş kişiyi seçip kendisi ile beraber Allah'tan vahiy alacağı yere götürdü. Dağa yaklaştıklarında Allah Teâlâ, Musa *aleyhisselam* ile konuştu. Onlar bu konuşmayı duydular. Büyük bir mucize ile daha karşılaşmışlardı. Ne yazık ki taşlaşmış kalpleri bir kere daha İsrailoğullarını ele verdi. Kaba bir dille 'Allah'ı duyduğumuz yetmez, görmemiz lazım.' dediler. *(A'raf suresi, 155)*

Allah hemen onları orada helak etti.

Musa *aleyhisselam*, Rabbine yalvarıp onları affetmesini diledi. Allah dileğini kabul etti, onları yeniden diriltti. İsrailoğulları bir büyük mucize daha görmüş oldular.

Musa *aleyhisselam* Sina çölünde kavmi ile yol alırken acıktılar. Men ve Selva indi onlara.

Yediler, doydular. Su bulamayınca Musa *aleyhisselam* asasını yere vurdu, yerden çıkan suyu içtiler.

Bu büyük ikramdan günlerce yiyip içtiler. Hazır yiyip emeksiz içiyorlardı.

İçlerindekini döküp Musa *aleyhisselam*dan Allah'a dua etmesini ve kendilerine **soğan, sarımsak, eşek baklası** ve **mercimek** çıkarmasını istediler.

Bardağı Taşıran Olay

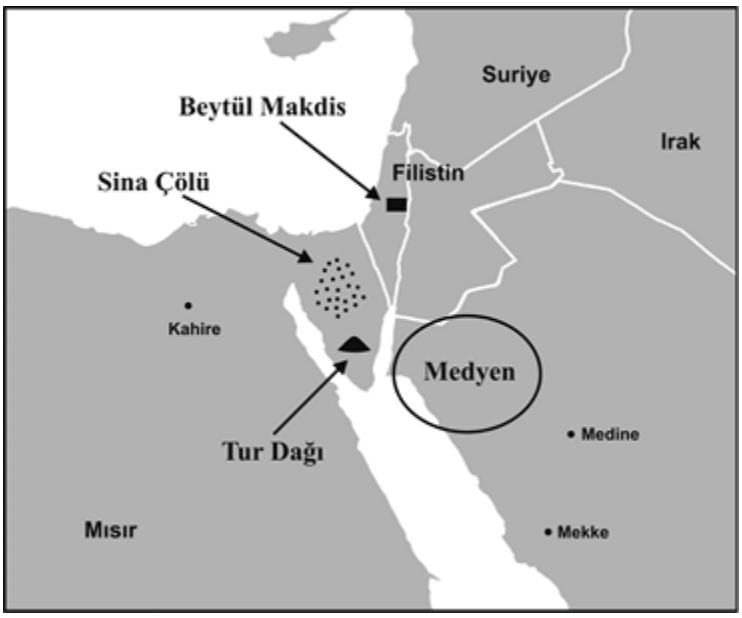
Musa *aleyhisselam*ın hedefi **Beytülmakdis**'e gitmek ve orada devlet kurmaktı ancak oraya önceden yerleşmiş kimseler vardı. Savaşılarak onların oradan uzaklaştırılmaları gerekiyordu. Bu düşünceyi kavmine anlattı. Küçük bir savaşla büyük bir devletin sahibi olacaklarını ifade etti. O zaman Musa *aleyhisselam*ın bu sözüne muhatap olanların altı yüz bin kişi kadar olduğu bildirilmektedir.

Donuk gözlerle Musa *aleyhisselam*a bakıp şu çirkin cevabı verdiler:

'Sen ve Rabbin gidin savaşın! Biz burada oturuyoruz!'

Bu cevapla bardak taştı. Allah, onların ıslah olmayacaklarına hükmetti. Nesil olarak onların gidip yeni bir neslin gelmesi gerektiğine hükmetti. Allah, kırk yıl çölde sefih bir şekilde yaşamalarını emir buyurdu.

Musa *aleyhisselam* bu kırk yıl zarfında öldü. Onun yerine Yuşa bin Nûn Peygamber olarak gönderildi.

Musa *aleyhisselam*, tahammülü zor bir hayat yaşadı. 120 yaşında öldüğünde arkasında koca bir tarih bırakmıştı. Kat etmek zorunda kaldığı yollar, Allah'ın en büyük düşmanlarından Firavun, Karûn ve kendi kavmi İsrailoğulları… Neler yaşadı, neler gördü...

Bir cinayetin çözülmesi için Allah Teâlâ, İsrailoğullarına bir inek kesmelerini emretti. Bir inek dahi kesmediler. Alay ettiler, oyaladılar. O ise, Rabbinin rızasına ermek için her şeye katlandı. Bu kadarı da çoktur demedi. Sabır ise sabır, sebat ise sebat, gayret ise gayret, cihat ise cihat, ibadet ise ibadet…

Durmadı, dinlenmedi. Doğumundan ölümüne kadar hep farklı imtihanlara muhatap oldu. Allah'ın salih kullarından bir kul ile beraberliği dillere destan oldu. O ise imtihanı kazanma peşinde idi. Bir insan nelere katlanabilir onu gösterdi. Sonunda da kazanılabileceklerin en büyüğünü kazandı. Allah'ı ve O'nun rızasını kazandı. Rabbi onunla konuştu. **'Kelimullah Musa'** oldu.

Kulluk destanları yazdı. Mucize üstüne mucize çıktı ellerinden. Şeytanın o güne kadar yeryüzündeki en büyük yatırımı olan bir uygarlığı yıktı. Rabbinin sözlerini dünyada iken kulakları ile duydu. Sevildiğini hissetti. Yakınlığı gördü. Kimsenin görmediği yakınlığı ve iltifatları görünce cüreti arttı. **'Bana cemalini göster Allah'ım!'** demeye kalktı.

Büyük bir Peygamber olduğu hâlde, boynu bükük, dili istiğfarlı, kalbi ürpertili hâlde ibadetler yaptı. Gözyaşı akıttı. Ölümü anında bile emellerinden vazgeçmedi. Sina çölünde ölüm vakti gelince Rabbine niyaz

etti. ‘Bari vücudumu Beytülmakdis’e yakın bir yere nakledeyim.’ dedi. Rabbi bu dileğini kabul etti.

Başka yerde yaşadığı hâlde Rabbi onu Beytülmakdis’e yakın bir yere nakletti. Meşakkatlerin insanı, Allah davasının en büyük beş neferinden biri, nebiler arasında ilk defa siyaset ve nübüvveti birleştiren Musa *aleyhisselam*, Kur’ an’ın otuzdan fazla suresine adını yazdırarak gitti. *Aleyhisselam*.

Asla Boşuna Değil!

- Âsiye yıllarca çocuk sahibi olamadı. İçinde bir çocuk hasreti vardı. Bu nedenle de bebeği görür görmez ona âdeta vuruldu. Olmaz gibi bir şeyi teklif etti. İsrailoğullarından birine ait olduğu ve öldürülmesin diye kaçırıldığı belli olan bir çocuğu, öldürme emrini veren saraya bakılıp büyütülmesi için aldırttı. Ne büyük hikmet!

Musa’nın karnı açtı. Ağzına konan ilk memeden emmesi gerekiyordu ama Allah, annesine ‘Onu sana geri vereceğiz.’ diye söz vermişti. Hiçbir memeden süt emmedi. Onu mecburen annesine teslim ettiler. Böylece, Allah’ın sözünün hak olduğu anlaşıldı. Bir de zalim bir uygarlığı yıkmak için Allah adına cihada girecek olan Musa’nın ağzına giren ilk gıdası zalim bir saraydan değil, annesinin temiz ve helal sütünden olması gerekiyordu. Ne büyük hikmet!

Asla Boşuna Değil!

Musa’nın saraya girmesi iki nedenden ötürü idi.

Birincisi: Allah zalim bir idareciye ve ondan sonrakilere ders vermek istiyordu. Katilini ona besletip büyüttürdü.

İkincisi: Musa’nın devireceği uygarlığı, içinden tanıması lazımdı. Gençlik yıllarını sarayda geçirerek bu süreyi tamamlamıştı. Önüne çıkan ve ölümle sonuçlanan olay, gitmesi gereken ve nübüvvetle şereflendirileceği yerlere giderken ardına bakmadan gitmesini sağlamıştı. Ne büyük hikmet!

Asla Boşuna Değil!

Medyen’de geçen on yıl, sarayda geçen yılların bir benzeri değildi. Biri beyaz, diğeri kara kadar farklı iki hayatı ardı ardına yaşadı. Peygamberlik gibi muazzam bir görevi omuzlarında hissetmeden önce hayatın farklı

yönlerini, çobanlığı, yalnızlığı, sevgiyi, vefayı, işçi olmayı, kendisi pişirip yemeyi tatması gerekiyordu.

Büyük insanların, zorluğun her tonunu müşahede etmesi lazımdı. Sarayı da bilen ama saraydan çıkmayan bir peygamber farklıdır. Kundakta bir bebek iken Nil sularına bırakılan çocuk, Medyen'de ağır şartlarda on yıl yaşayarak o ağır göreve hazırlandı. Allah'ın kaderi onu adım adım izliyor, dakika dakika yönlendiriyordu. Nil sularından saraya, saraydan kaçaklığa, oradan da çobanlığa… Ne büyük hikmet!

Asla Boşuna Değil!

Allah'ın kaderi harf harf tahakkuk etmeye devam ediyor. Firavun'un göstereceği tepkiyi Allah elbette biliyordu ama ömrünü Firavun'a dalkavukluk yapmakla geçirmiş bir sihirbazlar güruhu, bu olayla beraber imanla şereflendiler ve mübarek şehitler olarak öldüler. Kazanan, iman davası oldu. Henüz bir saatlik geçmişleri olmamasına rağmen imanları gerçek iman olduğu için ölüm onları yıldıramadı. 'Sen bizi öldürsen kaç günlük hayat ki?' diyerek Firavun'a yiğit mü'min dersleri verdiler. Böylece Firavun şahsen ayakta durdu ama sistemi çatladı. İman davası bir adım öne çıktı. Ne büyük hikmet!

Asla Boşuna Değil!

Firavun büyük bir mucizeyi gördüğü hâlde neden inadından vazgeçmedi veya ordusundakiler neden akıllanmadılar?

Firavun bilmediğinden değil, inadından ötürü azmış, ilahlık iddia etmişti. Müstekbir biri olarak yaşadığı için, yaşadığı gibi ölmesi gerekiyordu. O bakıyor ama göremiyordu. Gözleri açık, kalbi kilitliydi. Etrafındakiler ise fasık bir güruh olduklarından Allah Teâlâ basiretlerini kapatmıştı. Bir çocuğun idrak edebileceği kadar açık seçik olayları göremiyor, hissedemiyorlardı.

Körü körüne itaat ettikleri için körü körüne helak olup gittiler. Zamanında kullanılmayan akıllar, sıkışık anlarda işe yaramıyor. Ne büyük hikmet!

Asla Boşuna Değil!

İsrailoğulları onca zulüm gördü. Yıllarca sürünüp üçüncü sınıf insan muamelesi gördüler. Erkeklikleri-kadınlıkları ile oynandı. Nesilleri yok

edilmek istendi. Çaresiz bekliyorlardı. Ne kaçabiliyor ne yaşayabiliyorlardı. Ölüme bile razı olmuşlardı.

Hiç beklemedikleri ve ummadıkları bir şekilde Allah onları Musa *aleyhisselam* aracılığı ile kurtardı.

Hem de ne kurtarma!

Onlara zulmeden uygarlığı onların gözleri önünde suya gömdü. Mucize üstüne mucize gördüler. Susuz kaldılar, peygamberlerinin asasını yere vurmasıyla yerden on iki pınar birden fışkırdı. Kana kana içtiler. Aç kaldılar Allah gökten helva ve kuş eti gönderdi. Yediler, doydular. Ölüyorlardı, dirildiler. Umutları tükenmişti, umut doldular. İnsan yerine konmuyorlardı, adam yerine kondular.

İş ciddiye binince gevşediler, şımardılar.

İnsanlık bu muydu yoksa onlar insan değil miydiler?

Hayır, onlar insandılar.

Ancak benimsememiş olsalar dahi yaşadıkları düzenin etkisinden kurtulamadılar. Onları sömüren ve yok etmek isteyen bir düzen olduğu hâlde Firavun'un düzeni içlerine sinmişti. Benimsemiyorlar ama o düzenin koyduğu standartlarla yaşıyorlardı.

Firavun'un yıllar boyu enjekte ettiği düşüncelerini büyük mucizeler bile sıfırlayamadı. Kişilik ne ile gelişmişse öyle devam etmektedir. Bir anlamda küfür diyarından hicret, bunun için emredilmiştir. Yaşanılan ortamlarda basit gibi görülen bir yığın sözler, uygulamalar, hatta basit bir selamlaşma tarzı dahi kişiliğin oluşmasına etki etmekte ve peygamberler dahi onu değiştirememektedir.

Mü'minlerin cemaatlerini korumaları ve kendilerine ait olanla olmayan arasındaki farka dikkat etmeleri açısından İsrailoğulları mühim bir derstir. Ne büyük hikmet!

Asla Boşuna Değil!

Ne mucize, ne akıl, hiçbir şey onları yola getiremedi.

Ne buldular, ne istediler!

Süphanallah! Bu kadar da mı? Pişmiş helva ve bıldırcın benzeri bir kuş eti, günlük önlerine mucize olarak iniyor, onlar soğan-pırasa talep ediyorlar!

Yaşanagelen kültürün etkisi bu olsa gerektir.

Bir günlüğüne bile olsa başkalarının etkisi altında kalmak, azıcık dahi olsa tavize yeltenmek, gelecek için sakıncalıdır. 'İnsan' için zararlıdır. Ne büyük hikmet!

* * *

Asla Boşuna Değil!

İsrailoğulları'nın Musa *aleyhisselam*a verdikleri cevap tüyler ürperticidir. Kendi menfaatlerini bile düşünemeyecek kadar kişiliklerinin kaybolması, yetiştikleri ortamın etkisinin devam ettiğini gösteriyordu. Bu nedenle Allah onları yok saydı. Bir çölde sürgün yaşadılar. Beytülmakdis'i fethetmek bir tarafa, oraya ulaşamadılar bile.

Onlardan sonra gelen ve onların yaşadıkları zilleti yaşamayan yeni nesiller, Musa *aleyhisselam*ın bu arzusunu gerçekleştirdiler.

Bazı milletlerin kendi topraklarında sürgün, kendi yuvasında köle gibi yaşamasının sırları üzerine incelenmeye değer bir ayrıntı vardır bu olayda. Ne büyük hikmet!

Hâman Bey/Karûn Ağa

Kur'an'ı Kerim'de Firavun ile beraber anılan iki isimdir bunlar. Hâman, Firavun'un en üst bürokratıdır: *'Tabii efendim, münasiptir, güzel buyurdunuz, ne güzel efendim'*cisidir.

Karûn ise serveti ile meşhur olmuş ve bu servetini de Musa *aleyhisselam*a düşmanlıkta kullanmıştır. Büyük bir ihtimalle de Firavun tarafından kullanılıp desteklenen İsrailoğullarından biridir. Her hâlükârda ikisi de tarihe gömülmüş gitmiştirler. Bir zalimin yanında yer aldıkları için de Kur'an gibi bir kitapta o zalimle beraber ebedî lanete müstahak kimseler olarak anılmaktadırlar.

* * *

Yahudilik Ne? İsrailoğulları Kim?

Yahudilik semavi dinlerden birinin adıdır. İbrahim *aleyhisselam*ın oğullarından İshak *aleyhisselam*a kadar dayanmaktadır. Musa *aleyhisselam* da bu dinin peygamberlerindendir. Tevrat ve Zebur, Yahudilere inmiş iki kitaptır.

İsrailoğulları ise Yakub oğulları anlamına gelmektedir. Çünkü 'İsrail', İbrahim *aleyhisselam*ın torunu, Yusuf *aleyhisselam*ın babası Yakub *aleyhisselam*ın diğer adıdır. İsrailoğulları, Yakuboğulları gibi anlaşılabilir. Musa *aleyhisselam* da bu soydan gelmektedir.

* * *

Âlim–Âbid–Zahit

*Tâbiîn neslinin büyüklerinden **Hasan Basrî** ve ölümsüz kişiliği*

Bahar ve Kış İç İçe Bir Âlem

İsa *aleyhisselam*dan beş asır sonra…

Arap yarımadası ve bütün insanlık…

İnsanlıktan en uzak noktada, hayvanlıktan daha alt bir çukurda…

Adına hayat denen bir sefalet…

Yaşamak için öldürmek kurallaşmış, mideler haramla dolmuş, nikâh mefhumu olmayan bir hayata hayat deniyordu.

Allah, kullarını kurtarmayı diledi ve bütün âlemlere bir rahmet gönderdi. Çölde gül açtı. Kıştan sonra tam bir bahar geldi. Katillerden müşfik babalar, gaspçılardan emin eller, kurumuş gözlerden nemli bakışlar geliştirdi. İnkıraza yönelmiş insanlık yükselişe geçti. Başta aile olmak üzere mükemmel bir toplum yeniden kuruldu. İnsanlık, bir babanın çocukları olduğunu, kardeşliği hatırladı. **Birbirini yiyenler, birbirleri için can verir oldu.** İyiler ve kötüler iki kutba ayrıldı. Bir taraf yaratılış gayesinin etrafında toplandı, diğer taraf da şerrin etrafında. Okuma-yazma öğretilir gibi yeniden insan ve kul olma dersi verildi.

Eğitim yirmi üç yıl sürdü.

Gözleri kamaştıran sonuçlar alındı. İnsanlık büyük insanlar kazandı. Âdem'in yaratılış gayesi en ulvi şekilde gerçekleşti. Yüzler güldü, yürekler umut doldu. Geceler nurlandı.

Yirmi üç yıl sonra âlemlere rahmet olarak gelenin görevi bitti. O, "refiki âlâ"sına gitti.

Geriye mükemmel bir kadro ve göz kamaştıran bir medeniyet bıraktı.

O'nu adım adım izleyen bir kadroyu ardında bırakarak gitti.

O gidince çok şeyler oldu.

Asırlardır kurduğu düzeni yirmi üç yılda bozulan İblis, yeniden ümitlendi. Tekrar şer hamlesi başlattı. Değersiz şeylere değer verdirdi. Aşağıdakileri yukarı çıkarmaya çalıştı.

Kimileri içeriden, kimileri dışarıdan ona destek oldu ama emaneti devralanların ayakları sabitti. Yürekleri sadıktı. **Medine'de kurtlarla tek başına kalmaya razı oldular da emaneti ihmale razı olmadılar.**

İblis yine yenildi. İçeriden ve dışarıdan saldıranlar, geçmiş dönemlerin şer düzenine yol bulamadı.

Cahiliye ayaklanamadı.

Yirmi üç yılda kurulan medeniyetin üzerinden bir yirmi üç yıl daha geçtikten sonra, yeni bir kasırganın sessizliği ürküttü yürekleri.

O, âlemlere rahmet olarak gelen, gitmeden önce uyarmıştı:

Yeşil dünyanın yeşilliği, toprağın serveti bir afet olabilir.

Oldu da…

Emaneti ellerine alan ilk kadro, yürüyebildikleri her yere yeni medeniyeti götürdüler. Şehirler, ülkeler davete uydu ve geldi.

Gelirken servetlerini de getirdiler.

Deve kılından yapılmış çadırlarda hayat sürenler birden bire kendilerini muhteşem saraylarda buldular. Bir tas çorba bulamayanlar, kazanlar dolusu buldu. Bir bardak suyu arayanlar, nehir kenarlarında barınaklar kurdu.

Geldi. **O haberi önceden verilen yeşil kasırga geldi.**

Yirmi üç yıllık dönemin emin adamları yavaş yavaş giderken, geride kalanlar o büyük kasırganın içinde kaldılar.

O baharın üzerinden bir asır geçmeden kasırga çok şeyleri değiştirdi.

Saraylar, cariyeler, köleler, debdebe, beylikler, ağalıklar, tekrar kan ve ölüm…

Baharı kış bastı. Filizleri don vurdu.

İçeriden ve dışarıdan gelenler savıldı ama topraktan gelen sildi süpürdü.

Sayıları gitgide azalan o ilk eminlerin yerini kim doldurabilirdi?

Umutlar tükenmeden… Kasırga vurup savurmadan…

İlk cevhere sadık, bozulmamış, erimemiş bir kadro.

Sadece Allah'tan korkan, dili güçlü, kalemi net, yalpalamayan, sonradan geldiği hâlde öncekiler gibi olan… Derdi Allah'a davet olan, ilmi ile amel eden, dilinde zikri olan, sadaka veren, hayra ve kulluğa çağıran, yeşil kasırgada yerden kesilmemişlerden:

Şa'bi,
Said İbnu'l Müseyyeb,
Said bin Cübeyr,
İbni Şihab,
İbrahim Nehaî
…
ve
Hasan Basrî

Sütün ve İlmin En Bereketlisinden Emerek Büyüdü

Hicretin yirmi birinci senesinde, Ömer *radıyallahu anh*ın vefatından iki yıl önce doğdu.

Annesi Hayre, Peygamber *aleyhisselam*ın hanımlarından Ümmü Seleme *radıyallahu anha*nın hizmetçisi idi. Hasan doğduğunda Ümmü Seleme annemiz ona torunu gibi muamele etmiş, mübarek elleri ile onu sıvazlamıştı. Bereket o günden başladı. Halife Ömer'e götürüldü. Ona dua etti, ağzına tatlı koydu. Annesinden uzak kaldığı zamanlarda ağlamasın diye Ümmü Seleme *radıyallahu anha* onu emzirirdi.

Yetmişi Bedir gazisi olmak üzere yüz yirmi kadar sahabi ile buluştu. Enes bin Malik *radıyallahu anh* ile uzun zaman beraber bulundu; onun ilmini aldı. Ali *radıyallahu anh*ın feyzinden istifade etti.

Büyük Olaylar Gördü, Sahabilerin Ruhunu Tanıdı, Sıkıntılar Önünde Erimedi, Aksine Büyüdü…

Osman *radıyallahu anh*ın şehit edilmesi, Cemel ve Sıffin Savaşı, Ali *radıyallahu anh*ın şehadeti, Kerbela olayı gibi pek çok fitneye şahit oldu. Yaşadığı olaylar onu bir kenara çekilmeye sevk etmedi. O, iyi bir kul olma ve Allah'a davet görevini ihmal etmedi. Kendisine örnek aldığı sahabilerin izini sürdü. Açtıkları çığırda yürüdü. Kendisini sahabilerle sonraki nesiller arasında köprü gibi gördü. **Sahabi olmadığı hâlde sahabi gibi yaşadı.** Sözünü esirgemedi. Hak bildiğini söyledi.

Çağının en büyük zalimi Haccac'ı gördü. Onun tehditlerine aldırmadı. Kılıcından çekinmedi. Mescitte söylediği şeyleri, öldürülmek üzere Haccac'ın karşısına getirildiği zaman da söyledi. Eğilip bükülmeyen, sözlerinden caymayan kişiliği, Haccac'ı bile etkiledi. Öldürmek için celladı bile çağırttığı hâlde, onu yanına oturtup, nasihatlerini dinledi. O, Allah'tan başkasından korkmayınca, Allah onu düşmanlarına karşı korudu. Gönüllere sultan yaptı.

Siyasi güç odaklarının etkisine girmedi. Cazip teklifleri kulak ardı etti. Hak bildiği şeyleri söyledi. Siyasete bitaraf kalmadı; alet edilmesine de izin vermedi.

Bir İlim Deryası İdi

12 yaşında Kur'an'ı ezberledi. Tefsir, hadis ve fıkıhta ışık oldu, karanlıkları aydınlattı. Söylediği sözler, tefsir ilminde, hadis ilminde ve

fıkıhta gelecek kuşaklara kaynak teşkil etti. Tavırları tasavvuf erbabına yol gösterdi. İlmi ile amel etti. Yıllarca onun yanında kalanlar, her an yeni şeyler dinlediler. Önüne oturup ilim öğrendiği hocası sahabi Enes bin Malik *radıyallahu anh* bile, yaşlılık yıllarında sorulan sorulara cevap vermeyip, 'Hasan'a sorun.' demiştir.

İflası Geciktirdi

O, İslam ümmetinin dünya nimetleri ile iç içe olduğu, fetihlerin ardı ardına geldiği bir zamanda zahit bir hayat yaşadı. Mal şımarıklığına düşmediği gibi, iman ve ahlâktaki iflasa karşı dik durdu. Asıl yurt olan ahiretin unutulmaması için çalıştı. Allah'ı hatırlattı. Kuru gözleri yaşarttı.

Onun zühd yaşantısı, haşyet ve hüzün doluydu. Dertli ve üzüntülüydü. Uyku uyumaz, uyuklama nedir bilmezdi. İbadet için kolları sıvalı bir âbiddi. Onu görenler hüznüne bakınca, biraz evvel başına bir felaket gelmiş zannederlerdi. Derdi, ne fakirlik ne de hastalıktı. Onun derdi ümmetin dertleri idi. Peygamber *aleyhisselam*ın emanetinin zayi edilmemesi idi.

* * *

Ölümü Ciddiye Aldı

"Ahiretten gelen adam"

Onu dinleyenler, ahireti anlatışına şahit olanlar, dinledikleri şeyleri görür gibi oldular. Matar Varak onu tanıtırken, ahireti anlatışını şöyle örneklendirir:

"Hasan, ahiretten gelen bir adamdı âdeta. Öyle anlatırdı ki dinleyen, bu adam ahiretten gelmiş de gördüklerini anlatıyor zannedebilirdi."

Öğüt Verdi, Verdiği Alındı

İşe yarayan bir kul oldu.

Allah onun adını asırlara yaydı.

Onun için her yer cami kürsüsü idi.

Konuşur ağlardı. Ağladığında da ağlatırdı. Kimin ne diyeceğine bakmaz, sadece Rabbine vereceği cevabı düşünürdü. Asırlar sonra unutulmayan, dilden dile nakledilen sözler söyledi. Onun sözlerini yorumlayanlar, peygamberler gibi konuştuğunu söylediler.

Kimi zaman da tavırları ile konuştu.

Bir Müslüman'ın, kendisinin gıybetini yaptığını duyunca ona bir tabak helva gönderip şöyle demiş:

"Duyduğuma göre sen bana sevaplarını hediye etmişsin. Ben de sana helva hediye ediyorum."

Ölümsüz Sözlerinden

"Sonunda ölüme varacağını bilen, kıyamette kalkacağına inanan, kalkınca Allah'ın huzuruna çıkacağına kani olan kişiye yakışan, kaygı ve endişe içinde yaşamaktır."

* * *

Cehennem ateşinden o derece korkardı ki cehennemi yalnız kendisi için yaratılmış zannederdiniz. Nitekim "Cehennem'den en son çıkacak kişi Hünad adlı biridir." hadisi şerifini duyunca ağlamış ve: "Keşke Hünad ben olsam; zira onun en son da olsa cehennemden çıkacağına dair bir teminatı var. Bizim böyle bir teminatımız yok." demişti.

* * *

"Eğer Kur'an okuyorsan ve ona inanıyorsan; dünyada hüznün çok, korkun ziyade olsun. Çokça ağlayasın."

* * *

Sözleriyle insanları korkuttuğunu öne sürenlere:

"Emniyete kavuşuncaya kadar korkmak, emniyete kavuştuktan sonra korkmaktan daha hayırlıdır." diye karşılık verirdi.

* * *

Beşinci

Cahiliyeden Hidayete, Hidayetten Kargaşaya Uzanan Tarihin Özeti

Kur'an'ın 'cahiliye' dediği, her çeşidi ile zulmün hâkim olduğu, gücün hak olarak algılandığı, tuttuğun senindir anlayışının benimsendiği, kölelerin ve efendilerin yaşadığı bir dünya vardı. Kâ'be'nin içi de putlarla doldurulmuştu, kafalar da... Şehvetlere tapılıyor, helal veya haram bilinmiyordu. Kadın değersiz, çocuk değersiz, insan değersiz, ahlâk değersizdi. Varsa yoksa güç vardı. Güç, güç, güç…

Güçlü için öldürmek bile bir haktı.

Allah kullarına merhamet etti. Bütün âlemlere rahmet olanı, kurtarıcı olarak gönderdi. Karanlığın en yoğun olduğu bir zamanda en vahşi toplumlardan birine gönderildi.

O âlemlere rahmet, yirmi üç yıl uğraştı. Katılaşmış kalplerden, körleşmiş gözlerden oluşan bir kitlenin içinden **'Allah'ın onlardan razı olduğu, onların da Allah'tan razı olduğu'** bir nesil çıkardı. Karanlıklar gitti nurlu sabahlar geldi. Zulüm gitti, adalet geldi. Gücün yerini hak aldı. Yönetenle yönetilen aynı ışığı paylaştı. Hayvanlar bile hak sahibi oldu.

Yirmi üç yıl çok hızlı geçti. Kurduğu bereketli düzenin tadını damakta bırakarak gitti.

Ardından bıraktığı isimler O'nu neredeyse aratmadılar. O'ndan sonraki dört isim, otuz yıl O'nun izini sürdüler. Diktiği çiçekleri suladılar. Saadeti idame ettiler. Onlara **Raşid Halifeler** dendi. **Dört Raşid Halife** dönemi, tarihe saadette zirve yıllar olarak yazıldı.

Allah'ın kaderi tecelli etti ve onların dönemi de bitti. Bir hurmanın altından insanları yöneten Ömerlerin dönemi bitti.

Şam'da yeni bir devir başladı. **Dört Raşid Halife** ile aynı akideyi paylaşan, aynı ibadetleri yapan, aynı heyecanları yaşayan bir aile Müslümanları yönetmeye başladı. Din aynı dindi. Hedef aynı hedefti. Sadece yönetenler kendilerini farklı hatta üstün görüyorlardı.

Sırf yöneten oldukları için kendilerini aynı safta namaza durdukları mü'minlerden üstün tutuyorlardı. Mü'minlerin mallarını kendilerine mübah, bedenlerini de onların hizmetine amade gibi algılıyorlardı. İdare hurma ağacının altından Bizans tipi saraylara taşınmıştı.

Bu anlayış tehlikeli sonuçlar doğurdu.

Saray âdeta kutsandı. Değil karşı duranlar, karşı durması muhtemel olanlar bile tehdit edildi. Zaman zaman kılıçtan geçirildi. Sahabeler, sahabe çocukları kırbaçlandı, öldürüldü. Kâbe bile muhasara edildi, zarar gördü. Kan akıtıldı. **İmanla zulüm aynı anda uygulandı.**

Peygamber *aleyhisselam*ın ümmetini yönettiği makama vekâlet demek olan halifelik, despotluğa dönüştü.

En vahimi ise bütün bunların **'Müslümanların birliği, dirliği, Kur'an'ı koruma, fitneyi engelleme'** gibi gerekçelere sığınılarak yapılmış olmasıdır. Yarım asır geçmeden Medine, eski günleri gibi kırbaçlı, sopalı, boyun koparılan bir şehir hâlini almaya başladı.

Kimse sesini çıkaramıyordu. Çıkan her ses, ne söylerse söylesin 'fitne' ateşi denerek söndürülüyordu.

İşte bu ortam, bu uygulamaların merkezi olan Şam'daki Emevi Sarayı'nda, sarayın çocuklarından biri tarafından bozuldu: Ömer bin Abdülaziz. O, Raşid halifeler dönemini canlandırdı. Çok kısa süren iktidarında umutlar yeşerdi, yüzler güldü. Altmış yıllık zulüm geleneğini altı günde sona erdirdi. Unutulanları hatırlattı. Sönen kandilleri yaktı. **İlk dörtten sonra beşinci oldu. İlk asrın müceddidi olarak mü'minlerin tarihine geçti.**

Ömer bin Abdülaziz: Beşinci Raşid Halife Birinci Asrın Müceddidi

İkinci Raşid halife Ömer bin Hattab *radıyallahu anh*ın oğlu Âsım'ın kızının oğludur. Anne tarafından Ömer bin Hattab'a dayanıyordu. Hicretin 61. senesinde doğdu. 101'de de vefat eti. Babası Abdülaziz, Abdülmelik bin Mervan'dan sonraki halife adayı idi.

Gözünü açtığı dünyada zulüm kol geziyordu. İslam'ın sildiği ırkçılık, sınıf farkı koyma gibi yasaklar yeniden hortlatılmış hatta resmî siyaset olmuştu. İnsanlar, Emevi olanlar ve olmayanlar olarak ikiye ayrılmıştı. Amcası Abdülmelik, halife idi. Ümmetin yaşadığı acı olaylar, meydana gelen gruplaşmalar, Emeviler tarafından iktidarlarını güçlendirmek için malzeme olarak kullanılıyordu. Hapishaneler suçlu-suçsuz insanlarla doldurulmuştu. Tek başına Haccac bin Yusuf, dehşeti anlamaya yeter derecede fırtına estiriyordu. **Peygamber *aleyhisselam* efendimizin ayakları altına aldığı cahiliye el kol sallamaya başlamıştı.**

Çocukluk yıllarında değerli ilim adamlarından eğitim gördü. Kur'an ve hadislerle haşir neşir oldu ama yine de saray hayatı yaşıyordu. Cariyeler,

hizmetçiler, sınırsız harcamalar, ipek giysiler yaşam tarzı idi. Günde üç defa elbise değiştirirdi. Muhtelif yerlerdeki beş ayrı sarayda yaşıyordu.

Halife olmadan önceki hayatı farklıydı. Hizmetçisi ile yaşadığı bir olay onun tam bir ahiret adamı olmasına neden oldu. Kendisine ne zaman böyle bir hayata dönüş yaptığı sorulunca şu cevabı vermiş:

"Hizmetçilerimden birini dövecektim. Döndü bana dedi ki:

'Ömer! Sabahı kıyamet olan geceyi unutma!'

Bu söz üzerine irkildim ve dünya hayatından soğudum."

Yirmi beş yaşında Medine valisi oldu. Daha sonra görevden alındı. Otuz yedi yaşında da halife seçildi. Hilafet makamında otuz ay kadar kaldı. Kırk yaşında vefat ettiğinde on dördü erkek, üçü kız on yedi çocuğu vardı.

Kendi iradesi ve gayreti olmadan halife seçildi. Halife seçildiğinde, yöneteceği devlet, sınırları İspanya'dan Hindistan'a kadar uzanmış bir devletti. Peygamber *aleyhisselam*ın vefatından sonra ortaya çıkıp büyüyen fırkalaşma kök salmış, herkes bir başka âlemden konuşmaya başlamıştı. Emeviler, bu karışık ortamı idare edebilmenin tek yolunun sert siyaset gütmek olduğuna inanıyor, mahkemeli mahkemesiz insanları asıp kesiyorlardı.

Bu büyük toprak parçasında şu anda otuzdan fazla ülke bulunmaktadır.

Hilafet merkezinin bulunduğu sarayı işgal etmiş vampirler, eyaletleri kuşatmış zalimler ve susturulmuş; hakkını dillendiremeyen bir halk…

Peygamber *aleyhisselam*ın ehlibeytine cuma hutbelerinde dahi dil uzatılabilen bir ortam…

Ve otuz yedi yaşında genç bir halife.

Bize Ait Bir Kavram: Hilafet/Halife

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*in vefatından sonra O'nun yerine ümmetini idare etmek üzere seçilen lidere halife, bu makama da Hilafet makamı denmektedir. Ashabıkiram, Peygamber *aleyhisselam*ın vefatından hemen sonra O'nun henüz mübarek vücudunu toprağa bile vermeden ümmetin başını seçme işini halletmişlerdir çünkü başsız ümmetin İslami bir hayat sürdürmesi mümkün değildi.

İleri gelenler toplanıp Ebu Bekir *radıyallahu anh*ı birinci halife olarak seçtiler. O, vefat etmeden Ömer bin Hattab *radıyallahu anh*ı ikinci halife olarak yerine atadı. Onun şehit edilmesinden sonra da Müslümanlar, sırayla Osman bin Affan ve Ali bin Ebi Talib *radıyallahu anh*umayı üçüncü ve dördüncü halife olarak seçtiler.

Hilafetin Müslümanların dinlerini yaşamaları açısından önemi tartışılmaz derecede olduğu için, **hilafet birinci halifenin seçiminden itibaren her dönemde ciddi bir konu olarak gündemde kalmıştır.** Dördüncü halife Ali bin Ebi Talib *radıyallahu anh*, çok yoğun bir ortamda, kargaşalar içinde beş yıl kadar halife olarak kaldı. Sonunda şehit edildi. Onun şehadetinden sonra bir başka sahabi olan Muaviye bin Ebi Süfyan, Şam'da hilafeti üstlendiğini ilan etti.

Müslümanlar büyük olaylardan sonra, ümmetin geleceğini düşünerek, Şam merkezli idareyi kendi idareleri olarak tanıdılar. Muaviye *radıyallahu anh*ın başını çektiği Emevi ailesi, Muaviye *radıyallahu anh*tan devraldıkları idare mantığını daha sonra değiştirdiler. Hilafeti babadan oğula geçen bir kraliyete benzettiler. Prenslerin yetiştirildiği bir sistem kurdular. İslam'ın temel dinamiklerinden olan şûrayı ihmal ettiler.

Bildiğim bildik, kestiğim kestik anlayışıyla ümmeti yönettiler. Onların bu tavrını haklı çıkartacak bir yığın fitne de hiç eksik olmadı. Nice aileler yok edildi. Haccac bin Yusuf isimli bir zalim, hesapsızca kan akıttı. Peygamber *aleyhisselam*ın mübarek torunları bile bu faciadan etkilendi. Hüseyin *radıyallahu anh*, hunharca şehit edildi.

Bu arada cihat başta olmak üzere İslam'ın ahkâmı, en ince ayrıntılarına kadar uygulanıyordu. Kimin neyi neden yaptığını anlamak mümkün değildi. İspanya bile bu dönemde fethedilmiştir. Sorun, yönetimdeki ailenin yönetme anlayışındaydı. Bir taraftan İslam'ın temel dinamikleri uygulanıyor, diğer taraftan da şiddetle menettiği cürümler işleniyordu.

Daha sonra iç çekişmelerin bir sonucu olarak başka bir Kureyş ailesi Emevileri devirip Bağdat merkezli yeni bir yönetim kurdu. Onlara da Abbasiler dendi. Emevilerin yaptığı zulmün bir benzerini onlara yaptılar. Bir takım ayrıntılar hariç, yönetim tarzı aynıydı. Yine halifelik babadan oğula geçiyordu. Yine ibadetler ve cihat eda ediliyordu ama saraylardaki debdebe, Roma saraylarındaki mantıkla benzeşen bir mantıkla süregidiyordu.

Abbasilerin sonlarına doğru, ipin ucu kaçtı. Bir yığın lider ve devlet/devletçik türedi. Sonunda Moğolların ve haçlıların saldırıları ile Abbasi hanedanlığı da yıkıldı. Hilafet, kaş göz arasında Mısır'ı yöneten bir aileye geçti. Adı var kendi yoktu ama her şeye rağmen Müslümanların başı belliydi.

Osmanlı padişahı Yavuz, Mısır'a yaptığı seferinde Hilafeti uhdesine aldı. Böylece halifelik Türklerin zimmetinde kaldı. 1924 Şubatına kadar da böyle

sürdü. Sonunda Hilafete son verildiği ilan edildi. O gün bu gün Müslümanların ne başı belli ne dibi… Başsızlıktan kaynaklanan bir sürü işe yaramaz başlar türedi.

Ömer bin Abdülaziz'in İlk İcraatları

Kendisinden önceki halife Süleyman bin Abdülmelik, yazılı vasiyet bırakarak onu halife tayin etmişti. Halife ölünce vasiyeti okundu, okunan vasiyette adı halife olarak anılınca itiraz etti.

Bir önceki halifenin tayiniyle seçilmiş olmayı Müslümanların iradesine saygısızlık gördü. Cemaatin önüne geçip, omzuna konan bu görevi kabul etmediğini, kendi liderlerini kendilerinin seçmelerini dillendirdi. Ulema ve ileri gelenler, onu seçtiklerini, görevi kabul etmesi gerektiğini ısrarla beyan ettiler. Bunun üzerine otuz yedi yaşında Müslümanların on ikinci halifesi olarak ayağa kalktı. Emevi Camisi'nde ilk konuşmasını yaptı. Allah'ı ve ahireti anlattı. Kimsenin kendisinden bir iltimas beklememesini tembihledi. Kendisi de ağladı, oradakileri de ağlattı.

Müslümanlar onlarca yıl sonra, Medine havası estiren bir ortam gördüler. O günkü tarihi bilgileri aktaran İslam âlimi Reca, "O konuşma esnasında mescidin duvarları da ağlıyor mu diye duvarlara baktığım oldu." demektedir.

Bu konuşmadan sonra evine çekildi.

Hanımı Fatıma'ya ziynet eşyalarını, takılarını getirmesini emretti. Hanımı onları ne yapacağını sorunca da ümmetin başındaki bir lider olarak, günlük ihtiyaçtan fazla bir malı zimmetinde tutamayacağını, sözünün tesirli olması için önce evindeki dünyalıkları feda etmesi gerektiğini söyledi. Evinde ne kadar altın ve benzeri değerli eşya varsa tamamını hazineye aktardı.

Önceki halifeler tarafından kendisine bağışlanan arazileri, mülkleri hazineye geri verdi. Babasının satın aldığı bir evi -devlet adamının satın almasında muhakkak baskı vardır endişesi ile- sattı, parasını hazineye aktardı. Üzerinde kayıtlı hiçbir mülk-arazi bırakmadı. Kuralları başkalarına uygulamadan önce kendi üzerinde uygulamayı tercih etti.

Henüz halife seçildiği günün akşamında, İslam topraklarında zulüm estiren valileri tek tek görevinden aldı. Yerlerine ilim ve takvaları ile meşhur olmuş yeni valiler atadı.

Ümmetin serveti üzerine çullanan ve her biri saraylar sahibi olan Emevi ailesinin bireylerinin ellerindeki varlığa el koydu, devlet malı olarak

hazineye devretti. **Yıllarca prens olarak yaşayanları çobanlarla aynı safa koydu.**

Önceki halifeler döneminde halifeler, bahşişler, ikramlar dağıtırdı. İlk konuşmasında, sadakaya muhtaç olanların dışında kimsenin devletten bir şey alamayacağını ilan etti. Dediğini de yaptı.

Göreve gelişinin birinci gününde evine dönmesi için hazırlanan bineklere binmeyip katırını getirmelerini emretti. Kendisi için hazır bekletilen korumalar ve teşrifatçıların görevine de son verdi.

Sınırsız yiyip içmeye, emretmeye alışmış Emevi ailesinin diğer bireyleri, önlerinin tıkandığını görünce onu farklı yollarla tehdit ettiler. Sonunda halası, huzuruna çıkıp: 'Senin için tehlikeli işler yapmalarından çekinmiyor musun?' diyerek onu uyarmak istedi. Halasının dinleyeceği cevabı, menfaati kaybolanlara aktaracağını bildiği hâlde ona şu cevabı verdi:

"Kıyamet günü dışında hangi günün tehlikesinden korkuyorsam, Allah beni o tehlikeden korumasın!"

Ömer bin Abdülaziz'in otuz yedi yaşında halife olarak yönetip adaletle nurlandırdığı topraklarda bu gün otuzdan fazla ülke vardır. Gelişmiş teknolojilere, sözde ilerlemiş uygarlıklara, bitmez tükenmez yer altı ve yer üstü servetlere rağmen bu topraklarda hâlâ adalet yoktur. Huzurlu tek bir hafta, neredeyse yok gibidir. Ömer'in otuz ayda yaptığını hayallerine bile sığdıramayacak kadar fikir ve düşünce fukaralığı yaşanmaktadır. Ömer'in bir iki satırlık mektupla yapabildiğini mücehhez ordularıyla, kurulu düzenleriyle yapamadılar.

Nerede on üç asır önceki Ömer bin Abdülaziz, nerede modern dünya?

Ümmetin Siyasi Tarihi

Asrısaadet Dönemi

Asırlar süren hasretten sonra ‘Âlemlere Rahmet’ geldi. Karanlıklar nurlandı. Ağlayanlar güldü. Zalimlerin eli kırıldı. Yirmi üç yılda yepyeni bir medeniyet kuruldu. Hak geldi, batıl zail oldu. Irkçılık ezildi. İnsan, insan olmanın onurunu yaşadı. Erkek erkek, kadın kadın oldu. Kölelerle efendiler aynı safta durdular. En siyah köle minareye çıktı. Asır tam anlamıyla saadet asrı oldu. Bu asır kırk yıl sürdü.

Emevîler Dönemi

Ali bin Ebi Talib *radıyallahu anh*ın şehadetiyle beraber yeni bir dönem başladı. ‘Emevi’ adlı bir aileye mensup olanların başını çektiği bir yönetim olduğu için bu dönem **Emeviler** adıyla anıldı. Namaz, oruç, hac gibi ibadetler hatta cihat bile bütün yönleriyle uygulandığı için bu dönemi kimse İslam dışı olarak itham etmedi. Ne var ki bu dönemde namaza ve hacca rağmen cahiliye hastalıklarının bir kısmı hortlatıldı. Irkçılık, resmî siyaset oldu. İnsanlar, yönetenler ve yönetilenler diye ikiye ayrıldılar. Bütün bir ümmet, sarayında keyif süren bir avuç yöneticiye çalıştı. İstedikleri gibi vergi koydular. İstedikleri gibi cezalandırdılar.

Hiç denebilecek sebeplerden ötürü onlarca, binlerce insan öldürüldü. Zulüm, günlük ve doğal olaylar arasında anıldı. Kimsenin sesi çıkmadı. Ses çıkarmaya yeltenenler ölümü göze aldılar ve öldüler. Asrısaadette dikilen güller bir bir kurumaya yüz tuttu. En vahim olanı da bütün bunları yaparken İslam’ın arkasına saklanıldı. Allah’ın kullarına Allah’ın adı ile zulmedildi. Ömer bin Abdülaziz, böyle bir dönemde, bu facianın faili olan saraydan çıktı.

Abbasiler Dönemi

Aslında Emeviler döneminden çok farklı bir dönem sayılmazdı ancak Emeviler’de yaygın olan ırkçılık zayıfladı. Emeviler’deki içe kapalılık, bu dönemde aşırı bir dışa açılmaya dönüştü. Yabancı felsefeler, hurafeler İslam’ın içine sokulmaya çalışıldı. Saraylarda debdebe hayatı aynen sürdü. Zulüm devam etti.

Beylikler – Sultanlıklar Dönemi

Abbasiler döneminde bölünmelerle mini sultanlıklar dönemi başlamıştı. Ümmetin toprakları, ele geçirenin elinde kalıyordu. Kimi kabilesine güveniyor, kimi de Müslüman olmayanlarla Müslümanlara karşı ittifak ederek İslam toprağını ele geçiriyordu. Bu dönemin en nurlu olayı, Ömer bin Abdülaziz'in etkisinde kalarak çalışan Nureddin Zengi ve onun yetiştirdiği Salahaddin Eyyübi'dir.

Osmanlı Dönemi

Fatih'in İstanbul'u fethi ile başlayan İslami yükseliş, Yavuz'un Hilafet'i İstanbul'a taşıması ile zirveye oturdu. İslam ve Müslümanlar, Osmanlı ile anıldı. Asırlar asırları kovaladı. Osmanlı orduları 'çil çil kubbeler serperek' yürüdü. On dokuzuncu asra gelindiğinde bitmiş tükenmiş bir 'Osmanlı' kaldı ortada. Hatalarıyla sevaplarıyla Osmanlı son kaleydi, son umuttu. Bin dokuz yüz yirmi dörtte o da bitmiş oldu…

Başsız Dönem

Bu dönem, Hilafetin kaldırılmasıyla başladı. Devam ediyor...

Ömer bin Abdülaziz Nasıl Hâlâ Yaşıyor?

1- Dedesi Ömer bin Hattab *radıyallahu anh*ın dualarının bereketini gördü. Dedesinden seksen beş sene sonra geldi ve onun gibi dünyayı adaletle doldurdu. Mazlumları güldürdü. Fakirleri doyurdu. **Salih bir insanla kurulan nesebin, evlada, torunlara yapılan duanın bereketi Ömer bin Abdülaziz'de görülmektedir.**

Ayrıca, Ömer bin Hattab *radıyallahu anh*, oğlu Asım'ı evlendirirken bugün gözlerden kaçan bir inceliği yakalamıştı. Hani o meşhur, süte su katmak isteyen ama Ömer bin Hattab bunu yasakladı diye kızı tarafından uyarılan kadının olayı… Süte su karıştırmak isteyen bir kadının kızı ile konuşmalarını dinleyen Ömer, kızın annesi **'Ömer bizi nereden görecek, karıştır gitsin!'** dediğinde kız, **'Ömer görmüyorsa da Ömer'in Rabbi görüyor!'** demişti. Bu konuşmaya muttali olan Ömer *radıyallahu anh*, oğlu Asım'a o kızı bulup evlenmesini emretmişti. O kız, Ömer bin Abdülaziz'in anneannesidir.

Ömer bin Abdülaziz'den asırlar sonra gelen Nureddin Zengi, onu kendisine örnek devlet adamı olarak görmüş ve güttüğü siyaseti gütmüştür. Kısa bir zamanda da Salahaddin Eyyübi'yi ümmete kazandırarak büyük bir

hizmete vesile olmuştur. Böylece Ömerlerin bereketi asırlar sonra bile tecelli etmiştir.

Bugün hâlâ Müslümanlar, Şam'daki sarayında yetişip iki buçuk yıl gibi kısa bir zamanda abideleşen Ömer'e bakarak teselli bulmaktadırlar. Ezip geçen olaylara, kahreden sıkıntılara sabredip, 'İslam'ın vaat ettiği güzellikler hayal değildir, bir gün bir müceddid gelir de Allah'ın vaadinin hak olduğunu görürüz.' diye düşünüyorlarsa, bu düşüncenin beslendiği köklerde Ömer ve emsalleri yatmaktadır. **Hayattayken de öldükten sonra da umut oldu.** O, eline güç geçince ümmeti unutmadı, ümmet de onu unutmadı. Saraydaki şaşaanın yiyemediği insanı, mezar da yiyip eskitemiyor. Hicretin 101. senesinde ölen Ömer bin Abdülaziz, mü'minlerin gönüllerinde yaşıyor. Hem örnek hem de teselli oldu.

Allah dilediğinde Firavun'un sarayında Musa'yı yaratıp dinini hâkim kıldığı gibi Emevilerin sarayında da Ömer'i yaratarak Peygamber'inin sünnetini ve yerleştirdiği nizamı erimekten kurtarmıştır. Nitekim bugün elimizdeki hadis kitaplarının yazılıp bize ulaşması projesi de Ömer'e aittir.

Müslüman olsun olmasın bütün vatandaşlarını birinci derecede ilgi alanında tuttu. Her âmâ için bir görevli, her iki hastaya bir bakıcı, her beş yetime bir devlet görevlisi tayin etti. Maaşlarını verdi. İki yıllık yönetiminde iki asırlık işler yaptı. Vaktinin ve işinin bereketi ile yaşadı. **Devleti geri plana alıp insanı ve vatandaşı öne çıkardı.**

2- Kur'an'ı çok küçük yaşlarda iken değerli insanlardan hıfzetti. Felsefeden önce hadis öğrendi. Çocukluk günlerinde Medineyimünevvere'de kaldı. Oradaki âlimlerden okudu. Böylece membaya çok yakın durdu. Kur'an onu sonunda, erimiş bir kalp sahibi yaptı. Allah'tan hakkıyla korktu.

Onu koca bir devletin başında halife olduğu zamanda görenler, âyetler karşısındaki nemli gözleriyle cehennemde senelerce kalıp da dünyaya geri gönderilmiş biri gibi gördüler.

Öyle korkuyordu ki Allah'tan, gitgide mum gibi erimişti. Ona bakıp cehennemi ve cenneti hatırlamamak mümkün değildi. Dünyayı ve nimetlerini elinin tersi ile itmişti. Onun hayatında en belirgin şey Allah korkusudur. Kur'an ve Sünnet'e hizmetle geçirdiği bereketli bir ömre rağmen hiçbir salih ameli olmamış, sürekli bataklıklarda gezinmiş biri gibi korkardı.

Korktu, korkusu öğüt oldu. Ağladı, ağladığına ağlandı.

Korkan ve ağlayan biri olarak ne konuştuysa dinlendi. Sözü ikilenmedi.

3- Zahitti: Küçük bir dünya kadar devleti yönetiyor ama doyasıya yemiyordu. Kendi söküğünü dikiyor, hizmetçi kullanmıyordu. Ne kendisi için ne de çocukları için bir şey biriktirmedi. Günlük yiyeceği oldu veya olmadı. Onu sokaklarda görenler dilenci zannettiler. Öldüğünde çocuklarına 'harçlık' bile denmeyecek kadar basit bir şey kalmıştı.

Yokluktan değil, tenezzülsüzlükten öyle yaşadı. Eline geçeni verdi. Cennetten azına asla razı olmadı.

Çok dua ederdi.

Vaktine düşkündü. Gecesini ibadete ayırdığı için yatsıdan sonra kimse ile konuşmazdı.

4- Mütevazı idi: Kendisi için ayağa kalkılmasını yasaklamıştı. Allah'tan başkası için kalkılmayacağını söylerdi. Askerlerine bile önce o selam verirdi.

Bir defasında ziyaretçilerinin yanında mumu sönecek gibi oldu. Kalkıp yenisini yaktı. 'Biz yakardık, zahmet etmese idiniz!' dendiğinde şöyle demişti: "Ne değişti ki? Kalkmadan Ömer bin Abdülaziz idim, yine Ömer bin Abdülaziz'im."

Yine bir defasında, yolda yürürken uyuklayan birine çarptı. Adam, kendisine çarpanı tanımayıp:

'Deli misin be adam!' diye çıkıştı. O da:

'Hayır!' diye cevap verdi. Yanındaki koruması, adama çıkışmak istedi. Onu engelleyip dedi ki: **'Kızacak ne var bunda? Deli olup olmadığımı sordu, 'hayır' dedim.'**

Çevresindekiler, Medine'ye yerleşmesini, ölünce de dedesi Ömer'in yanına dördüncü kişi olarak gömülmesini tavsiye ettiler. 'Oraya ehil biri olduğumu düşünmekten Allah'a sığınırım.' dedi.

Devletin arazisinde gömülmeyi hak tecavüzü gibi gördüğü için sağlığında bir yer satın aldı ve oraya gömülmesini vasiyet etti. Öyle de yapıldı.

5- Sabrı, adaleti ve kararlılığı, ailesinin eğitimiyle bir arada tuttu. Devlet adamlığını zedeleyecek bir esneklik göstermedi. Merhametli ama ciddi idi. Sabırlı ama kararlı idi. Tek başına kalmaktan çekinmedi. On yedi çocuğunun hiçbirini ihmal etmedi. Oğlu Abdülmelik, yirmi yaşına gelmeden öldü. Bir defasında babasını öğlen istirahatında görmüştü. Babasına dedi ki:

'Fakirlerin, yetim ve kimsesizlerin bulunduğu bir toplumun sorumluluğunu taşıyan, uyur mu baba? İşine baksana!' Çocuklarına da

kendisindeki zühd ve takvayı aşılamıştı. Her birini Kur'an'la tanıştırdı. Zühd içinde yaşamalarını sağladı.

Kâğıt ithal etmek için kendisinden izin isteyen Medine valisine -gönderdiği kâğıdın arkasına yazarak- şu cevabı verdi: 'Benden kâğıt ithali için izin istiyorsun. Bana yazdığın kâğıtta bile israfta bulunmuşsun. Sen önce ümmetin malında tutumlu olmayı öğren!'

6- Cihadı ihmal etmedi. Döneminde fetihler devam etti. Bir yandan ilim adamlarını İslam'ı anlatmak için Afrika'ya gönderdi. Bir yandan da orduları cihadı sürdürdü. İçeride ıslahatla uğraştı, dışarıda fetihlerle.

O halife olunca Semerkand halkı, önceki halifenin komutanının kendilerine zulmederek topraklarını fethettiğini anlatan bir şikâyette bulundular. O da oradaki valisi Süleyman bin Sirri'ye şu talimatı yazdı:

'Semerkandlılar, topraklarının zulümle fethedildiğine dair şikâyette bulundular. Bu yazım sana gelince bir hakem tayin et. Eğer dedikleri doğruysa derhal İslam ordusunu fetihten önceki sınırlara geri çek. Onlara İslam'ı iyice anlattıktan ve şartları oluştuktan sonra yeniden fetih denemesi yapın.'

Bu karar üzerine Semerkandlılar taleplerinden vazgeçip İslam'ın yönetiminde kalmaya razı oldular. Topraktan önce gönülleri fethetti. Gönüller de ona hayran oldu.

Allah senden razı olsun. Sen ölmedin. Gözlerimizde tüllenen bir umutsun. Sen ve senin gibi olamadığımız besbelli ama seni çok sevdiğimize Allah şahittir ey Ömer!

Zahit/Zühd:

Bir Müslüman'ın elindeki imkânlara rağmen dünyayı üç günlük bir misafirhane gibi görüp, debdebeye düşmemesine zühd, böyle bir Müslüman'a da zahit denmektedir. Allah'ın salih kulları, ellerine geçen dünyalık nimetleri, ahiret yatırımı olarak infak edip dünyada bir misafir gibi yaşadılar. Evleri, sarayları, mücevherleri ahirete giden bir yolcu için ağırlık gibi gördüler. Ömer bin Abdülaziz de böyleydi. Yönettiği devlet, dünyanın en büyük imparatorluklarını çökertmiş, hazinelerine el koymuş bir devletti. O, devletin başında yönetici olarak bulunurken bir maaş bile almaya tenezzül etmedi.

Salih kulların bu tavrı, 'Ben dünyayı istemem, cenneti isterim.' iddiasının hayata yansımış şeklidir.

Âlimlerden Ziyad, bir defasında yanına girdiğinde onu ağlamaktan yüzü gözü şişmiş, yanaklarında izler çıkmış hâliyle gördü. Fakir bir dilenci gibiydi. Elbisesi yamalı, üstü başı dağınıktı. Ona dedi ki:

-Ya Emirelmü'minin!

Nerede yaşadığın saraylar? Hani o elbiseler? Hani o caka?

Ona şu cevabı verdi:

- Hey gidi Ziyad! Bir de beni kabre konduktan üç gün sonra görsen! Kefenim yırtılmış, böcekler yanaklarımda dolaşıyor, gözümü yemişler, ağzım burnum toprak dolmuş… Asıl o zaman şaşarsın, o zaman!

Müceddid Kimdir?

Peygamber'imiz *sallallahu aleyhi ve sellem*, kendisi ile aralarındaki zaman uzadıkça Müslümanların dini yaşamada tembelliğe düşebileceklerini ve dinin bir kenara itilebileceğini bildirmiştir. Zaman zaman Allah Teâlâ'nın, uyuyan Müslümanları uyandırmak, onlara yeniden bir hareket kazandırmak için bazı kullarını göndereceğini de bildirmiştir. Bununla ilgili sahih hadisler vardır.

Ömer bin Abdülaziz, Peygamber *aleyhisselam* efendimizin henüz birinci asrı dolmadan meydana gelen sulanmayı ve bid'atleri kaldırmak için Allah'ın gönderdiği seçkin bir kulu olarak, **Müceddid** olarak kabul edilmiştir. Onu ilk defa müceddid olarak anan, Muhammed bin Şihab ez-Zühri ve Ahmed bin Hanbel'dir. İbni Hacer gibi bir muhaddis ise, bu vasfı en iyi hak edenin o olduğuna kanidir.

Tarihi süreç içinde pek çok kimse için bu vasıf kullanılmış ise de Ahmed bin Hanbel gibi birinin icazeti Ömer bin Abdülaziz'e nasip olmuştur.

Müceddid, yenileyen demektir. Yalnız bu yenileme dinin yenilenmesi değil, Müslümanların dine bakışlarının yenilenmesi, zaman içinde oluşan külün savrulması anlamında kullanılmıştır.

Çağların İmamı A'zamı
Ebu Hanife

rahmetullahi aleyh

Adı, Numan bin Sabit.
Künyesi, Ebu Hanife.
Şöhretli adı, İmamı A'zam'dır.
Hicretin 80. yılında Kûfe'de doğdu.
Hicretin 150. senesinde Bağdat'ta vefat etti.

Talebelerinden İmam Züfer Diyor ki:

Ebu Hanife'nin yanında yirmi yıldan fazla kaldım. İnsanlara ondan daha merhametli ve iyiliksever kimse görmedim. Kendisini Allah'a adamıştı.

Gündüzleri ilim öğrenme ve öğretmeyle, insanların meselelerine cevap vermeyle geçerdi.

Oturduğu yerden kalktıysa bir hasta ziyareti, cenazeye iştirak, bir fakire yardım, bir arkadaşını ziyaret için kalkmış olurdu.

Gece olunca da namaz ve Kur'an okumayla geçerdi vakti.

Öldüğü zamana kadar onu böyle gördüm.

Arap Olmayan Bir Ailenin Çocuğu Olarak Dünyaya Geldi

Arapça'nın önemli isimlerinden biri oldu. Müslümanların imamlarındandır. İmamlığını da a'zamlıkla perçinledi. Onu şu veya bu nedenle sevmeyenler bile ilmi önünde diz çöktü. İlerleyen asırlar onu hep yüceltti. Yeryüzünün mamur olan her yerinde mü'minler varsa, onun adı da muhakkak orada oldu. İlim denince o anlaşıldı. Hele "fıkıh" demek Ebu Hanife demek oldu. Kitaplara girdi, gönüllere girdi. Kalplerde taht kurdu. Çağdaşları arasında ve ardından gelenlerden onun gibi ilmî şöhreti olan adı unutulmuş yüzlerce âlim varken o, milyarlara varan mü'mine ışık tuttu. İbadet ve hayat rehberi oldu. Sevildi, sayıldı.

Önce Ticaretle İlgileniyordu

Muttaki bir ailenin çocuğu olarak sadece Kur'an'ı ezber bilen ve herkes kadar bilgisi olan bir gençti.

Zamanın büyük âlimi Şa'bi'nin bir ikazı üzerine 22 yaşında iken ilim yoluna girdi. Hocası Hammad bin Ebi Süleyman'ın derslerine on sekiz yıl devam etti. O ölünce onun kürsüsüne oturdu. Okudu, okuttu. Üst el olabilmek için de ticareti bırakmadı. Ölünceye kadar Kûfe'deki kumaş dükkânını işletti. Kimsenin himmetine muhtaç olmadan hatta başkalarına himmet ederek ilim yolunda ilerlemeyi, zirvelere tırmanmayı gösterdi. Talebelerinin hem hocası hem babası oldu.

Ticaret yaptı ama yetmiş yaşında vefat ettiğinde "İmamı A'zam"dı.

Sahabilerle Görüştü

Tâbiînden olduğu da söylenmiş olmakla beraber, üçüncü nesil olan tebeuttabiinin büyüklerinden olduğunda görüş birliği vardır. İlmini, sahabilerin dizi dibine oturmuş olan ilk kuşaktan ve onların talebelerinden aldı.

İslami İlimler Alanında Çığır Açtı

İlim ve fıkıh sistematiğini kurmak ona nasip oldu. Kendisinden sonra gelen fakihler onun açtığı çığırdan istifade etti. Onun zamanı, neyin nasıl olacağının henüz sistemleşmediği bir zamandı. O âdeta mücevher dolu bir dağın kazılıp işlenmesini öğretti.

Bu yüzden İmam Şafii: "İnsanlar fıkıhta Ebu Hanife'nin evlatlarıdır." demiştir.

Bir "Âlim" Tavrı

Halife Mansur, Ebu Hanife'ye hürmet eder, ilgi gösterirdi. Bir defasında yüklü bir hediye gönderip duasını almak istedi. Ebu Hanife hediyeyi kabul etmeyip geri gönderdi.

Hâlbuki, değil hediyesini almak, terliklerine el sürmek için yarışanlar vardı. Mansur, hediyesini neden kabul etmediğini sorunca şu cevabı verdi:

Mü'minlerin emiri olarak bana verdiğiniz hediye, sizin kendi malınızdan olsa onu geri çevirmezdim. Verdiğiniz Müslümanların malındandı. Benim o malda hakkım yok ki nasıl alayım!

Siyasetçilere İlgi Duymadı, Devlet Görevi Almayı Kabul Etmedi

Siyasilerin hatalı tutumlarını açıkça tenkit etti. Doğru gördüğü eylemlere maddi manevi destek verdi. Küçük bir şüphe üzerine bile kafaların uçurulduğu bir zamanda, zalim olarak gördüğü halifelere karşı açık bir tavır koydu. Onlara karşı haktan yana gördüklerine destek verdi.

Ders halkasına katılan talebelerine doğrunun yanında yer almalarını emretti. Zamanın siyasi iktidarı, onun halk katındaki saygınlığından yararlanmak için en üst seviyede bir görevi kabul etmesini ısrarla teklif etti. Kabul etmediği gibi onları küçük düşüren cevaplar bile verdi. Bunun üzerine hapsedilmiş ve dövülmüştür. Ölüm nedeni de hapishanede gördüğü işkenceler olmuştur.

Hapsedildi, işkence gördü, ölümü göze aldı ama hak bildiğinden taviz vermedi. İlmini geçim kaynağı olarak görmedi. Değnek bulup arkasına gizlenmedi. Asrının dehası olduğu hâlde, köle gardiyanların kırbaçları aylarca vücudunda indi kalktı. O ise zulme ve zalime destek olmaya yanaşmadı.

Vakarlı ve Şıktı

İlmin heybetini hiç sarsmadı. Yediren, ikram eden o olurdu. Fakirlerin umudu, hastaların müşfik eli oldu.

Veren el oldu, alan el olmadı. Ders okuttuğu talebelerinin ihtiyaçlarını da giderdi. Onları başkalarının sadakasına muhtaç etmedi.

En büyük üç talebesinden birisi olan Ebu Yusuf diyor ki: “Bana ve aileme tam yirmi yıl o baktı.”

Ufku Açık Göğsü Genişti

Bildiği meseleleri bile istişare ederdi. Dün ders halkasına katılıp talebesi olmakla şereflenen bir talebesine bile “Sen ne diyorsun?” demekten çekinmezdi. Sinirlenmezdi. Sonuna kadar dinler, kısa bir cevapla karşısındakini sustururdu. İkna kabiliyeti dillere destandı. “Şu direk altındır, derse itiraz etme. Ona seni muhakkak ikna eder.” sözü onun için denmiştir.

İlim ve şöhreti arttıkça tevazusu arttı. Etrafındakilerin ona hayranlığı ilerledikçe, onun Allah korkusu ilerledi. İlmini kendisi için değil, dini için kullandı. Kimin ne dediğine aldırmadı. Çağının akımlarına kapılmadı. Dik durdu ve etrafındakilere cesur bir örnek oldu. Eğilmedi ve eğmedi.

Takva Ehli İdi

Gündüz ilim meclislerinde gece de seccadede olurdu. Bir gün iki kişinin kendisi hakkında "Sabaha kadar ibadet edip uyumuyor." dediğini duydu. "Vallahi ben, dedikleri gibi olmak zorundayım." diyerek o günden sonra gece uykusunu kendisine tamamen yasakladı.

Halife, kadılık görevini kabul etmesini emretti. "Ben o iş için uygun değilim." diye cevap verdi. Halife: "Yalan söyleyip kurtulmak istiyorsun. Sen bu görev için uygunsun." diye itiraz edince cevabı şu olmuştu: "Evet sen de yalancı olduğumu söyledin. Yalancı birinin böyle bir görevde olması doğru değildir."

Allah rahmet eylesin, çağının en büyük imamına! Açtığı çığırda mü'minlerin çağlardır yürüdüğü ve hayırla andığı imama! Fıkıh imamlarının a'zamına!..

İmamı A'zam Ebu Hanife'nin İlmî Şeceresi

Vahiy Dönemi: Peygamber aleyhisselam

İlmin İlk Pınarları Sahabiler: Ömer, Ali ve İbni Mesud (r.a.): Ömer b. Hattab, Ali b. Ebi Talib, Abdullah b. Mesud, Abdullah b. Abbas (radıyallahu anhum)

Sahabilerin Talebeleri: Mesruk b. Ecda, Kadı Şurayh, Esved b. Yezid

Sahabe Ekolünden İlim Öncülerinin Kûfedeki Büyüğü: İbrahim Nehai

Ebu Hanifenin Hocası: Hammad

Hicri 100. Yıldan İtibaren Fıkıh İlminin Ekseni: Ebu Hanife

Fıkhı Kitaplaştıran Kadro, Talebeleri: Ebu Yusuf, Muhammed, Züfer ve diğerleri. (Fıkhın kitaplara yazılmasına öncülük eden isimler.)

Şarkın En Sevgili Sultanı Salahaddin

İlk 500 yıl

‘Çöle nur indi.’

‘Çöle inen nur’ ilk kırk yılda ‘asrısaadet’ini yaşadı. Çöl nur doldu. Vahşet gizlendi, şer ezildi. Kula kulluk gitti, kulları yaratana kulluk geldi. Geceler aydınlandı, insanlık yeşerdi. Ye’s gitti, umut geldi. Ölü kalpler dirildi, ölümler bile hayat kazandırır oldu.

İlk kırk yıl çok güzeldi. O yıllarda ölüm bile güzeldi. Kurtlar koyunlarla kardeş oldu diyen olsa, ona bile inanılacaktı. Her şey güzeldi. Ölüm bile. İnsanlar ölüme koştular âdeta. Rüya gibi bir kırk yıl geçti. Hüznü ile neşesi ile -bir defalığına olduğu besbelli- bir kırk yıl geçti. Saadetin yüzlerden okunduğu bir saadet çağı yaşanmıştı.

Siyasetin ve ilmin altın çağı oldu o kırk yıl.

Sonra siyaset çalkalandı.

O kırk yılın ardından nice kırk yıllar geldi geçti. Her gelen ‘kırk,’ hasretleri artırdı. Dertler çoğaldı. Sorunlar büyüdü. İmtihan zorlaştı. Gözyaşları, nedametler arttı. Düşmanlar birleşip geldi, çevreyi kuşattı; içeriden kendilerine destek veren eller buldular.

Her şey İslam için diyerek çıkılan yolda, dökülenler ve dökenler türedi. Menfaatler etrafında ordular, beylikler kuruldu. Debdebeli hayatlar, kubbeli saraylar, fenerli gece alayları ihdas edildi. Ne idik ne olduk diyenler azaldı. Sürünün sürüklendiği yöne doğru kitleler kaydı durdu. Haykırmak isteyenlerin sesi kısıldı.

Hristiyan dünyası parça parça olduğu hâlde ‘haçlı orduları’ adı altında ÜmmetiMuhammed’e karşı tek vücut olurken, tevhit dininin mensubu Müslümanlar emirliklere, eyaletlere bölündüler. Neredeyse her kasabanın müstakil bir sancağı oluştu. Parça parça olanlar birleşti, birleşik bütün parçalandı.

Tek iyi giden, âlimlerin mükemmel çalışmalarıydı.

İlim insanlıkla buluştu. İlim ilim oldu.

Kütüphaneler doldurdular, medreseler o çöle inen nurla aydınlandı. Yaşadıkları çağı aydınlattıkları gibi kıyamete kadarki çağlara yetecek ışık bıraktılar. Yılmadılar, yorulmadılar. Şehir şehir, kıta kıta dolaşıp ilmi ihya ettiler. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*in sünnetini hiçbir peygambere nasip olmamış bir şekilde korudular, kayıt altına aldılar.

Coğrafya ise vahimdi. Emanetler tek tek elden gidiyordu.

Üçüncü büyük emanet Kudüs/Mescidiaksa gitmişti.

İlk kıble haçlıların elinde toplu bir Müslüman mezarlığına çevrilmişti. Kudüs gitti ama Müslümanların başında, onların yönetimini üstlenenlerin endişesi yoktu. Herkes sarayında cariyeleri, hizmetçileri ile Kisra sarayını andırır bir hayat yaşıyordu.

Müslümanların sırtında 'yönetici' adı ile duranlar, birbirleri ile hesaplaşacakları zaman da haçlılardan yardım istiyor, üç günlük saltanatları için, şehitlerin emaneti toprakları haçlılara bahşediyorlardı. Artık hasret koru alev olmuş, bağırları tutuşturuyordu. Bir avuç olan samimiler de bir önder gözlüyordu.

Nihayet altıncı asrın başında bugünkü Suriye topraklarında bir isim belirdi:

Nureddin Zengi

Nûreddin Zengi bir Selçuklu atabeyi idi. Kalbi Kudüs'ü kurtarma arzusu ile dolu, mücahit, muttaki, zahit bir liderdi. Ümmetin derdini kavramış, çözüm için çareler üretmeye çalışmıştı.

Nureddin Zengi, asırlar süren sefaleti sona erdirmek için Suriye bölgesini, içerideki gafillerden ve hainlerden, dışarıdaki haçlı sürülerinden temizlemeye başladı. Bu esnada da emrinde çalışan elemanlarından **Yusuf bin Eyyüb**'ü Mısır'a gönderdi.

Onun planını uygulamak için Mısır'a gönderdiği bu eleman, daha sonraları 'dinin salaha ermesi' anlamına gelen Salahaddin olarak adlandırılacak olan Salahaddin Eyyübi idi.

Yusuf bin Eyyüb idi.

Ümmet onu Salahaddin yaptı.

Salahaddin Dönemi

Salahaddin 32 yaşında Mısır'da Fatımi halifesinin veziri oldu. 'Fatımiler' adı ile Mısır'da hüküm süren sülale, tam bir fitne kazanı idi. Haçlıların eli kolu gibi yaşıyorlardı.

Nureddin Zengi'nin destek ve planlaması ile Salahaddin üç yılda Fatımi Devleti'ni sona erdirdi. Dine sokulan bid' at ve fitneleri kaldırdı. Yeniden diriliş devri başladı. Umutlar yeşerdi. Toparlanma görüldü.

Çok geçmeden Nureddin Zengi öldü. Salahaddin, Mısır'dan Suriye'ye gidip dağılmaya mahal vermeden Zengi' nin bıraktığı yerden planı devam

ettirdi.

On yıl, içerideki gafleti ve hıyaneti gidermek için uğraştı.

Sözden anlayana sözle, anlamayana da kılıcıyla konuştu.

Beyliklere, efeliklere bölünmüş parçaları birleştirdi. Müslümanlar dirlik içinde bir ümmet görüntüsü vermeye başladı. Mısır ve Suriye'nin hemen hemen tamamını bir bayrak altında topladı. İç sürtüşmeleri giderdikten sonra da haçlılarla on beş yıl süren savaş sürecini başlattı. Sonunda da Allah'ın lütfu ile doksan bir yıl haçlıların elinde esir kalan Kudüs'ü kurtardı. Gönüllere taht kurdu. Doğudan batıya bütün Müslümanların duasını aldı. Adı, yeni doğan çocuklara, medreselere, köprülere, camilere verildi.

Sevildi, sevildi…

Hulefayıraşidin ve Ömer bin Abdülaziz'den sonra onun kadar sevilen bir emir gelmedi. Ölüm haberi, Müslümanların üzerine gök kubbe gibi düştü.

Hâlâ seviliyor ve özleniyor.

Aranıyor.

Birleştirecek, büyütecek, cihat edecek, mal biriktirmeyecek, dimdik duracak muttaki bir Salahaddin aranıyor.

Yusuf bin Eyyüb'ü Salahaddin Eyyübi Yapan Özellikler ya da Ümmetin Hasretini Çektiği Vasıflar

1- Salahaddin, Müslümanlar arasında cihadı ve şecaati ile şöhret buldu. Onun yiğitliği dillere destan oldu. Onun kılıcını tadan Avrupalılar arasında ise adaleti ile meşhurdur. On binlercesini öldürdüğü bir milletin geri kalanları arasında hâlâ 'adil ve merhametli' olarak anılabilmek -peygamberler istisna tutulursa- insanoğluna nasip olmuş bir meziyet değildir. Düşmanına karşı en muktedir olduğu bir anda dahi Allah korkusu ile hareket etmiş, bir gün Müslüman olabileceklerini ummuştur.

Kudüs'e kendisinden yaklaşık bir asır önce giren haçlılar, sokaklardan oluk oluk insan kanı akıtmışlardı. Ne çocuk ne yaşlı demişlerdi. Aynı şehre 91 yıl sonra giren Salahaddin, onlar gibi değil, Mekkelileri affeden Peygamber'i gibi yapmıştı. Onların, kendi dindaşları Hristiyanlardan görmediği merhameti Salahaddin'den görmeleri, Yusuf'u Salahaddin yapan özelliklerdendir.

Gözünü kan bürümüş haçlı sürülerine bile muamelesi bu olan Salahaddin'in kendi din kardeşlerine nasıl davrandığı her hâlükârda bellidir. O; mü'min kardeşi olan yöneticilerden zulüm gören, katlanılmaz vergiler

ödemek zorunda bırakılan, halkından kopuk yöneticilere alışmış Müslümanların ikinci Ömer'i oldu. Adaleti tescil edildi.

O, her yetimle yetimlik acısı tadan, her dulla dul kalan, ağlayanla ağlayan, dertlilerin derdini sırtlanan müşfik bir sultandı. Çadırında yer, içer, aylarca orada yaşardı.

İspanya'daki zulümden kaçanları bile bağrına bastı.

2- Salahaddin, yirmi beş yıla yakın bir süre idarecilik yaptı. Ciğerleri hastalıklı bir bedenden gür bir sesin çıkmayacağını iyi bildi ve önce iç sıkıntıları bertaraf etmeye çalıştı. Ümmetin menfaatlerini kendi menfaatleri gibi kullananları ortadan kaldırdı. Ciğerlerini iyi nefes alır hâle getirince de haçlı ordularının önüne çıktı.

Nureddin Zengi ile başlayan ve Salahaddin'le uygulanan bu plan sayesinde de Kudüs kurtarıldı. Haçlılar püskürtüldü. Yoksa Salahaddin kendisinden öncekilerin yaptığı gibi, uzun soluk almaya uygun olmayan ciğerle yola çıksaydı, eldekileri de kaybedebilirdi. Senelerce planlanıp öyle yola koyuldu. Ümmetin enerjisini, hayallerini boşa harcamamaya özen gösterdi.

3- Salahaddin zahitti. Mala tenezzül etmedi. Allah'ın cennetinden başka bir şey aramadı, beklemedi.

Öldüğünde sadece bir altın ve otuz yedi gümüş parası vardı. Bu miktar, onun yetimlere verilmesini emrettiği bir tek aylıktan bile azdı. Hükmettiği topraklarda dullar bile servet sahibi olmuştu. Ne oturduğu evi ne de bir bahçesi vardı. Bir atı ve bir kılıcı vardı.

Onları da askerlerine hediye etmiş, kendisi Kudüs'ü fethettiği cihadında emanet ata binmişti. Kudüs'ü fethinden sonra ondan intikam almak için birleşip gelen Alman, Fransız ve İngiliz krallarını önünde diz çöktüren koca Sultan çulsuz, pulsuz olarak Rabbine gitti.

Mala tamah etmedi. Şöhret aramadı.

4- Salahaddin iyi yetişmiş bir hadis âlimiydi. Savaşta safları denetlerken iki saf arasında bile hadis mütalaası yapardı. İyi bir âlimdi, âlim düşkünüydü. İlmin her çeşidiyle ilgilenirdi. Arapça, Farsça ve Türkçe biliyordu. Gittiği her yere ilim merkezleri kurdurdu. Kitap okumaya teşvik olsun diye sarayında kitapçı dükkânı açmıştı. Haftada iki gün orada ucuz fiyatla kitap sattırıyordu. Bir defasında babasının yanında Kur'an okuyan bir çocuğa rastladı. Çocuğun hafız olduğunu öğrenince babasına bir çiftlik hediye etti.

5- İbadette titizdi. Bütün namazlarını cemaatle kılardı. On dört gün hasta olarak yatmış ve vefat etmişti. O hastalığında bile -şuurunu kaybettiği son üç günü hariç- namazlarını cemaatle kılmayı ihmal etmedi. O büyük fetihler ve at üstünde geçen geceler, bir vakit namaz kaçırmasına sebep olmadı.

Hatta sünnet namazları bile ihmal ettiğini kimse göremedi. Çadırlarda onunla kalanlar, teheccüt namazını kaçırmadığına şahit oldular.

Gözü yaşlıydı. Kur'an dinlediği zaman ağlamaya başlardı.

Kâfirlerin saldırdığını duyduğu zaman secdeye kapanır ve şöyle dua ederdi:

"Rabbim!

Benim, senin dinin için yapabileceklerim tükendi. Sana sığınmaktan, ipine sarılmaktan, senin lütfuna bağlanmaktan başka çarem yoktur. Sen bana yetersin. Sen ne güzel vekilsin."

6- İslam dininin Arapların değil, bütün insanların dini olduğu, kim ne kadar hizmet ederse o kadar şeref bulacağı bir kez daha onunla vurgulandı. Zira Nureddin Zengi bir Türk'tü. Salahaddin de Kürt'tü. İslam'ın ırkı olmadığı onlarda görüldü. Kimlerden olduğun değil, ne yaptığın önemli idi. Buhari, Müslim, Tirmizi gibi Salahaddin de Arap'ın, Türk'ün, herkesin gönlünde taht kurdu.

7- Salahaddin büyük adamdı. Büyüklüğü, davasının büyüklüğünden, ufkunun derinliğinden geliyordu. Kudüs onun derin hayaliydi. Haçlıların esareti altındaki bir Kudüs'ü hazmedemiyordu.

Onunla uzun zaman beraber olan Bahauddin Şeddad diyor ki:

"Onun gözünde Kudüs, dağların çekebileceği ağırlıkta bir dava idi. O, çocuklarını yitirmiş bir ana gibiydi. Atı üstünde bir oraya bir buraya koşardı. İnsanları cihada teşvik eder, caddelere çıkıp yaşlar boşalan gözleriyle 'Ah İslam ah!' diyerek bağırırdı.

Akka işgal edilince yemek yemedi. Doktorlarının anlattığına göre, Akka'nın işgal edildiğini öğrendiği cuma gününden pazar gününe kadar ağzına yiyecek koymadı. 'Beytülmakdis, kâfirlerin elinde iken nasıl yerim, nasıl uyuyabilirim?' diyordu."

8- Sabırlıydı. Mütevazı idi. Üç günlük hevesle çıkmamıştı yola. Onu gören gözleri heybetle, kalpleri de muhabbetle doldurdu. Müslümanların gözünde mücahit, düşmanlarının gözünde de adil bir sultandı.

Akka'yı üç yıl kuşattı. O kuşatma esnasında oğlunun öldüğünü haber verdiler, ilgilenmedi. Kış, soğuk aldırmadı. Çekirge sürüsü gibi gelen haçlılardan yılmadı, onu küfrün birleşik orduları önünde desteksiz,

yardımsız bırakan Müslümanlara da küsmedi. Direndi ve kazandı. Kimse yoksa ben varım inancıyla sonuna kadar sabretti. Kudüs'ün savunulması için surlarının tamir edilmesi gerektiğine karar verilince kendisi ve ailesini taş taşımaya adadı. İşçi gibi taş taşıdı. Emredip seyretmedi. Emretti, çalıştı.

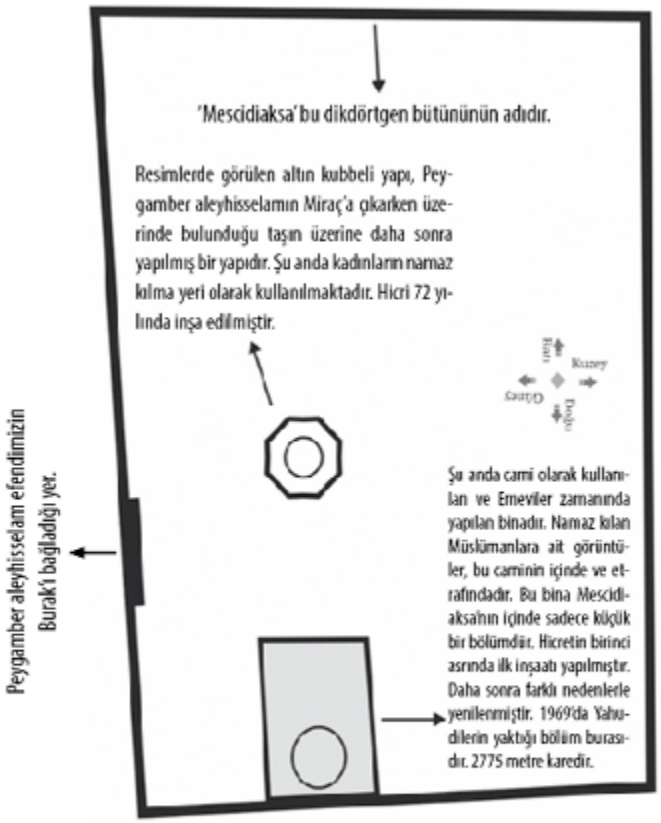
9- Vefakârdı: Kudüs'ü fethetmek nasip olunca ilk Cuma namazının kılınabilmesi için mescidin temizlenmesini, namaza hazır hâle getirilmesini emretti. Mescidin hutbe irat edilecek minberi yoktu. Salahaddin'i yetiştiren hocası, büyüğü Nureddin Zengi, Kudüs'ün fethinden sonra gerekecek diye minber yaptırmıştı. Halep'teki minberi tekerlekler üzerinde Kudüs'e getirtti. Cumaya yetiştirdi. Onun üzerinde fetihten sonraki ilk hutbeyi irat etti. Gözyaşının sel olduğu bir konuşma yaptı. Allah'a hamdetti. Bu minber, yirminci yüz yılda siyonistler tarafından Mescidiaksa yakılıncaya kadar kaldı.

10- Salahaddin sadece elinde kılıçla fetihten fetihe koşan bir komutan değildi. Müslümanların başında yönetici olarak bulunduğu dönem, kültüre ve bilime, imara en büyük yatırımların yapıldığı dönemlerden olmuştur. Bu açıdan bakıldığında mükemmel bir devlet adamıydı. Sorumluluğunu yüklendiği insanların bütün ihtiyaçlarını gidermeyi amaçlıyordu.

11- Salahaddin'den anlaşıldı ki: Bu ümmet çekirdeğini kaybetmez. Hangi zor şartlarda bulunursa bulunsun, başında Rabbani bir lider bulduğunda üzerindeki külleri savurabilir, engelleri aşabilir. Yeter ki lider, lider olsun, Rabbani olsun.

12- Allah Teâlâ hangi kuluna yardım ediyor, yardımın şartları nelerdir; onu da Salahaddin'den anlama imkânı buluyoruz:

Âbid, zahit, muttaki, mücahit, sabır taşı olan yardım görüyor.

'Mescidiaksa' bu dikdörtgen bütününün adıdır.
Resimlerde görülen altın kubbeli yapı, Peygamber aleyhisselamın Miraç'a çıkarken üzerinde bulunduğu taşın üzerine daha sonra yapılmış bir yapıdır. Şu anda kadınların namaz kılma yeri olarak kullanılmaktadır. Hicri 72 yılında inşa edilmiştir.
Kuzey
Doğu
Batı
Güney
Peygamber aleyhisselamı efendimizin Burak'ı bağladığı yer.
Şu anda cami olarak kullanılan ve Emeviler zamanında yapılan binadır. Namaz kılan Müslümanlara ait görüntüler, bu caminin içinde ve etrafındadır. Bu bina Mescidiaksa'nın içinde sadece küçük bir bölümdür. Hicretin birinci asrında ilk inşaatı yapılmıştır. Daha sonra farklı nedenlerle yenilenmiştir. 1969'da Yahudilerin yaktığı bölüm burasıdır. 2775 metre karedir.

Mezarlıktaki Diri

22 yaşında 20. asrın en kapsamlı uluslararası İslam örgütü olan ***İHVANIMÜSLİMİN****'i tek başına kuran* ***HASAN EL BENNA****'nın asrını aşan, bir ümmete denk gayreti ve şehadeti.*

Yirminci Asrın Başları

Geçmişinden koparılmış, geleceği karartılmış bir ümmet.

Müslümanların yaşadığı toprakların tamamı kasaba kasaba, ülke ülke işgal edilmiş, insanları zincirlenmiş, serveti heder edilmişti. Orduları dağıtılmış, medreseleri çökertilmişti. Dinini hurafeler, bid'atler kuşatmış, camilerini miskinler mesken edinmişti. Yönetimleri fesada uğratılmış, birliğin sembolü Hilafet önce sulandırılmış ardından da ilga edilmişti. Başsız, dağınık, umutsuz, yolsuz, susuz, yapayalnız bir ümmet vardı ortada. Peygamberin vekili, dirliğin direği âlimler, kavuklarının altında kaybolmuştu. Gözleri görmez, dilleri çözülmez olmuştu. Hastası hasta, doktoru da hasta bir ümmet…

Akıl veren yok, yol gösteren yok!

Cesaret toprağa gömülmüş de üzerine dağlar yığılmıştı sanki. Kimse konuşmuyor, konuşan dinlenmiyordu. Kellesini koltuğuna alıp konuşan ya sözünü bitiremiyor ya da bir daha konuşamayacak dilsize dönüştürülüyordu. Kim kimin adamı, kim nereden geldi, belli değildi.

Ne hac hacdı ne de namaz namazdı.

Yola çıkan azdı. O azlar da kasabalarının, dar coğrafyalarının sınırlarını aşamıyorlardı. İman kardeşliği ile sınırları çizilmiş koca toprağı düşleyemiyorlardı.

Âliminden cahiline herkes, kasabını bekleyen koyuna dönüştürülmüştü. Kıble, namazda Kâ'be'yi, eylemde Batıyı gösteriyordu. Kimi ecelini bekliyor, kimi kestirmeden kurtaracak bir mehdiyi… Aç, açık ve selde saman çöpü gibi bir ümmet…

Kurtlar sofrasında bir ümmet.

Fitne mi fitne, afet mi afet bir dönemdi. Salahaddinlerin, Fatihlerin toprağı bir mezarlığa dönmüştü. Yiğitler diyarı Anadolu, farklı farklı çizmelerin çiğnediği yerdi artık. İlim diyarı Mısır yoktu. Ezher bin yıllık fenerini söndürmüş, Müslümanları karanlıkta bırakmıştı.

Koca bir mezarlık!

Akdeniz'in ortasında bir göl gibi kalan mezarlık!

Mezarlıktaki gönüllü ölüler arasında ses çıkaranlardan kimileri de başlarına gelenden dinlerini sorumlu tutuyor, neredeyse Hristiyan olsak böyle olmazdık, diyorlardı.

Koca bir mezarlık!

Ölülerinin çukurlarını elleri ile kazdıkları mezarlık!

Herkes bir kurtarıcı bekliyor ama kimse kurtarıcı olmuyordu. Ölüm sessizliği, pasifliğin kahrı, kimlikleri imha etmişti. Dert yanan çok, derman bilen yoktu. Kendisinden çok şey beklenenler bocalıyor, ümmeti hayal kırıklığına uğratıyordu.

Her gün yeni bir facia, yeni bir şok!

Bebekken Bile Büyük Doğmuştu Âdeta…

Talebeliği esnasında, 'Mezun olduktan sonra ne yapmayı düşünüyorsun?' şeklindeki bir kompozisyon sorusuna şu cevabı vermişti:

"Mezun olduktan sonra biri özel, biri de genel olmak üzere iki emelim vardır. Özel emelim, yapabildiğim kadar ailemi ve yakınlarımı mutlu etmektir. Genel emelim de gündüz öğrencilere, gece de babalarına dinlerinin aslını öğreten bir mürşit olmaktır."

Ve Koca Mezarlıkta 22 Yaşında Bir Diri Hasan el-Benna

1906'da Mısır'da doğdu. Âlim bir babanın oğluydu. Genç yaşta Kur'an'ı ezberledi. Yaşından büyük düşüncelerle emsallerinin arasından sıyrıldı. Lise talebesi iken ilk cemiyetini kurdu: 'Haramlara Karşı Mücadele Cemiyeti.' Henüz üniversite talebesi iken, olaylara sessiz kalan ulemanın tavrına tepki gösterdi. Hocalarını örgütleyip sokağa döktü.

Önce camileri dolaştı. İnsanlara, tarihi şereflerle dolu bir ümmetin böyle olmaması gerektiğini, dinlerini yüzüstü bırakamayacaklarını anlatmaya çalıştı. Camilerde Allah'ın dinini anlattı. Dinletemedi. Camisinde garip bir İslam'a ağlamak yerine çareler üretti. Olmaz sanılanları olur hâle getirdi.

Ne yazık ki ümmetin fotoğrafı içler acısıydı. Bir taraftan hurafe ve bid'atler, diğer taraftan da bütün olup bitenlere rağmen parça parça olmuş düşünceler, ayrılıklar… Gemisini kurtaran kaptanlaşıyor…

Baktı ki dediğini anlayan yok, kendisine yeni bir yol belirledi. Yaşadığı yerdeki kahvehaneleri çalışma merkezi yaptı. İsmailiye'de üç kahvehaneyi kendisine merkez seçti. Her hafta üç kahvehanede sırayla dersler yaptı.

Köyleri dolaştı. Mescitleri gezdi. Sırtında on dört asırlık tarihi ile bir ümmeti yüklenmiş olarak yola koyuldu.

Yıl: 1928, Mart Ayı

Konuştuğu kahvehanelerde onu dinleyenlerden altı kişi, bir akşam onun evinde toplandı. Artık konuşmalarını dinledikleri Diri'den etkilenmişler, ne yapmaları gerektiğini sormaya gelmişlerdi. O akşam orada, İslam Davası için yaşamaya ve ölmeye yemin ederek sözleştiler. Sermaye olarak ortaya ilk önce ruhlarını ve ailelerinin o günkü ekmek paralarını koydular.

İçlerinden biri:

"Teşkilatımızın adı ne olacak?" dedi. Hasan el Benna:

"Biz İslam'a hizmet için yola çıkmış kardeşleriz. Adımız da 'İhvanımüslimin (Müslüman Kardeşler)' olsun." dedi.

Böylece 22 yaşında 'Müslüman Kardeşler' örgütünü kurmuş oldu.

Yedi yâren yola koyuldu. Ashabıkehf mağaraya çekilmişti. Bunlar ise mağaradan meydanlara çıktılar.

Mezarlıktaki Ölüleri Uyandırmaya Başladılar

Onlar Allah'a güvenip çalıştılar. Allah sözlerine bereket verdi. Müslümanları asil kimliklerine çağırdılar. Hurafelerden arınmaya, yeniden bir İslam kardeşliği kurmaya davet ettiler.

Kısa bir zamanda **'İhvanımüslimin'** büyüdü. Yahudilere karşı cihadı teşvik etti. Filistin meselesini İslam'ın meselesi olarak gündeme getirdi. Filistin'de savaşacak birlikler oluşturup cepheye gönderdi. Bir tanesinin başında da kendisi bulundu. Mısır'ı kemiren İngilizlere karşı ayaklanma başlattı. Mısır çapında okullar, camiler, fabrikalar yapılmasına vesile oldu. Medrese açtırdı. Mitingler yaptı. Binler, on binler derken büyük bir kitleyi uyandırdı.

Kadınların şuurlanması ile özellikle ilgilendi. 'Müslüman Kadınlar' örgütünü kurdu.

Onun En Çok Bilinen Parolası

"İşlerimiz vaktimizden çoktur!"

Hiç ümitsiz olmadı. Pek nazik ve tatlı dilli oldu. Çaresizliği asla kabullenmedi. Allah'a itimadını sarsmadı. Olaylardan ve düşmanlardan daha büyük gördü kendisini.

Namaz vakti, en büyük iş olarak namazı gördü. Davet zamanı da daveti en büyük eylem gördü. İşleri arasında sürtüşme olmadı. Din ve dünya, iş ve ibadet, aile ve cemaat arasında mükemmel bir denge kurdu. Çevresindekilere örnek oldu. Bıkmadı, usanmadı. Azmi dağlar gibiydi.

Etrafında onun sözlerini dinleyenlere nasihat ederken şöyle derdi:

"İşlerimiz vaktimizden çoktur!"

Taşları Yerinden Oynattı, Oyunu Bozdu

1948'de Yahudilere karşı cihattan söz edince İhvanımüslimin yasa dışı ilan edildi ve kapatıldı. İngilizler onu kara listeye aldılar. Faaliyetlerine 'Müslüman Gençler' adıyla devam etti. O ve beraberindekiler, büyük bir sindirmeye maruz kaldılar. Sevenleri grup grup tutuklandı. Bir konuşmasında dedi ki: "Bu gece rüyamda Ömer *radıyallahu anh*ı gördüm. Bana, "Hasan öldürüleceksin." dedi. Ben de kalktım, sabaha kadar teheccüt kıldım."

1949 yılının Şubat ayında özel aracına el kondu. Ruhsatlı silahı alındı. Yanında korumalığını yapan iki öz kardeşi tutuklandı. Çevresindekiler, araçlarla bilinmeyen yerlere götürüldü. 12 Şubat günü bir konferansından çıkarken silahlı saldırıya uğradı. Olay yerinde ölmedi. Hastaneye kaldırıldı. Polis hastaneye müdahale etti, tedavi görmesini engelledi. Orada ruhunu teslim etti.

Mezarlıktaki Diri'nin İlginç Cenazesi

Hasan el Benna'nın şehadetinden sonra Kahire'de camiler kapatıldı, erkekler tutuklandı. Sokaklarda sadece polis ve askerler kaldı.

Babası doksan yaşında idi.

Cenazesi evine getirildi. Cenazesini mezarlığa kadar götürecek erkek bulunamadığı için kız kardeşleri ve hanımı tarafından mezarlığa götürüldü. Namazını sadece kadınlar ve babası kıldı. Mezara da onlar indirdi.

Tarihte görülüp görülmediği bilinmez bir bedel ödedi. Uyutulmuş bir ümmeti uyandırmanın bedelini ödedi.

Ödediği bedele de değdi.

Bir ekol oldu.

Umut oldu.

Örnek oldu.

Onun ardından bütün İslam topraklarında art arda hareketler başladı.

Mezarlık dirilerle doldu.

Vücudu öldü, adı ebedîleşti.
Allah ondan razı olsun. Ona rahmet etsin.

Şehit İmamın On Çalışma Prensibi

1- Birlik en büyük hedeftir. Kalpler arasındaki bağ güçlü olsun, tek söz üzerine birleşilsin.
2- 'Lailahe illellah' diyen herkes tevhit çatısı altında beraberimizdedir.
3- Kusuru nefsinde ara, muhalif hakkında iyi şeyler düşün.
4- Tepki verirken bile ahlâkı göz ardı etme.
5- Tartışma ve kibir yok.
6- Bir meselede doğru, birden fazla olabilir.
7- İttifak edilen şeylerde yardımlaş, farklı düşüncelere saygılı ol.
8- Ortak düşmanı ön planda tut.
9- İş ve üretim ufkunu aç. Her kardeş, -özel hayatındaki işlerine ilave olarak- her gün bir miktar Kur'an okumalı, yatmadan önce nefsini muhasebe etmelidir.
10- Yanlış yoldakilere üzülürüz; üzerine çullanıp teşhir etmeyiz.

Yadigâr Kalan Sözlerinden

Allah gayemiz,
Peygamber aleyhisselam önderimiz,
Kur'an yasamız,
Cihat yolumuz,
Allah yolunda ölüm en büyük hedefimiz…

* * *

İslam; kulluk ve liderlik, din ve devlet, ruhanilik, iş ve namaz, cihat ve itaat, Mushaf ve kılıçtır. Bunlar birbirinden ayrılmaz.

* * *

Önce güçlü bedeni, sağlam ahlâkı, derin tefekkürü olan, çalışmaya ve kazanmaya muktedir, akidesi pürüzsüz, ibadetine düşkün, nefsi ile

mücahede edebilen, vaktine titiz, işleri düzenli, başkalarına, toplum ve devletine yararlı Müslüman yetiştireceğiz.

Sonra da Müslüman ev… Hayatın her alanında, evde ve toplumda İslam ahlâkını koruyabilecek bir ev… İyi bir Müslüman oluşturuldu mu, görevlerine ve çocuk terbiyesine bağlı, başkaları ile iyi geçinebilen, toplumuna faydalı iyi bir eş seçilebilecektir.

Müslüman aile oluşturulursa o ailenin etrafında iyilikleri yayacak, kötülüklere engel olacak bir toplum oluşacaktır.

İyi bir toplum da Allah'ın dinini uygulayacak, hak ve hürriyetleri koruyacak, iş ve aş üretecek bir devlet demektir.

* * *

Biz öyle bir ümmetiz ki bizim inanç, anlayış ve iş olarak bu İslam'dan başka onurlu bir çıkışımız yoktur.

* * *

İslami bir devletin kurulması, başka türlü bir devletin kurulmasından daha kolaydır. Batılın peşinden koşanlar İslam toprağında batıl bir devlet kurabiliyorlarken, Müslümanlar neden İslam devleti kurmasınlar?

* * *